

Časopis pre kresťanskú duchovnú orientáciu 2/2001

Rozmer

cena 29,- Sk

„Svetlá
budúcnosť“
pre naše deti

Quo vadis,
Hare Krišna?

Rock pre
satana

Ruky preč od
okultizmu

Redakcia sa presťahovala

Oznamujeme všetkým čitateľom, že v júni t. r. sa redakcia časopisu Rozmer presťahovala do nových priestorov. Jej súčasná adresa je: **Redakcia časopisu Rozmer, Svoradova 3, 811 03 Bratislava 1**. Nové je i jej telefónne a faxové číslo: **02/5443 0960** a e-mailová adresa, na ktorú môžete zasielať vaše objednávky časopisu, príspevky, otázky či podnety: **rozmer@sekty.sk**

Adresa našej internetovej stránky, ktorej prevádzku plánujeme zriadiť v priebehu septembra, bude: **www.sekty.sk**

Prosíme vás preto, aby ste v komunikácii s našou redakciou používali výhradne tieto nové kontaktné adresy. Ďakujeme.

Novozaložené Centrum pre štúdium siekt

Okrem redakcie sídli v nových priestoroch aj Centrum pre štúdium siekt (ďalej Centrum) – špecializované detašované pracovisko Ekumenickej rady cirkví v SR (ERC), ako aj občianske združenie odborníkov zaoberajúcich sa problematikou siekt – Ekumenická spoločnosť pre štúdium siekt.

Novozaložené Centrum, o ktorom budeme obsiahlejšie informovať v budúcom čísle Rozmeru, chce slúžiť a poskytovať objektívne odborné informácie a poradenstvo cirkvám zoskupeným v ERC, vrátane Katolíckej cirkvi, avšak nielen im. Svoje služby bude poskytovať aj jednotlivcom, najmä tým, ktorí majú negatívnu skúsenosť so sektou, prípadne im sekta narušila ich rodinné zázemie a medziludské vzťahy.

Predplatné na rok 2001

Predplatné časopisu Rozmer na rok 2001 (4 čísla) je **136 Sk**. Po objednaní vám pošleme Rozmer č. 1/2001 s vloženou poštovou poukážkou. Keď ju uhradíte, časopis vám budeme celoročne pravidelne zasielať na vašu adresu. Vo vlastnom záujme preto uvádzajte presné údaje, prípadne nám zmenu adresy včas nahláste.

Redakcia do každého výtlačku automaticky vkladá objednávkový lístok a poštovú poukážku. Robí to aj preto, aby si prostredníctvom čitateľov mohli i ďalší záujemcovia objednať náš časopis. Ak ste predplatné na tento rok už platili, považujte uhradenie poštovej poukážky za bezpredmetné.

Sú však i takí čitatelia, ktorí nám predplatné na rok 2001 ešte nepoukázali na náš účet. Žiadame ich preto, aby nám oznámili, či majú záujem o odber Rozmeru, inak to budeme považovať za vypovedanie objednávky a ďalší odber im pozastavíme. Zostane im však povinnosť uhradiť všetky dodané predošlé čísla Rozmeru.

Ďakujeme za porozumenie.

Oznam pre predplatiteľov

Predplatiteľov, ktorí z akýchkoľvek príčin nedostali niektoré z objednaných čísel Rozmeru, prosíme, aby sa obrátili priamo na našu redakciu, najlepšie telefonicky na číslo **02/5443 0960**. Keď nám posielate platby za časopis bankovým prevodom, zašlite nám vašu objednávku i písomne a uveďte všetky potrebné údaje – najmä počet výtlačkov a čísla časopisu, ktoré si objednávate, a vašu presnú adresu. Stáva sa nám totiž, že v údajoch, ktoré nám banka na bankových výpisoch poskytne, nie je uvedená presná adresa platcu, a preto z nich nemožno zistiť, kam a ktoré čísla máme predplatiteľovi zaslať. Potom je problém objednávku vybaviť.

Upozorňujeme tiež, a zároveň vás prosíme, aby ste si čísla z rokov 1998 až 2000 už neobjednávali, lebo sú vypredané. Čoskoro však budú prístupné na našej pripravovanej internetovej stránke vo formáte pdf. Všetkým, ktorí si zaplatili staršie čísla a nedostali ich, do konca augusta preplatok vrátime.

Objednávky predplatného prijíma výhradne redakcia!

Oddaný Krišnu uctieva svoje božstvá

Foto: M. PLANČÁROVÁ

Hare Krišna hnutie. Ako je dnes toto náboženské kontraverzné spoločenstvo vo svete vnímané, aké sú jeho úskalia a s akými problémami zápasi sa môžete dočítať v príspevku *Quo vadis, Hare Krišna?*

Rozmer

– časopis pre kresťanskú duchovnú orientáciu

Vychádza štvrťročne

Vydavateľ: Ekumenická spoločnosť pre štúdium siekt pri Ekumenickej rade cirkví v SR

Šéfredaktor: Mgr. Boris Rakovský

Grafický redaktor: Mgr. Gabriel Martinický

Jazyková redaktorka: PhDr. Alžbeta Mráková

Adresa redakcie: Svoradova 3, 811 03 Bratislava 1

Tel./fax: 07/5443 0960

E-mail: rozmer@sekty.sk

Tlač: LÚČ – vydavateľské družstvo

Kozičova 2, 841 10 Bratislava – Devín

Registračné číslo: MK SR 1754/97

ISSN: 1335-2660

Uzavierka čísla: 16. júla 2001

Cena: 29,- Sk

Časopis vyšiel s finančnou dotáciou

Ministerstva školstva Slovenskej republiky

Fotografie na obálke:

Pouličný kirtan a festival poľských oddaných boha Krišnu (Foto: M. PIENIEKOVÁ)

Obsah

- 2** Dvere do života večného
Biblické slovo
Report (*d'alej str. 14, 20, 26, 27 a 28*)
- 3** Vydajme spoločné svedectvo
o pravde
Rozhovor s gen. biskupom ECAV J. Filom
- 5** „Svetlá budúcnosť“ pre naše deti
- 8** Quo vadis, Hare Krišna?
- 12** Svet bizarných čísel
- 15** Rock pre satana
- 17** Aj démon si organizuje
svoju „cirkev“
Rozhovor s exorcistom G. Amorthom
- 18** Ruky preč od okultizmu
Svedectvo pátra J. Verlindeho
- 21** Fyzika verzus okultizmus
- 24** Kineziológia -
liečenie, alebo sugescia?
- 27** Rozporuplné názory v čase
vrcholného stredoveku (2)
Milníky dvoch tisícročí
- 28** Recenzia

Editorial

V čase, keď vyjde toto číslo Rozmeru, mnohí z vás si možno budú užívať radostné chvíle dovolenky. Vtedy sa človek nerád zaoberá problémami - jednoducho si chce oddýchnuť a k oddychu patrí pokoj a sladké leňošenie. No s pokojom to nie je vždy také ideálne, ako by sme chceli. Najmä, ak sme „vyrušovaní“ masmédiami a správami, ktoré manipulujú mienkou ľudí a v značnej miere nás znepokojujú, o čom hovorí aj známe slovenské príslovie: Čert nikdy nespí.

V prípade, že ste siahli po našom časopise a práve ležíte niekde na pláži, neočakávajte, že v ňom nájdete krížovky, horoskopy či extravagantné príbehy hollywoodskych hviezd. To rozhodne nie. My vám aj cez dovolenku či prázdniny ponúkame osvedčenú dávku článkov hodných zamyslenia. Hoci sme mali veľa praktických starostí so sťahovaním redakcie, snažili sme sa vám naservírovať aspoň štandard, ktorý od Rozmeru očakávate.

V tomto čísle sa opäť dotkneme veľmi aktuálnej témy, ktorá v našej spoločnosti silne rezonuje - joga v školách. Napriek nášmu pocitu, že mnohé dôležité fakty sme už v Rozmere (č. 4/2000) uverejnili, nechceme ani teraz ostať bokom od diania a našich čitateľov ochudobniť o informácie o súčasnom vývine tejto kauzy. No zároveň chceme podotknúť, že stranou by nemali zostať predovšetkým tí, ktorých sa to najväčšmi dotýka - rodičia. My sme uviedli odborné stanovisko obsahujúce konkrétne dôvody, pre ktoré sa nám nezdá vhodné zavádzať celoplošne jogu ako systémový prvok do našich škôl. Napokon takáto prax neexistuje v žiadnej inej európskej krajine, ba ani v tých, kde majú s demokraciou a pluralizmom omnoho bohatšie skúsenosti. Aj predstavitelia cirkví a rôznych občianskych združení a spoločenstiev jednohlasne vyjadrili svoj protest voči schváleniu jogového projektu R.A.S.T. a jeho aplikácii na všetkých typoch škôl v SR, avšak rodičia - pretože v prvom rade ide o ich deti - by mali zaujať svoj postoj a vyjadriť zvrchovanú vôľu, na čo majú nielen plné právo, ale je to aj ich povinnosť.

Na záver nám dovoľte vyjadriť úprimnú radosť z toho, že si jednotlivé cirkvi a ich predstavitelia uvedomujú reálne nebezpečenstvo a vplyv siekt v našej spoločnosti i z toho, že sa rodí ich vzájomná spolupráca a že sa všeobecne deklaruje podpora centrá a ľuďom (i keď na Slovensku je ich ako šafranu), ktorí chcú na tomto poli slúžiť. Hoci v porovnaní s okolitými štátmi, kde pôsobí celá sieť podobne zameraných poradensko-informačných pracovísk a odborníkov, máme čo doháňať, budeme sa usilovať, aby aj naša práca prinášala hojné ovocie a bola na osoh tým, ktorí ju najväčšmi potrebujú.

Boris Rakovský

BORIS RAKOVSKÝ
šéfredaktor

Dvere do života večného

„I povedal im Ježiš znova: Amen, amen, hovorme vám: Ja som dvere k ovciam. Všetci, čo prišli predom mnou, sú zloději a zbojníci, ale ovce ich nepočúvali. Ja som dvere. Kto vojde cezo mňa, bude spasený. Bude vchádzať i vychádzať, a nájde pastvu. Zloděj prichádza, len aby kradol, zbíjal a hubil. Ja som prišiel, aby mali život, a to v hojnej miere.“

(Jn 10, 7 - 10)

Ovca a pastier - to je vzťah, ktorým Biblia približuje obraz o človeku ako jednotlivcovi aj o ľuďoch ako spoločenstvu. Tento obraz predpokladá, že potrebujeme niekoho, kto nás usmerní, povedie i ochráni. Dnešný človek v pocite samostatnosti však takýto vzťah neraz vníma ako degradáciu na úroveň nedospelosti, preto neraz počujeme: Nepotrebujem nad sebou nijakého pastiera, ja si so svojím životom poradím. Hoci je pravda, že mnohé veci si vieme vyriešiť sami, môžu prísť situácie, keď sa presvedčíme o svojej bezmocnosti a bezradnosti. Vtedy je dobré mať niekoho, kto nám pomôže správne sa orientovať nielen v zložitých situáciách, ale aj v celkovom životnom smerovaní. Potrebujeme dobrého pastiera, aby nás chránil pred nebezpečnými vodcami, ktorí sa nám ponúkajú i nanucujú a chceli by nás dostať do svojho „ovčince“, urobiť si z nás nástroje sebeckých cieľov, čo je zjavné aj pri lanárení do siekt. Preto potrebujeme tie správne dvere, ktoré neslúžia ako nebezpečná nástraha, nevedú do neznáma, do prepadliska záhuby, ale sú bránou do večného života.

Takýmito pravými dverami je Dobrý pastier, ktorý nás chráni pred zlodějmi a zlými pastiermi - Ježiš Kristus. On nás nielen upozorňuje na nebezpečenstvo, ale ukazuje nám i dôstojnosť, ktorú sme dostali od Stvoriteľa. Dáva nám odvalu a silu, aby sme sa vzopreli voči zlu a nestali sa obeťou nehodných, ničivých a deštruktívnych vodcov, ktorých zámyery vychádzajú často iba zo sebalásky a túžby po moci a sláve. Vyhlasujú sa za bohorovných a neštítia sa ani iných zvrátených vecí oberajúcich človeka o jeho identitu a slobodu.

Ježiš prišiel, nie však samoúčelne, a už vonkoncom nie preto, aby sa nechal obdivovať a glorifikovať. Prišiel na túto zem v tichosti, prišiel pre nás, aby sme mali život a všetko to, čo skutočne potrebujeme. Chce nás priviesť k tomu, aby náš život bol v súlade s vôľou nebeského Otca. V tom spočíva zmysel nášho života. Oddať sa Dobrému pastierovi znamená prijať jeho ochranu a Božiu ponuku - nielen správneho cieľa, ale i skutočného dosiahnutia večného života.

SAMUEL MIŠIAK

REPORT

V boji proti sektám najďalej Francúzsko

FRANCÚZSKO - V zložitom zápase proti sektám vyzbrojil francúzsky parlament sudcov účinným aparátom. Nový zákon prijatý 30. mája t. r. by okrem iného umožnil zákaz sekty scientológov a zároveň by uľahčil súdu v Grenobli potrestanie švajčiarsko-francúzskeho dirigenta Michaela Tabachnika, osoby, ktorá je v pozadí úmrtia 74 členov sekty Rádu Chrámu Slnka vo Švajčiarsku, v Kanade a vo Francúzsku v rokoch 1994 - 1997. Zákon umožňuje rozpustiť sektu, ktorej členovia boli odsúdení za ohrozovanie členov, zneužitie dôvery, podvody alebo nezákonné využívanie medicíny. Zákon síce definuje trestnoprávnu kategóriu zneužívania vplyvu na iné osoby, namiesto „mentálnej manipulácie“ sa však napokon do zákona dostal iba miernejší pojem „zneužitie slabosti“, za ktorý možno vymerať trest tri roky väzenia a pokutu 2,5 milióna frankov. Hlavný dôvod, prečo sekty možno len ťažko usvedčiť je, že vyšetrovanie často sťažuje lojalita a zaslepenosť ich členov. Scientológovia dokázali podľa francúzskych médií blokať súdne stíhanie rozsiahlou korupciou a zastrášovacou kampaňou - spisy sa zo súdu strácali, osoby požadujúce odškodnenie dostávali vysoké finančné ponuky. K sudcom sa preto v boji proti sektám pridala aj vláda Lionela Jospina, ktorá v septembri 2000 vytvorila medzirezortný výbor. Výbor vo svojej záverečnej správe skonštatoval, že mnohé sekty vo Francúzsku sú „silné a nebezpečné“, oveľa väčšie ako otázkami duchovnosti sa zaoberajú ziskom a zoskupujú sa okolo nich spoločnosti, ktoré disponujú rozsiahlym kapitálom. Nový zákon napríklad v prípade scientológov umožňuje začať súdne konanie o zákaze, pretože dvaja ich členovia boli pred dvoma rokmi uznaní za vinných za podvod, keďže sekta nútila psychicky závislých členov absolvovať hodiny psychoanalýzy a rôzne očistné kúry za státisíce frankov.

Zákon zároveň zareagoval na negatívne nálady voči sektám, ktorých je vo Francúzsku asi 200 a združujú vyše 400 tisíc členov a sympatizantov. Proces s Tabachnikom, ktorý sa začal v apríli, pripomenul Francúzom skúsenosť z roku 1996, keď 16 zhorených tiel členov Rádu Chrámu Slnka našli v pohorí Vercors po tom, ako boli, ležiac v kruhu, postrieľaní do hlavy. Tabachnik je obvinený, že svojimi mystickými prednáškami pripravoval členov sekty na dobrovoľnú smrť, za čo pre neho žaloba žiada päť rokov väzenia. Podľa niektorých právnikov však súd dostatočne nepreskúmal finančné pozadie sekty. Jej bankovými účtami sa údajne prelievali obrovské sumy, ktoré prechádzali rôznymi ilegálnymi obchodmi, vrátane predaja zbraní do Afriky. V čase hromadných samovrážd bola sekta vraj na pokraji krachu, lebo viacerí jej členovia žiadali späť svoje majetky. Autorka zákona, poslankyňa Catherine Picardová, vyjadrila spokojnosť, že sa Francúzsko jeho prijatím stalo lídrom v boji proti sektám. Kým USA Paríž často kritizovali, že porušuje slobodu vierovyznania, európske štáty, ktoré zápasia s podobnými problémami, možno budú nasledovať jeho príklad. Francúzski scientológovia, ktorí proti zákonu viedli rozsiahlu mediálnu ofenzívu, ho označili za „dielo hrstky extrémistov snažiacich sa nastoliť štátny ateizmus“. Ich hovorca Marc Bromberg ho prirovnal k nacistickým zákonom. Nespokojnosť na druhej strane však vyjadrili aj zástupcovia kresťanských cirkví. Kardinál Louis-Marie Billé a Arnold de Clérmont na čele združenia protestantských cirkví vyjadrili obavy pred možným zneužívaním zákona, keďže pojem sekta nie je presne definovaný.

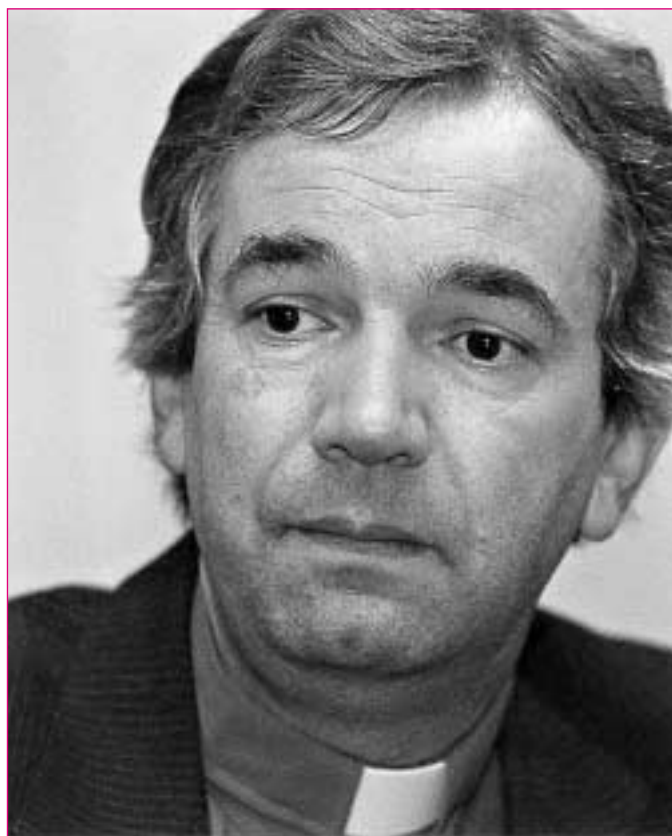
K. LÁSZLÓOVÁ, denník SME

Odpor proti vstupu guru do krajiny

FRANCÚZSKO - Viaceré francúzske hnutia za občianske práva protestovali proti udeleniu víza Prem Pal Singh Rawatovi vystupujúcemu ako Guru Maharadži vo Francúzsku a iných európskych krajinách. „Cesta, ktorá sa začala 26. mája, predstavuje porušenie verejného poriadku“ - vyhlásili organizácie v Paríži. Žiadali preveriť, za akých podmienok sa uskutočnilo udelenie víza pre Šengenský priestor.

KIPA/TK KBS

Vydajme spoločné svedectvo o pravde

V minulom čísle sme uverejnili rozhovor s biskupom Mons. prof. ThDr. Františkom Tondrom, predsedom Konferencie biskupov Slovenska, a prisľúbili sme, že na podobné otázky odpovie aj doc. ThDr. Július Filo, generálny biskup Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku a predseda Ekumenickej rady cirkví v SR. Sľub sme dodržali a tento podnetný rozhovor vám radi sprostredkujeme.

► Po roku 1989 sa aj na Slovensku začínajú presadzovať mnohé pseudonáboženské spoločenstvá prezentujúce sa ako alternatíva k tradičným cirkvám. Hoci sme podobný vývoj mohli očakávať, cirkvi na takúto inváziu duchovných náuk akiste nie sú pripravené. Alebo je to inak?

Určite nie sme pripravení predovšetkým na posúdenie mnohých nových fenoménov vynárajúcich sa na duchovnom obzore. Nevieme dosť o pozadí otvorených a skrytých motívov a plánov týchto skupín. Do značnej miery ostávajú

tajomstvom aj preto, lebo vo svojej podstate nie sú vykryštalizované a ujasnené. Nepoznáme dobre ani ich dôsledky na psychiku alebo spoločenské vzťahy. To si vyžaduje skúmanie odborníkov, akí sú zoskupení v Ekumenickej spoločnosti pre štúdium siekt, a prezentáciu ich najdôležitejších výsledkov, napríklad prostredníctvom časopisu Rozmer.

Nie sme však pripravení ani na spôsob infiltrácie do rodín a spoločnosti týchto zoskupení, pri ktorých – na rozdiel od kresťanských cirkví pôsobiacich verejne a s transparentným programom – nie sú vždy známe nástroje psy-

chologického pôsobenia a formy zaväzovania svojich členov. Z dialky to všetko pripomína skôr konšpiratívne pôsobenie „tajných služieb“.

Zvláštne v našej novej situácii je však aj to, že pre mnohých tradičných kresťanov, vychovaných v cirkvách, v ktorých sa spiritualita nemohla rozvinúť (aj pre administratívny tlak a kontrolu minulých desaťročí) do potrebnej hĺbky a šírky, je dnes ťažké odlíšiť pravé a užitočné nástroje oživenia a obnovy viery jednotlivcov a cirkvi v moci Ducha Svätého od nepravých pseudonáboženských praktík.

► Aké dôvody podľa Vás zapríčiňujú súčasnú duchovnú roztrieštenosť našej spoločnosti? Zrejme to nebude naše špecifikum, veď podobný deštruktívny proces prebieha najmä v západnej Európe a USA už takmer od polovice 20. storočia.

Mnohé súvisí s nedostatkom skúseností s demokratickou komunikáciou, praktizovanou toleranciou k ľuďom iných názorov a schopnosťou spolupracovať pre spoločné dobro aj ponad formálne delidlá medzi ľuďmi (politický názor, konfesijná príslušnosť, národnosť a pod.). Určite nám chýba aj schopnosť uznať úsilie druhých a naša podpora ich úloh. Často pozorujem tiež akúsi základnú neúctu k spoločným cieľom a k tým, čo sa ich v našom spoločnom mene usilujú plniť. Namiesto toho vidno široko založenú tendenciu ku sponchybnovaniu práce druhých, nerešpektovanie demokratických spoločných rozhodnutí. Badať to v spoločnosti, ale často, žiaľ, aj v cirkvi. Vidím za tým nedostatok úcty voči tomu, čo Boh koná cez spoločenstvo v cirkvi a nadradovanie vlastného vnímania nad spoločné. (Žeby to bolo akousi podvedomou reakciou na vnucovaný

kolektivismus minulej éry? Zdá sa mi, že často je to tak.) Budeme sa musieť vedome učiť, a ja verím, že kresťanské cirkvi to napomôžu, keď budú odolávať individualizmu a sebecktvu, pochopia hodnotu života v usporiadanej, na participácii založenej spoločnosti, v ktorej ide o dosiahnutie spoločných dobrých cieľov a o rozvoj schopností všetkých, a nie o presadenie sa silných jednotlivcov nad druhými, ako to dnes mnohí vnímajú.

► Naša planéta aj vďaka globalizácii a relativizácii myšlienok a hodnôt sa akoby postupne „scvrkávala“. Nielen sekty samy, ale i mnohé jednotlivé teórie a idey, ktoré sú v rozpore s biblickým učením, prenikajú medzi veriacich a pomaly sa v našom cirkevnom prostredí zakoreňujú. Možno i preto sa názory a postoje veriacich líšia – či ide o vyučovanie jogy v školách, o prístup k mnohým až okato prezentujúcim sa alternatívnym liečiteľským metódam, alebo o interrupciu, eutanáziu a pod. Súhlasíte s názorom, že by sa v cirkvi mal venovať väčší priestor na diskusiu a objasňovanie mnohých dôležitých podnetov, ktoré súčasný život prináša?

S tým určite súhlasím. Mnohí si výzvy k tolerancii a pochopeniu kultúrnej a duchovnej plurality dnešného ľudstva nesprávne vysvetľujú ako pozvanie k hľadaniu vlastnej osobnej spirituality ponad hranice kresťanstva. Výsledok takéhoto „nákupu“ je často nedefinovateľný, má však jeden spoločný dôsledok. Tým je skutočnosť, že sa ľudia dostávajú do izolácie od duchovného spoločenstva svojej cirkvi a napokon ostávajú odkázaní len sami na

seba. Naproti tomu, ako dúfam, sa nám v našich cirkvách podarí nájsť spoločný pohľad na mnohé naliehavé výzvy, ktoré spomínate.

► Čo je to pravda? Túto otázku si položil aj Poncius Pilát v rozhovore s Ježišom. Dnes je však o to nástojčivejšia, o čo väčší sa jej obsah relativizuje. V období, keď sa oproti minulosti neporovnateľne rozrástla ponuka najrozličnejších –izmov, si túto primárnu otázku kladie čoraz väčší počet ľudí, ktorí sa iba ťažko vedia orientovať na duchovnej scéne, už aj u nás značne polarizovanej. Možno preto považovať za jednu z hlavných priorít cirkvi systematickú a vytrvalú realizáciu osvetly zameranú na aktuálny fenomén nových náboženských smerov a siekt?

Aj tu vidím to isté základné napätie, ktorého vyriešenie rozhodne o tom, či a ako budeme hľadať pravdu. Pôjdeme na to sami na vlastnú päsť? Budeme pokladať za pravdivé len to, o čom sme sa „na vlastnej koži“ presvedčili? Alebo pochopíme, že sme v svojom dosahu poznania pravdy v svojej kapacite vnímania reality nášho sveta sami slabší, ako spoločenstvo spoločne kráčajúcich a ďalej hľadajúcich kresťanov. Cirkvi, v čo dúfam, dokážu svojim spoločným poznaním pravdy aj o mnohých nových duchovných či pseudoduchovných zjavoch presvedčiť svoje okolie a bude to ďalším svedectvom o zmysle spoločnej cesty v Ježišovi Kristovi.

► Sekty sa aj na Slovensku začínajú zokupovať a vytvárajú širšie spoločné základne, pravdepodobne preto, aby ich vplyv a tlak vo verejnosti bol výraznejší a účinnejší. Názorným

príkladom je vznik Združenia za náboženskú slobodu, ktoré v Českej republike tvoria Cirkev zjednotenia (Munova sekta) spoločne so Scientologickou cirkvou. Nebolo by prospešné, aby v oblasti duchovnej orientácie spolupracovali aj cirkvi zoskupené v ERC? Aké formy takejto spolupráce by ste privítali?

Domnievam sa, že mnohí sme už dávno k tomu povedali svoje „áno“ a mnohí aj prakticky hľadáme takúto spoločnú spoluprácu. Nemyslím si, že by pri tom malo byť pre nás rozhodujúcim príkladom úsilie rôznych spoločných združení siekt, ktoré spomínate. Takúto spoluprácu vidím skôr ako dôsledok pochopenia našej jednoty v Kristovi a ako evanjeliu možnosť vydať o tom svedectvo v konkrétnych skutkoch. Cieľom takejto spolupráce by nemali byť iba naše spoločné skupinové záujmy, ale prospech všetkých.

Určite by z takéhoto rozhodnutia mali rezultovať konkrétne kroky. Potrebné je napríklad spoločné medzikonfesionálne odborné grémium, ktoré by vypracúvalo odborné stanoviská k závažným spoločenským kauzám pre jednotlivé cirkvi, bolo by odborným garantom dôležitých podujatí a pod. Uvažujeme aj o pravidelnom organizovaní Ekumenického teologického kongresu venovaného problematike siekt a nových náboženských smerov. Ako prvý konkrétny krok k tomuto cieľu vytvárame v týchto dňoch Centrum pre štúdium siekt, ktoré bude ako špecializované odborné pracovisko ERC slúžiť všetkým cirkvám, ale nielen im, bude otvorené pre všetkých, ktorí sa naň s dobrým úmyslom obrátia. Naším prioritným zámerom je, aby sa toto Centrum stalo koordinátorom aktivít zameraných na pred-

metnú problematiku v rámci spolupracujúcich cirkví a na odbornej úrovni monitorovalo všeobecnú situáciu, učenie a prax jednotlivých siekt.

► Znamená to, že vytvorenie takéhoto odborného centra je určitým posunom v profesionalizácii a skvalitnení práce v tejto oblasti? Čo môžu cirkvi a verejnosť od tohto kroku očakávať a aké plány máte s jeho ďalším rozvojom?

Toto Centrum vzniká v prvom rade preto, aby sa napomohla práca redakcie časopisu Rozmer, ktorý si čoraz väčšmi získava priazeň čitateľov. Veríme, že sa tým odborná práca sústredená okolo časopisu lepšie využije pre širokú verejnosť, ale aj pre jednotlivcov hľadajúcich osobnú orientáciu. Cieľom je vybudovať tiež vlastnú internetovú stránku Centra i redakcie, v rámci ktorej sa dá k dispozícii archív časopisu a ktorá poskytne základný informačný servis o viacerých náboženských skupinách, ako aj dôležité postoje a postrehy v rámci tejto problematiky. Takisto bude jej prostredníctvom prebiehať e-mailová poradenská činnosť. Neskôr prípadne na túto tému vytvoríme i samostatné diskusné fórum. Vidíme tiež potrebu vybudovať archív Centra, ktorý bude obsahovať odbornú literatúru, videodokumentáciu a audiokazetové nahrávky odborných relácií a prednášok. Archív sa bude postupne sprístupňovať aj odbornej verejnosti, najmä pedagógom a študentom teologických fakúlt. Spoločné poznatky by Centrum, ak bude mať dost podpory od kresťanských cirkví na Slovensku, mohlo sprístupniť i prostredníctvom rôznych prednášok, besied, školení, seminárov a iných odborných podujatí. Dúfame, že sa rozvinie spolupráca na realizácii televíznych

či rozhlasových relácií a besied súvisiacich s touto témou. V neposlednom rade je pre ďalší rozvoj a profesionalizáciu tohto špecializovaného pracoviska dôležitá i medzinárodná spolupráca s podobne orientovanými odborníkmi, centrami a redakciami pôsobiacimi v zahraničí.

Avšak to všetko bude vyžadovať väčšiu ústretovosť a podporu zo strany cirkví, lepšiu vzájomnú komunikáciu a pružnejšiu spoluprácu medzi nimi a Centrom než doteraz, viac profesionálnych spolupracovníkov, ale i dobrovoľníkov, a nakoniec i viac finančných zdrojov a ochotu spolupracovať záväzne a koncepčne, nie iba sporadicky. Pôjde teda o to, aby sa v cirkvi Ježiša Krista, teda v našich kresťanských cirkvách na Slovensku, presadila vôľa po spoločnej akcii a potlačilo sa naše moderné pokušenie utekať do súkromia a uprednostňovať svoje vlastné záujmy a osobné poznatky.

► Dovoľte mi ešte jednu obligátnu otázku: Čo by ste na záver nášho rozhovoru chceli odkázať našim čitateľom?

Mojím želaním je, aby sme našli odvahu na spoluprácu, naučili sa tolerovať odlišnosť iných a aby sme dokázali pochopiť naše súčasné jedinečné poslanie. To vytvorí priesťor pre spoločné svedectvo o Ježišovi Kristovi a o jeho láskavej ponuke Božej milosti. Z nej totiž pramení aj ochota hľadať spoločné pochopenie zložitých duchovných a pseud duchovných fenoménov súčasnosti. Potrebujeme to nielen my kresťania, potrebujú to i ľudia očakávajúci od nás spoločné svedectvo o pravde. Tá sa otvára pri nás, obdarovovaných tým, ktorý je pravdou, cestou a životom.

Za rozhovor ďakuje:
BORIS RAKOVSKÝ

„Svetlá budúcnosť“ pre naše deti

Kauza JOGA graduje

Pomerne pokojnú hladinu dovolenkového obdobia opäť rozčerila joga. Známa kauza, ktorej predmetom je zavedenie telesných, dychových a relaxačných cvičení na všetky stupne škôl podľa systému Joga v dennom živote, graduje. Na stretnutí 29. mája, kde minister M. Ftáčnik spolu s autorom tohto systému svámi Mahéšvaránandom slávnostne odovzdali certifikáty o absolvovaní školenia v rámci projektu R.A.S.T. prvým 30 učiteľom základných a stredných škôl, svámi Mahéšvaránanda povedal, že joga dá našim deťom „svetlú budúcnosť a šťastný život“. Nevie, čo tým mal presne na mysli, ale v súvislosti s tvrdením ministra Ftáčnika, že projekt počíta iba s telesnými cvičeniami, znie tento okrádlený výrok z úst hinduistického guru prinajmenej podivne.

Reakcie predstaviteľov majoritných cirkví na Slovensku na tento krok nenechali na seba dlho čakať. Generálny biskup Evanjelickej a. v. cirkvi na Slovensku a predseda Ekumenickej rady cirkví v SR (ERC) J. Filo sa listom v mene svojej cirkvi, ale i ostatných cirkví zoskupených v ERC, obrátil na premiéra M. Dzurindu a požiadal ho, aby sa zasadil za zrušenie projektu R.A.S.T., ktorý je pre tieto cirkvi jednoznačne neprijateľný. Katolícki biskupi Slovenska napísali pastiersky list, ktorý sa 5. a 8. júla čítal vo všetkých katolíckych kostoloch na Slovensku. Okrem iného sa v ňom píše:

„Niekoľko sa teraz možno začuduje: »Načo toľko kriku okolo hodín telesnej výchovy?! Nie je v podstate jedno, akým spôsobom sa bude mávať rukami?« Ved' ako nás usilovne uistujú, nejde o nič iné, iba o fyzické cvičenia. V prvej metodologickej príručke pre učiteľov jogy, ktorej autorom je Paramhans svámi Mahéšvaránanda, indický guru, ktorý stojí za spoločnosťou Joga v dennom živote a ktorý je aj autorom spomínaného „nevinného“ telocvičného projektu, sa na strane 31 píše: »Cvičebná zostava Khatu pranám je vzhľadom na jej mnohostranné účinky uvedená ako prvé cvičenie. Mali by sme ju cvičiť v každom cvičebnom celku. Khatu pranám znamená pozdrav Khatu. Khatu je významné jogové centrum v Indii. Každý, kto cvičí Khatu pranám, bude naplnený harmóniou a energiou. Tento súbor cvičení má veľmi pozí-

tívny účinok na telo a myseľ.« Toľko citát. Znamená to, že každý človek, ktorý bude cvičiť jogu podľa systému zavádzaného na slovenské školy, má sa hneď prvým cvikom podrobiť náboženskému rituálu – pokloniť sa náboženskému centru v Indii? Ide skutočne iba o fyzické cvičenia?« Na inom mieste v liste stojí: »Cvičenie jogy vedie k duchovnosti, ktorá je zameraná na samého seba. Základom kresťanstva je však duchovnosť, ktorá má smerovať k iným ľuďom. Aby sme ešte lepšie pochopili, čo je joga a aké sú jej výsledky, pozrime sa do Indie, do jej kolísky. Ako je možné, že tam po uliciach ležia deti i starci pri odpadkových košoch a nikto si ich nevšimá?! Je to možné preto, lebo pod vplyvom hinduizmu žije každý sám pre seba.« V závere pastierskeho listu biskupi vyzvali všetkých rodičov, »aby reagovali na ich výzvu. Aby sa obrátili na školské rady rodičov i na kompetentné úrady, odbory školstva až po ministerstvo a žiadali zrušenie pripravovaného projektu jogy, kým nie je neskoro.«

Pastiersky list hlboko zapôsobil. Prudká odozva bola v radoch zástancov projektu znepokojených tým, že si Cirkev vôbec dovolila vyjadriť svoj postoj, ktorým odsudzuje, čo už »stojí mimo jej obzoru«, ale predovšetkým zareagovali oponenti, najmä rodičia, neočakávanou vlnou protestov a doteraz po celom Slovensku prebiehajú mnohé petičné akcie žiadajúce kompetentných o zrušenie projektu. Proti sú i viaceré občianske združenia, dokonca i politické strany. Všetci zaangažovaní sa domnievajú, že by to bol opäť krok ku totalite, keď sa niečo úradníkmi nariadi a je nanajvyšš nevhodné pýtať sa, o čo vlastne ide.

Rokovanie, ktoré nič nevyriešilo

V takejto napätej atmosfére sa 13. júla konalo stretnutie ministra školstva M. Ftáčnika s predstaviteľmi Konferencie biskupov Slovenska (KBS) zastúpenej jej predsedom biskupom Mons. F. Tondrom a predsedom komisie KBS pre katechizáciu biskupom Mons. R. Balážom,

a Evanjelickej a. v. cirkvi na Slovensku, ktorú reprezentoval biskup ZD ECAV I. Osuský. V úvode rokovania minister Ftáčnik oznámil svoje rozhodnutie, že sa projekt R.A.S.T. nebude realizovať na hodinách povinnej telesnej výchovy, ale iba v rámci nepovinného predmetu, a vyjadril nádej, že sa nájde vhodné kompromisné riešenie. Potom dal priestor druhej strane, aby vyjadrila svoje stanovisko. Po vyše dvojhodinovej argumentácii, počas ktorej prítomní predniesli ministri viaceré konkrétne a vecné dôkazy, biskupi jednoznačne projekt R.A.S.T. odmietli a trvajú na jeho zrušení. Na záver stretnutia odovzdali ministri Otvorený list, ktorý prinášame v plnom znení:

„Vážený pán minister školstva!

Predstavitelia Katolíckej cirkvi a Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku a členské cirkvi Ekumenickej rady cirkví SR sa na Vás obracajú so žiadosťou o stiahnutie projektu R.A.S.T., schváleného Vaším ministerstvom a určeného všetkým typom a stupňom škôl. Žiadosť zdôvodňujeme tým, že po štúdiu materiálov Ministerstva školstva SR (Učebné osnovy a Metodické príručky pre jogové cvičenia podľa systému Joga v dennom živote) a iných materiálov a svedectiev sme dospeli k niekoľkým závažným záverom:

1. Slovenskej verejnosti a predovšetkým rodičom školopovinnnej mládeže nie je dostatočne známy autor tohto projektu – Paramhans svámi Mahéšvaránanda – ktorý sa podľa mnohých dokumentov predstavuje ako guru určitej špecifickej jogínskej školy a vzbudil podozrenie expertných skupín, ako aj odbornej verejnosti u nás, na základe čoho žiadame preskúmanie jeho náuky a praktík odbornou expertnou komisiou;

2. Pochybnosť vzbudil aj priebeh výberového konania projektu zo strany Ministerstva školstva SR – a to aj z pohľadu iných jogínskych spoločností na Slovensku –, na základe čoho Vás žiadame o prehodnotenie tohto konania. Keďže sa na nás ako na svojich verejných predstaviteľov obrátili mnohí kňazi a veriaci, žiadame Vás v ich mene aj o zverejnenie spôsobu a miery financovania tohto projektu zo strany Ministerstva školstva a iných vládnych inštitúcií;

3. Z učebných osnov a metodických príručiek MŠ SR jasne vyplýva, že v prípade schválenia a zavádzania projektu R.A.S.T. do škôl nejde len o psychosomatické relaxačné cvičenia, ale samotné osnovy poskytujú priestor aj na ideové vplyvy na cvičencov a na ich manipuláciu;

4. Z tých istých osnov jasne vyplýva (na základe vnútornej štruktúry cvičení, ich nadväznosti), že nie je možné zabezpečiť dobrovoľnosť a Vami zdôvodňovanú skutočnosť, že ide len o nepovinný predmet.

Pretože ide o veľmi závažné rozhodnutie, ktoré má vplyv na myslenie a reagovanie veľkej časti občanov SR, žiadame, aby sa v tejto veci pokračovalo s odbornou objektivitou a patričnou prezieravosťou, bez urýchlenosti a jednostrannosti, ktoré by v budúcnosti mohli mať ďalekosiahle dôsledky. Zdôvodňujúc tieto aspekty, reagujeme takto nielen ako legitími predstavitelia majoritných cirkví na Slovensku, ale aj v záujme práva na objektívne informácie a možnosť slobodného rozhodnutia všetkých občanov SR. Veríme, že prehodnotíte tieto naše dôvody a zrušíte rozhodnutie Vášho ministerstva o zavedení systému R.A.S.T. do všetkých typov a stupňov škôl na Slovensku.“

Falošná stratégia

Medzi dôvody, na ktoré sa Ministerstvo školstva SR (MŠ) najčastejšie odvoláva, patria argumenty, že systém Joga v dennom živote, ktorý predložila spoločnosť Joga v dennom živote (JDŽ), prešiel pripomienkovaním a riadnym schvaľovacím konaním a že nemá súvislosť so žiadnou ideológiou a náboženstvom. Nasledovné skutočnosti dokazujú nedostatky tejto argumentácie.

MŠ tvrdí, že projekt R.A.S.T. schválilo na základe viacerých pozitívnych stanovísk a analýz, avšak otázkou je, kto stojí za takýmito „analýzami“? Prečo si MŠ nevyžiadalo aj analýzy, ktoré sú k projektu odmietavé a kritické a v dostatočnej miere sa nimi nezaoberalo? Prečo sa v projekte nikde neuvádzajú možné riziká, napriek tomu, že výkonný riaditeľ spoločnosti JDŽ Š. Michalko ich pripúšťa, keď povedal: „Je polemika, ako skontrolovať učiteľa, či nesiahne do meditačnej oblasti. Opýtam sa: ako zabrániť dejepisárovi alebo slovenčinárovi, aby do výučby nevnašal nacionalistické myšlienky. Garantovať niečo také sa nikdy nedá. (...) Lebo my ručíme len za bezpečnosť systému Joga v dennom živote. Ale už neručíme za bezpečnosť žiadneho iného systému.“

Je iba ťažko pochopiteľná jednostrannosť celého procesu, o ktorej svedčí i fakt, že sa MŠ SR neobrátilo na iných expertov, dokonca sa neuskutočnilo ani výberové

konanie, o širšej verejnej diskusii nehovoriac. Paradoxom je aj to, že sa neoslovili iné jogové spoločnosti pôsobiace na Slovensku. Vyzerá to, ako keby sa celý proces konal v réžii úzkeho okruhu stúpcov svámi Mahéšvaránanda a jeho sympatizantov, ktorí sú na Slovensku zoskupení okolo spoločnosti JDŽ...

Z jednej strany MŠ deklaruje svoj záujem o zdravie a harmonický vývoj našich školopovinných detí, no z druhej strany presadzuje jogu ako jedinú „overenú metódu“, ktorá tento problém vyrieši. Prečo kompetentní neoslovili aj ďalších, ktorí by určite boli prínosom, to zatiaľ nikto nevyvetlil.

Avšak niečo o stratégii spoločnosti JDŽ, ktorú v tomto smere praktizuje aj v iných krajinách, prezrádza postreh PhDr. Z. Vojtúška, hovorca Spoločnosti pre štúdium siekt a nových náboženských smerov z ČR: „Odlišuje sa naozaj Mahéšvaránanda od iných duchovných vodcov typu Šrí Činmoja, Bhagwana Rajneesa, Šrí Matadží Nirmaly Dévi, Maharišiho Maheša Jogiho či ďalších „guru v adidaskách“? Prečo sa JDŽ netvári jasne ako náboženstvo, ako to robia napríklad oddaní Krišnu? Alebo je to tak, že sa Mahéšvaránanda odlišuje od ostatných guru predovšetkým tým, že jeho nasledovníci majú výborne zvládnuté techniky pre styk s verejnosťou? Medzináboženské dialógy, ktoré Mahéšvaránanda absolvoval, by tomu nasvedčovali.“

Telocvik, alebo náboženstvo?

Uholným kameňom celého sporu je otázka, či joga tak, ako ju svámi Mahéšvaránanda chápe a praktizuje, je naozaj iba sústava telesných a relaxačných cvičení, ktorá s jogou ako nábožensko-filozofickým systémom nemá nič spoločné, ako to MŠ tvrdošijne prezentuje. Obstojí toto tvrdenie vo svetle odborných znalostí, ktoré už aj v Európe o joge máme, alebo je to iba krycí manéver slúžiaci na ľahšie presadzovanie ideológie hinduizmu na Západe a vplyvu jednotlivých skupín, ktoré z neho vychádzajú?

Najlepšie bude, ak nám odpoveď na otázku, čo je joga a aká je jej podstata a zmysel, dá sám svámi Mahéšvaránanda. V jednej zo svojich prednášok (konala sa roku 1990 v Českých Budějoviciach) svámi povedal: „Joga patrí k pradávnej múdrosti a svetlu tejto planéty. Môžeme ju chápať

z rôznych hľadísk. Napríklad ako vedomie, ktoré je ustavične bdelé, alebo ako svetlo ožarujúce všetko vo vesmíre, kozmickú dušu. Kozmická duša, kozmické vedomie, pravda, to, čo je večné, nesmrteľné, prazáklad všetkého. Ak vychádzame z takéhoto poznania, je všetko iba určitým prejavom tohto kozmického vedomia a na konci sa to vracia naspäť a opäť splýva s kozmickým vedomím. To je joga, časť kozmického vedomia, ktorú nachádzame sami v sebe. (...) Nemali by sme s dobrými vecami otáľať. Nemali by sme stratiť ani minútu, ale mali by sme sa snažiť viesť skutočný duchovný život. Joga je kozmické svetlo a súčasne cesta k nemu. A tak cvičme jogu, skrze ktorú sa s týmto svetlom znovu zjednotíme. Prajem vám, aby ste jedného dňa splynuli v jedno s Bohom. Nech vám Boh zehná.“

Na inom mieste (časopis JDŽ č. 2/92) k tomu dodáva: „Keď si získal poznanie, vedie ťa cesta automaticky späť domov. Átman sa spojí s kozmickým Ja a splynie s ním. Ale to je možné iba milosťou guru. Je bránou k oslobodeniu.“ Ak je pre Mahéšvaránandu joga splynutím duše s kozmickým Ja a bránou k tomu je iba prijatie milostivého guru, potom naozaj nechápem pána ministra a všetkých, čo trvajú na „odluke“ jogy – ako ju vníma guru Mahéšvaránanda – od náboženstva.

O tom, čo je to hathajoga, pránájáma a aký je význam ásan, na ktoré sa projekt R.A.S.T. odvoláva, píše aj iný duchovný guru, svámi Prabhupháda, v komentári k Bhagavadgíte: „Existujú tiež tí, čo sa zaoberajú rôznymi druhmi mystickej jogy, ako je napríklad Patáňďžalího systém, ktorých cieľom je splynúť s Absolútnom alebo získať nadprirodzené sily – hathajoga, aštángajoga. (V časopise JDŽ č. 2/92 sa spomína Bhagaván Šrí Díp Maháprabhudží, predchodca guru svámi Mahéšvaránandu, ktorý mal údajne 24 takýchto „božských síl“, ako napr. schopnosť odolávať zemskej príťažlivosti, pohybovať sa rýchlou myšlienkou, vziať na seba ľubovoľnú podobu, schopnosť vidieť do astrálneho sveta či vstúpiť do cudzieho tela, schopnosť opustiť telo podľa vlastnej vôle, schopnosť vyplniť všetky prania atď.). Niektorí cestujú na všetky posvätné

pútnické miesta. Všetky tieto činnosti sa nazývajú joga-jadžňa, obeta zameraná na dosiahnutie určitého druhu dokonalosti v hmotnom svete. Iní sa zase zamestnávajú štúdiom rôznych védskych posvätných textov, zvlášť Upanišád či Védantasútier, alebo sánkhjovej filozofie (svadhjáva-jadžňa či obeta štúdiom). Títo jogíni vykonávajú rôzne obety, aby dosiahli vyšší stav života.“ (V časopise JDŽ č. 2/92 sa píše: „Bez primeranej predchádzajúcej prípravy človek nemôže pochopiť a odkryť pravdy obsiahnuté v Upanišádach a Védantasútre – z 12 Šivánandových epištol). Na inom mieste Prabhupáda vysvetľuje: „Spôsob, ktorý sa nazýva pránájáma (jeden z pilierov učenia spoločnosti JDŽ) je určený na ovládanie dýchania a na začiatku sa cvičí v hathajoge pri rôznych pozíciách tela. Tieto jogínske cvičenia sa však odporúčajú na ovládanie zmyslov a na pokrok v duchovnej realizácii.“

Človek sa ocitá tam, kde nechce

Najvhodnejším zhrnutím tohto príspevku sú slová Dr. Vojtíška, ktorými vo svojej knihe *Netradiční náboženství u nás* charakterizoval poslanstvo, učenie a prax svámi Mahéšvaránandu:

„Mahéšvaránandovo poslanstvo vychádza z učenia Véd, Upanišád a predovšetkým z Patáňďžalího systému jogy. Joga v Patáňďžalího poňatí je filozofický systém, pomocou ktorého má človek dosiahnuť poznanie najhlbšej skutočnosti a oslobodenia z kolobehu znovuzrodení. Na tejto dlhej a namáhavej ceste možno v Patáňďžalího systéme rozoznávať osem stupňov – dva etické (napr. neublížovanie živým tvorom, pravdivosť, telesná a duchovná čistota a pod.), ďalej telesné cvičenia (ásany), ktoré sú predpokladom správneho fungovania mysle, ovládanie dychu (pránájáma), schopnosť

odpútania mysle od rušivých vplyvov, schopnosť koncentrácie na jediný predmet, ďalej meditácia, ktorej jednotlivé druhy a stupne tvoria celý systém, a konečne ako ôsmy a najvyšší je stupeň pohrúženia (samádhi), pri ktorom jogín dospieva k blaženosti poznania jednoty s božstvom. Ciest ku spojeniu s božstvom (slovo joga sa dá preložiť ako splynutie so súcnom) je však v indickej tradícii celý rad – v histórii sa kombinovali a prekrývali.

Aj Mahéšvaránandov systém Joga v dennom živote má na svojom počiatku hathajogu. Avšak niektorí záujemcovia prichádzajú do kontaktu s týmto systémom netušiac, že od telesných a dychových cvičení budú postupne vedení k duchovným cieľom. Po úvodných cvičeniach bývajú pozvaní na satsangy (sedenia „pri nohách Majstra“), na ktorých počúvajú východnú múdrosť, spievajú bhadžany (indické oslavné piesne) a zvykajú si na prašad (posvätené, božstvám obetované vegetariánske jedlo). Okolité skupina od daných ich môže jemne manipulovať smerom úcty k Mahéšvaránandovi (napr. poklona pred jeho fotografiou) a časom i k prijatiu osobnej mantry od tohto guru a možno i k veľmi osobnému vzťahu k nemu vyjadrenému zvyčajnou zdobnelinou „svámidži“. Tak sa záujemca stane jeho žiakom a zmení svoj spôsob života: prechádza očistovými a inými obradmi, prijme duchovné meno, slávi indické sviatky, vybuduje si domáci oltár, zmení spôsob odevu, denne džapuje (opakuje mantru) niekoľko kôl mály (indický ruženec) a pod. Mahéšvaránandovi žiaci sú veľmi aktívni a presadzujú systém Jogy v dennom živote v mnohých oblastiach, a to i tam, kde sa predpokladajú techniky bez náboženského obsahu“ (napr. v školstve – pozn. red.).

MŠ SR apeluje na slobodný výber rodičov, ktorý by im v demokracii nemal byť odňatý. Ak ich rozhodovanie má byť naozaj slobodné, potom treba, aby sa MŠ postaralo aspoň o to, aby mali rodičia, ktorí chcú zapísať svoje dieťa na jogu, naozaj dostatok objektívnych a pravdivých informácií o misii a osobe autora projektu R.A.S.T. – svámi Mahéšvaránandu. Ja však mám pocit, že práve tie v metodických príručkách nikde nenájdu...

Čo dodať na záver? Vari len tolko, že ešte stále žije nádej, že vo veci náboženskej neutrality v našich školách zdravý rozum zvíťazí!

BORIS RAKOVSKÝ
Foto: archív

Zakladateľ a hlavný ideológ hnutia Hare Krišna (ISKCON – Medzinárodná spoločnosť pre uvedomovanie si Krišnu) svámi Prabhupáda ešte počas života povolal 25 svojich učeníkov za členov Ustanovujúcej Rady ISKCONu (Governing Body Commission – GBC) predovšetkým preto, aby sa posmrtno stali „vykonávateľmi jeho vôle“. Po jeho smrti roku 1977 sa z Rady vykryštalizovalo 11-členné kolégium, ktoré vyhlásilo, že iba ono môže duchovne viesť hnutie, a že iba z jeho rúk môžu noví členovia získať iniciáciu (duchovné zasvätenie). Svoj postoj podopreli údajnou Prabhupádovou poslednou vôľou, čo však v skutočnosti nebolo až také zrejme. O osudoch niektorých z predstaviteľov odkrývajúcich odvrátenú tvár tohto pre nás exotického hnutia, ako aj o jeho rôznych škandáloch a úskaliach, ktoré nesie na svojich pleciach, sa snaží vypovedať aj tento mnohovravný príspevok.

Quo vadis, Hare Krišna?

Ako ovce bez pastiera

Jedným z členov GBC bol guru svámi Kirtanánanda Bhaktipáda, ktorý bol jedným z hlavných zakladateľov ISKCONu v USA. Ešte počas Prabhupádovho života boli medzi ním a Prabhupádom nielen drobné konflikty, ale aj vážnejšie názorové rozpory. Prabhupáda nesúhlasil s mnohými jeho krokmi, v dôsledku čoho sa sklamaný Bhaktipáda pokúšal samostatne vytvoriť nové náboženské hnutie založené na oporných bodoch Hare Krišna hnutia. S cieľom zrealizovať svoje zámery si prenajal farmu v západnej Virgínii a zaumienil si z nej urobiť *Nový Vrindávan* (názov podľa indickej obce Vrindávan, v ktorej podľa legendy údajne žil ako mladý pastier boh Krišna). Na prenajatom území Bhaktipáda postavil – s veľkou finančnou podporou Henryho Forda, vnuka majiteľa známej automobilky – impozantný chrám. Na jeho vybudovanie použil minimálne 200 ton mramoru dovezeného z Talianska a Kanady, kopula a vnútorné steny tohto chrámu boli dokonca pokryté vrstvou 22-karátového zlata. Územie, ktoré pôvodne malo 130 akrov (približne 50 ha), sa teraz zväčšilo vyše dvadsaťnásobne, na takmer 2800 akrov (približne 1100 ha).

Avšak nie všetky finančné zdroje potrebné na realizáciu takého veľkého plánu boli legálne. Bhaktipáda, ktorý sa medzičasom vrátil do ISKCONu, začal organizovať dovoz a predaj drog. V hre vtedy boli skutočne veľké peniaze. Navyše sa v Novom Vrindávane vyskytli aj prípady

znmravňovania detí a týrania žien. Roku 1987 bol Bhaktipáda definitívne vylúčený z Hare Krišna hnutia. Predchádzal mu pokus o atentát, následkom ktorého utrpel ťažké zranenia, no napriek tomu naďalej riadil skupinu svojich stúpencov. (Neskôr sa k nemu vrátíme.)

Ed Senesi, exčlen hnutia Hare Krišna, bývalý šéfredaktor oficiálneho časopisu ISKCONu *Back to Goodhead* (Návrat k Bohu) a tlačový hovorca hnutia, v jednej zo svojich výpovedí potvrdil výnimočné postavenie guru v riadení hnutia: „Noví členovia neuctievajú Prabhupádu priamo. Uctieujú jedného z nových guru a takto vzniká malá armáda stúpencov.“ Bývalý hovorca ISKCONu tiež poukázal na to, že systém vlády, ktorý Prabhupáda vytvoril, priniesol so sebou nežiaduce dôsledky. Boj o vládu nerozpútali len Prabhupádom vybraní guru, ale aj ich mladší nástupcovia: „Teraz sa títo guru snažia eliminovať starších „bratov vo viere“ tak, aby mohli prevziať absolútnu, autoritatívnu vládu“ – povedal Ed, ktorý zároveň potvrdil, že čoraz väčšiu potrebu stúpencov hnutia zhromažďovať zbrane možno spájať s rastúcim pocitom ohrozenia v tejto organizácii. Členovia hnutia v Los Angeles (čiže tam, kde Ed býval) „nikdy nemali zbrane v chrámoch (...), ale veľa z oddaných ich má v byte, dokonca niektorí z nich majú i samopal. Zdá sa, že sú touto situáciou veľmi znepokojení.“

Výpoveď Edyho v spojitosti s jednou z Prabhupádových výpovedí („sme schopní prebrať vládu nad svetom do 18 dní, keby ste boli schopní prijať túto zodpovednosť, lenže nie ste“) a s výpoveďou bývalého guru pre veľkú časť Európy Višnupádu („GBC bude fungovať ako svetová vláda, a preto musí mať vlastnú armádu ako OSN“) znie síce znepokojujúco a zlovestne, ale ak sa na to pozrieme reálne, tieto názory sú veľmi prehnané.

Účel svätí prostriedky

V knihe *Dokonalé otázky, dokonalé odpovede* sa Prabhupáda špecifickým spôsobom vyjadril o zbieraní peňazí pre svoje spoločenstvo: „Ak poviem nejakému boháčovi: »Ty nie si vlastníkom, Krišna ním je, a tak všetky peniaze mi daj pre Krišnu«, bude zlý. Ak to prikážeš lumpovi, nahneváš ho. Preto vystupujeme ako žobráci: »Vážený pane, ste skvelý človek. Ja som iba žobrajúci sannjása a chcem postaviť chrám. Mohli by ste dať nejaké peniaze na tento účel?« (...) Keď vystúpim ako žobrák, vtedy mi niečo dá. Keby som mu však povedal pravdu, nedal by mi ani halier. (Smiech) Presviedčame ho ako žobráci, aj keď nimi nie sme.“ Avšak už o pár stránok ďalej Prabhupáda podal svoju definíciu nectiteľa Krišnu (čiže každého, kto nepatrí do ISKCONu): „...bez uvedomenia si Krišnu je každý lump, zlodej, darebák

a lúpežník. Toto sú jeho vlastnosti. Preto je náš záver taký, že nikto nemá dobré vlastnosti, ak nechápe Krišnu. Nie je poctivý a nemá poznanie. Preto je človekom tretej kategórie.“

Ponechajme toto vyhlásenie bez komentára. No ak je niekto mimo hnutia potenciálnym zdrojom peňazí, napriek tomu, že prestupuje „božie zákony“, môže byť „vybielený“. Je teda žiaduce predstaviť sa i potenciálneho sponzora v najlepšom svetle a v krajnosti si pomôcť i podvodom. Podľa tohto pravidla podsúva Hare Krišna hnutie svoj pozitívny imidž verejnosti. Na jednej strane zdôrazňuje svoje charitatívne a rodinu podporujúce akcie (napr. charitatívny program *Hare Krišna Food for Life* založený na bezplatnom vydávaní vegetariánskych pokrmov; ako aj na *Skupine podpory rodiny* skladajúcej sa z lekárov, psychológov, poradcov a rodičov, ktorej cieľom je „podávať objektívne informácie a poradenstvo“), na druhej strane, ako možno usudzovať z výpovedí bývalých členov, toto hnutie hlboko opovrhuje tými, čo nepatria k vyznávateľom Krišnu a izoluje sa od nich, pretože ich považuje za nečistých, karmitov, materialistov a ľudí, ktorými sa jeho stúpenci môžu duchovne znečistiť, keď sa s nimi stýkajú.

Aféry, procesy a súdne dohry

Ešte za života Prabhupádu sa začali množiť procesy proti strediskám hnutia. Jednou z najznámejších v USA sa stala aféra so Susan Murphyovou, ktorá bola vtiahnutá do hnutia, keď mala 13 rokov a neskoršie so súhlasom vedúceho bostonského chrámu utiekla s 19-ročným krišnovcom na Havaj. Keď sa Susan vrátila domov, jej matka Mary Murphyová podala trestné oznámenie na bostonské stredisko ISKCONu za nezákonné zadržiavanie dcéry, sexuálne násilie a nútenie do práce, napriek jednoznačnej legislatíve zakazujúcej zamestnávať neplnoletých. Susan vypovedala, že tí, ktorí ju posielali na misiu, jej prikázali hovoriť, že zbiera peniaze na rehabilitáciu narkomanov, univerzitu a na iné účely. Tieto fiktívne plány nikdy neboli zrealizované. Keď mala Susan 20 rokov, sama zažalovala pobočku ISKCONu a požadovala 1 milión dolárov. Zároveň potvrdila dávnejšie obžalovania, medzi inými i sexuálne zneužívanie. V roku 1989 súd v Norfolku priznal nárok na odškodnenie matky a dcéry vo výške 610 tisíc dolá-

rov. Avšak už o dva roky neskôr Najvyšší ústavný súd zrušil tento výrok, odvolávajúc sa na práva náboženskej slobody, ktoré zaručuje prvý dodatok k Ústave Spojených štátov amerických.

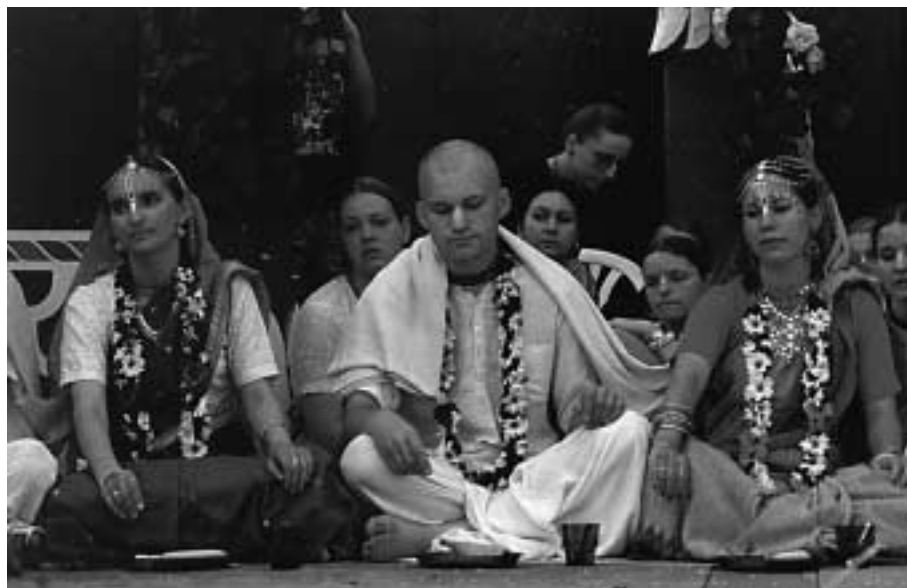
V roku 1997 sa konal nemenej slávny proces proti stredisku ISKCONu v Kalifornii, ktorý vyvolala Marcia Georgeová s dcérou Robin. Obvinili členov hnutia, že presvedčili 14-ročné dievča, aby utieklo z domu a schovávali ho proti jeho vôli a bez súhlasu rodičov v rôznych strediskách hnutia v Kanade a na území USA. Roku 1983 uznala súdna porota v Kalifornii vinu ISKCONu. Súd nariadil gigantické odškodné 32,6 milióna dolárov. Avšak roku 1991 celý proces ešte prebiehal, lebo po zredukovaní čiastky druhou súdnou inštanciou na 5 miliónov dolárov Najvyšší ústavný súd nariadil nové preskúmanie celého sporu.

Veľa kontroverzných vecí, do ktorých bolo Hare Krišna hnutie zapletené, s najväčšou pravdepodobnosťou nevyšlo z priamej iniciatívy Prabhupádu, mali však jeho súhlas.

Už roku 1973 niekoľko krišnovcov ohlásilo na polícii ohromné medzinárodné pašerácke transakcie, ktoré sa uskutočňovali s Prabhupádovým súhlasom. Avšak až 22. októbra 1977, keď sa kalifornskej polícii v Orange County podarilo predísť určitej operácii pašovania drog, tieto hlásenia nadobudli oveľa väčší význam. Ukázalo sa totiž, že Alexander Kulik, chytený s ázijským heroínom za vyše milión dolárov, bol Prabhupádovým pomocníkom a asi sedem rokov i jeho osobným sponzorom cestujúcim s ním po svete. Kulik a šesť ďalších krišnovcov bolo obžalovaných zo spoluúčasti na vražde (za najatie nájomných vrahov) – spáchanej iba niekoľko hodín predtým, ako

bol Kulik s heroínom zadržaný –, vražde iného, s nimi súperiaceho dílera drog Stevena Bovana a za pašovanie drog. Kulik vypovedal, že dal Prabhupádovi asi dva milióny dolárov, ktoré, ako vyšlo počas procesu najavo, pochádzali z obchodu s drogami a iným zakázaným tovarom. Hovorca ISKCONu sa však na margo toho vyjadril, že všetci zapletení do aféry sú už bývalými členmi Hare Krišna hnutia a toto hnutie s nimi momentálne nemá nič spoločné. Počas procesu zároveň vyšlo najavo, že obžalovaní deväť mesiacov pred zatknutím dostali od Prabhupádu list s gratuláciou k založeniu Prasadam Distributing (potravinová fabrika, na ktorú federálni agenti podali žalobu z dôvodu prania špinavých peňazí pochádzajúcich z obchodu s drogami), v ktorom o. i. povedal: „Nie je potrebné sa tam angažovať v niečom nepoctivom. Krišna dostal dostatočné množstvo peňazí, teraz zarábajte legálne“. (Originálny text získaný z Prabhupádovho listu znie: „There is no need to engage in anything dishonest. Krishna has given enough money, now earn by honest means.“) Žiaľ, Prabhupáda už nemohol svedčiť, pretože zomrel pred začatím procesu. Obžalovaní sa nakoniec ku všetkému, z čoho boli obvinení, priznali a boli odsúdení.

O niekoľko mesiacov neskôr vypukla ďalšia drogová aféra s členmi Hare Krišna hnutia. Siedmi z jedenástich zadržaných mužov, ktorí sa zúčastnili na pašovaní hašišu z Pakistanu za niekoľko miliónov dolárov, boli aktuálnymi alebo bývalými členmi ISKCONu. Ukázalo sa, že jeden z nich bol exprezidentom chrámu v Laguna Beach – Rsvadera Dasa Adhikary (Roy Christopher Richard). ISKCON tradične odmietol akúkoľvek spojitosť so zadržanými

napriek tomu, že Rsvadera počas prvej fázy procesu, keď prebiehalo vypočúvanie svedkov, býval v chráme.

Roku 1979 kvôli žalobe na členov hnutia, že sa počas pouličného vyberania peňazí vydávali za reprezentantov Katolíckej cirkvi, sudca Robert L. Weil v Los Angeles zakázal organizácii akúkoľvek činnosť na území medzinárodného letiska v tomto meste. Administrácie iných letísk v hlavných mestách USA si z jeho rozhodnutia vzali príklad a agresívnych členov ISKCONu začali vykazovať za hranice svojich objektov. Hoci si Prabhupáda uvedomoval, že jeho žiaci používajú nepoctivé metódy pri získavaní peňazí, nepodnikol nič, aby to zmenil. Dokonca sa zmohol na slová uznania pre svojich vyznávačov, o ktorých vedel, že zrealizovali jeho ciele spôsobmi, ktoré nie sú v súlade so zákonom.

Tí, ktorí mali byť vzorom

Podľa informácií ISKCONu po tom, čo Prabhupáda zvolil členov GBC, tesne pred smrťou povedal: „Vyberáme najlepších a najvhodnejších ľudí tak, aby sa to nemuselo meniť“. Ale už roku 1991 sa z jedenástich Prabhupádov vybraných guru osem vzdalo svojho „postavenia“, z toho šiesti: Bhaktipáda, Hansadutta, Džajátirtha, Bhagaván, Višnupád, Ráměšvar boli z hnutia vylúčení!

Už spomenutý Bhaktipáda (Kírtanáda), občianskym menom Keit Ham, napriek sporom obľúbený žiak svámího Prabhupádu, ktorého guru ako 29-ročného ustanovil za prvého sannjásu na Západe (titul sannjása dostávajú muži zvyčajne po

50. roku; sannjása sa celkom zrieka rodinného a spoločenského života s cieľom úplného zasvätenia sa duchovnému životu) bol roku 1991 odsúdený na 90 rokov väzenia a vyše 76 miliónov dolárov pokuty. Dokázalo sa mu šesť hospodárskych podvodov a spoluúčasť na dvoch vraždách; jedným zo zavraždených bol Charles St. Denis, stúpenec hnutia Hare Krišna a pašerák marihuany, ktorý odmietol svoj závet (majetok po mŕtvej manželke) napísať v prospech ISKCONu. Druhou obeťou bol Stephen Brytan, bývalý krišnovец, ktorý podal na Bhaktipádu žalobu za obchod s drogami, prostitúciu a sexuálne zneužívanie detí. Bhaktipáda odmietol obvinenia a komentoval ich ako dôsledok náboženskej intolerancie. Rozruch síce spôsobil fakt, že bol pre neprispôsobenie sa náboženským zákonom spoločenstva z ISKCONu vylúčený, ale až roku 1987, keď to upútalo pozornosť verejnosti (prvá vražda bola spáchaná roku 1983, druhá o tri roky neskôr). Ale ani to mu nezabránilo, aby ďalej pôsobil pre vlastný zisk, spolu zo skupinou svojich stúpenecov, ktorí boli podobne ako on z hnutia vylúčení.

Obavu pred neuznaním vierohodnosti akéhokoľvek guru z GBC dodatočne potvrdzuje svedectvo Lotty Danielsonovej, bývalej členky hnutia: „Višnupáda (Harikéša svámí, guru zodpovedný za územie Poľska, Nemecka, Rakúska, Švajčiarska, Škandinávie, Maďarska, Bulharska, Rumunska, bývalej ČSSR, bývalej Juhoslávie, bývalého ZSSR, Kuvajtu, Jordánska, Egyptu, Sýrie, Libanonu, Bahrajnu a Spojených arabských emirátov) sa veľmi dobre vyjadroval o Bhaktipádovi. O nejaký čas bol Bhaktipáda vylúčený z hnutia. Bez vysvetlenia. Všetci vedeli, že to je jedna z tých vecí, na ktoré nie je dovolené

sa pýtať.“ L. Danielson sa vo svojej knihe *Cesta Hare Krišna nikam* (Krakov 1997, s. 106) zamýšľa: „...rozmyšľam, prečo vodcovia zatajujú pred členmi toľko informácií? Pripomínam si všetky nedokončené vety, ktoré sme počuli, všetko, o čom sme vedeli, že sa na to nesmieme pýtať... Jeden bývalý člen Hare Krišna hnutia rozprával, ako sa zúčastňoval na cenzúre informácií na vysokých miestach, ako sa vedome utulávali, napríklad škandály v ISKCONe a procesy, v ktorých boli oddaní Krišnu usvedčení.“

Roku 1976, teda rok pred Prabhupádovou smrťou, zatkla polícia v západnom Nemecku vtedajšieho guru ISKCONu pre Európu Hansaduttu (Hans Kary) a trinástich iných oddaných, okrem iného aj z dôvodu nelegálneho vlastníctva väčšieho množstva zbraní (revolvery, pištole a náboje), únosu dieťaťa, neplatenia daní a falšovania pasov. Roku 1980 bol Hansadutta, vtedy už guru zodpovedný za západné pobrežie Pacifiku a juhovýchodnú Áziu, opäťovne zatknutý, tentoraz kalifornskou policiou v súvislosti s používaním nelegálne dovezeného mercedesu a vlastníctvom pištoľí, taktiež nelegálnym, samopalov, dvoch nabitých pištoľí a nábojov. Avšak ku všetkým týmto žalobám podaných na Hansaduttu „sa priznal“ iný oddaný, ktorý sa týmto spôsobom obeťoval za svojho guru a umožnil mu ostať na slobode. Roku 1984 Hansaduttu ešte raz zatkla polícia za strieľanie naslepo do prízemných okien na Universite Avenue v Berkley. Potom sa objavil na oddelení pre narkomanov na Klinike v Haight Ashbury. Hansaduttu vylúčili z ISKCONu, neberúc ohľad na jednoročné „suspendovanie“ z práv členov GBC, za sexuálne delikty v chráme v Berkley, avšak až v roku 1985.

Džajátirtha (James Immel), vedúci ISKCONu vo Veľkej Británii, bral tri roky LSD. Lotta Danielsonová dosvedčila, že „GBC o tom vedelo, ale až vtedy, keď to bolo veľmi okaté, prestal byť guru a bol vylúčený z hnutia.“ V jeho stopách za ním odišli i jeho učeníci.

Po smrti Džajátirthu, ktorého, okrem iného i preto, že nemohol zniesť jeho rozhodnutie založiť si v chráme hárem, v návale šílenstva zavraždil sklamaný a nešťastný, psychicky narušený žiak John Tiernan (polícia ho našla, ako vzlykajúc v lone zvierajeho odrezanú hlavu), sa guru európskych stúpenecov, riadiacim súčasne učeníkov vo Veľkej Británii, stal Bhagaván (William Ehrilchman). Používal výlučne zlaté tanierne a poháre, umýval sa v kúpeľni so zlatými kohútikmi, po celej Európe sa nechal vozíť v špeciálne pre neho upravenom mercedese.

Roku 1986 síce dobrovoľne vystúpil z ISKCONu, ale „nezabudol“ si pritom so sebou zobrať mnoho miliónov dolárov.

Višňupád (Charles Baces - nie je to Harikéša svámi) - guru oddaných Krišnu v Austrálii, bol vylúčený z hnutia za homosexualitu a za vykonávanie záväzkov guru aj napriek tomu, že mu odňali funkciu duchovného majstra.

Rámášvara (Robert Grant) z Los Angeles viedol nakladateľskú korporáciu *The Bhaktivedanta Book Trust* (BBT). Z hnutia nebol vylúčený len za zneužívanie 14-ročného dievčatka, ale hlavne za zlé zaobchádzanie s personálom a za neschopné vedenie firmy.

Dobročinnosť prinášajúca kapitál

Zakladateľ ISKCONu, Prabhupáda, v komentári ku knihe *Bhagavadgíta taková jaká je* (základné vieroučné dielo, na ktoré sa Hare Krišna hnutie odvoláva) k problému dotovania svojej organizácie o. i. poznamenal: „Ak ide o dobročinnosť, tak 50 % svojich príjmov treba odovzdávať na nejaké dobré ciele. A aký je ten dobrý cieľ? Je to činnosť sprevádzaná uvedomovaním si Krišnu. Nie je to len dobrý cieľ, je to najlepší cieľ. Pretože Krišna je dobrý, preto sú dobré aj všetky jeho ciele. Čiže treba podporovať takú osobu, ktorá je zaangažovaná v uvedomovaní si Krišnu.“ Ak berieme do úvahy, že „bez uvedomenia si Krišnu je každý lump a zlodej“, získavanie fondov členmi hnutia Hare Krišna - podľa Prabhupádu - od takejto kategórie ľudí sa vlastne javí ako niečo na spôsob konania im aktu milosrdenstva: „(...) za zobrať peňazí Krišnu pôjde človek do pekla. Takže zober od neho nejakým spôsobom trochu peňazí a zaangažuj ho v hnutí uvedomenia si Krišnu. (...) Zachrániš ho tak od pekla, keď sa budú rátať práve tie haliere, ktoré dal pre Krišnu.“

Táto špecifická forma praktizovania milosrdenstva priniesla ISKCONu ešte za Prabhupádovho života nie menej ako 20 miliónov dolárov zisku zo samotného predaja 52 kníh, vydaných v náklade 65 miliónov výtlačkov.

Podľa informácií zhromaždených Jamesom a Martou Rudinovcami roku 1980, priemerný člen hnutia získaval (samozrejme nie na svoje konto) počas pouličného predaja kníh okolo 100 dolárov denne, čo poskytovalo ISKCONu ročný príjem okolo 7 miliónov dolárov. Dodatočné príjmy pri-

nášala aj sieť reštaurácií v Los Angeles, Londýne, Iráne, Honolulu, Amsterdame a v New Yorku.

Rodina ako príťaž

Krišnovci oficiálne tvrdia, že „hnutie Hare Krišna ctí a podporuje inštitúciu rodiny založenej na duchovných hodnotách ako základe pre rozvoj spoločnej stability.“ Pritom však Prabhupáda varoval, že „každého (...), kto je priťahovaný k manželke a deťom (...) treba chápať ako nie lepšieho od osla či kravy“. Sám priznal, že jeho učeníci fakticky „odhodili cit pre rodinu, priateľov, ženy, krajinu, rasu a tak ďalej, pretože všetky tieto vzťahy sú založené na telesnej koncepcii života alebo na krátkodobom uspokojení zmyslov.“ Preto neprekvapuje, že Prabhupáda nevidí podstatnejší rozdiel vo vzťahoch medzi ľuďmi a zvieratami, ktoré vlastne aj tak považoval za niečo nepotrebné: „Muž je pripútaný k žene a žena k mužovi. A to nielen v ľudskom spoločenstve, ale aj vo zvieracom. (...) Ak sa teda chceš vyslobodiť z tohto materiálneho sveta, musíš pripútať zmenšiť na nulu.“ V inej svojej publikácii píše: „Ľudia príliš glorifikujú materské city, ale ako vidno, podobne sa prejavujú zvieratá. Nie je to teda nič zvláštne; také sú jednoducho zákony prírody.“ (Svámi Prabhupáda: *Tvárou v tvár smrti*, s. 9).

Treba sa zamyslieť aj nad tým, aké postavenie majú v ideológii hnutia ženy. Prabhupáda povedal, že „všeobecne sa myslí, že tie osoby (ženy) patria do nižšej triedy“. Okrem toho dal dôrazne na vedomie, že „ženy vlastne nie sú schopné filozofických špekulácií,“ lebo väčšinou sú „menej inteligentné.“ Takýto názor potvrdzuje aj citát z knihy *Učenie Kráľovej Kuntí*: „Aj keď Kuntí mala telo ženy, bola bhaktou (oddanou Krišnu). Nebola obyčajnou neinteligentnou ženou.“ Ako sa teda má rozvíjať pozitívne manželské spoložitie, ak svoj postoj zakladáme na presvedčení, že žena je vo svojej prirodzenosti tvor horší ako muž?

„Bohumilé“ klamstvá

Lech Ozierański, bývalý člen hnutia, hovoriac o počiatkoch svojej príslušnosti k organizácii, spomenul, že oddaní mu najskôr tvrdili, že veria v Krista, uznávajú ho ako autoritu a čítajú Bibliu. Dosvedčovali, že najlepší katolíci prechádzajú do ich hnutia. Poukazovali aj na rôzne štúdie porovnávajúce Krišnu s Ježišom Kristom.

Až neskôr prešli ku kritike cirkvi tvrdiac, že pápež je démon, lebo konzumuje mäso. Keď bol pán Lech zverbovaný do ISKCONu „nadobro“, podieľal sa aj on na tradičnej práci krišnovcov - predaji kníh. „Nehovorili sme, že sme členovia hnutia Hare Krišna, lebo toto hnutie nemalo najlepšiu povest... Hovorili sme iba, že sme študenti a robíme charitatívnu činnosť. Až po prečítaní našich kníh mali ľudia zistiť, kto v skutočnosti sme. (...) Šríla Prabhupáda tvrdil, že keď sa ľudia čo len dotknú jednej z týchto kníh, ich život sa zmení.“

Petra z Veľkej Británie prizvali na túto obchodnú činnosť už po troch mesiacoch pobytu u krišnovcov. Rozprával, že predával predovšetkým staré, lacné CD. V závislosti od konkrétnej situácie sa muži z ISKCONu vydávali za diskžokejov z potulnej skupiny, alebo tvrdili, že pracujú v miestnom rádiu. Dievčatá sa „predávali obrázky a nálepky, rozprávajúc ľuďom rôzne nezmysly, aby im siahli do peňaženky. (...) Veľký úspech mali v čase pápežovej návštevy v Írsku. Vydávali sa za pracovníčky katolíckej charitatívnej organizácie, obchodovali s plastovými postavkami pápeža. Jedno z dievčat dostalo geniálny nápad: predávalo listy stromu, pod ktorým údajne stál Svätý Otec.“ Keby dievčatá od začiatku vedeli, aké sú ciele ISKCONu a predovšetkým aké postavenie má žena v tejto organizácii, najpravdepodobnejšie by sa tam nikdy neobjavili a nepoužívali by tieto lži tak, ako ich používali tí, ktorí ich zverbovali.

Nakoniec hodno poznamenať, že samotní obyvatelia Indie si myslia, že títo „údajní hinduisti“ z Európy a USA prekrúcajú ich doktríny. Sestra Michaela Pawliková, dlhoročná misionárka v Indii, tvrdí, že rozdiely medzi sektou Hare Krišna pôbiacou v Európe a USA a originálnymi vyznávačmi boha Višnu či Krišnu v Indii sú ešte hlbšie, ako medzi Svedkami Jehovými a Katolíckou cirkvou.

GRZEGORZ FELS

Preložil: ROMAN KOSTKA

Foto: M. PIENIEKOVÁ

Grzegorz Fels (* 1963) - šéfredaktor odborného poľského časopisu *Sekty i fakty*. Autor publikácií *Dve tváre Hare Krišna* a *Svedkovia Jehovovi bez retuše*.

(O osudoch a praktikách tohto hnutia sa môžete podrobnejšie dočítať aj v poľskej publikácii autora článku - Grzegorza Felsa: *Dwa oblicza Hare Kriszyna*, ktorej recenziu prinášame na strane 28 - pozn. red.)

Svet

bizARNÝCH

čísel

UFO, mimozemšťania, galaxie. To sú slová, ktoré sa v súčasnosti často skloňujú. Zo všetkých strán počúvame o rôznych dôkazoch existencie mimozemských civilizácií, mnohí ľudia sú presvedčení, že od stretnutia s nimi nás delí už iba krátky čas, ba sú aj takí, čo tvrdia, že s týmito záhadnými tvormi majú kontakt už dnes. Aj globalizácia, o ktorej sa často diskutuje, sa tu vymyká z hraníc nášho pozemského sveta. Už sa neplánuje iba zjednotená Európa; nájdú sa ľudia, ktorých vízie siahajú až do ďalekého vesmíru. Sugestívne a s obľubou vykresľujú kontúry akejsi federácie vesmírnych civilizácií a úzkej spolupráce medzi rozmanitými galaxiami. Avšak tento stále narastajúci záujem o život vo vesmíre nie je len odrazom súčasného prudkého technického rozvoja umožňujúceho predtým nebyvalé kozmické lety či vesmírne výskumy. Človek bol už od nepamäti fascinovaný trblietajúcimi sa hviezdami, ktoré v ňom vzbudzovali nielen zvedavosť, ale i nádej. Svedčí o tom aj staroveká literatúra národov, ktoré tu žili niekoľko tisíc rokov pred nami.

Nebesky dlhý život Brahmú

Jedným z najpozoruhodnejších zachovaných literárnych dôkazov opisujúcich ľudské predstavy o vesmíre a o rôznych formách života na nespočetných planétach sú aj staroindické Védy. Hneď na úvod však treba zdôrazniť, že pre nás Európanov, zvyknutých na historické a prísne empirické vnímanie a posudzovanie sveta a jeho zákonitostí, sú tieto koncepcie vzdialené a svojim mytologickým charakterom na nás pôsobia až rozprávkovito. Taktiež treba pripomenúť, že kým naše vnímanie času je lineárne, odohrávajúce sa v konkrétnych historických na seba nadväzujúcich etapách, vývoj vesmíru je podľa východných náboženstiev špirálovitý, plynúci v neustále sa opakujúcich časových cykloch a v rozličných dimenziách. Možno i to je príčinou, že takýto výklad vesmíru nás vrhá do nereálneho až bizarného sveta čísel.

Mahávišnu

Ak svoju pozornosť upriamime na hinduizmus, starobylé Védy sú pre toto náboženstvo posvätnou vecou. Védské spisy, ktoré tvoria štyri Védy, Mahábhárata, Bhagavadgíta, Védántasútra, Purány, Upanišády a iné starodávne literárne diela, sú aj dnes autoritou, na ktorú sa často odvolávajú mnohé kulty pôsobiace na Západe, a to aj napriek tomu, že každý ich interpretuje odlišne. Za podklad tohto príspevku som si zvolil interpretáciu svámi Prabhupádu, zakladateľa Hare Krišna hnutia (ISKCON), okrem iného aj preto, že jeho preklad Bhagavadgíty, akéhosi filozofického zhrnutia rozsiahleho staroindického eposu Mahábhárata, sa spolu s jeho výkladmi javí ako jedna z najpodrobnejších u nás dostupných védskych publikácií.

Na lepšie pochopenie filozofických koncepcií vesmíru tejto jednej z najstarších svetových kultúr, bude isto zaujímavé bližšie sa s nimi zoznámiť. V ďalšej časti sa preto pokúsím zhrnúť Prabhupádove výklady opisujúce príčiny existencie vesmíru a jeho vývoj, ktoré na rôznych miestach Bhagavadgíty podáva približne takto:

Existencia hmotného vesmíru je obmedzená a prejavuje sa v jednotlivých obdobiach - kalpách. Kalpa je jeden Brahmov deň a toto obdobie pozostáva z tisícov mahájug - veľkých vekov. Každá mahájuga sa skladá zo štyroch vekov (jug): Satjajuga, Trétajuga, Dváparyajuga a Kalijuga. Cnosť, múdrosť a nábožnosť sú charakteristické pre Satjajugu, ktorá trvá 1 728 000 rokov. Ľudský vek, ktorý sa neskôr úmerne znižuje, trvá v tomto období až niekoľko tisíc rokov. Metódou na dosiahnutie dokonalosti a návrat na

duchovné planéty, odkiaľ duša pôvodne pochádza, je pre tento vek meditácia. Neresti a nevedomosť v tomto období prakticky neexistujú. Tie sa začínajú objavovať až v Trétajuge trvajúcej 1 296 000 rokov. V Dváparyajuge, ktorá trvá 868 000 rokov, nábožnosť a cnosti upadajú a naopak, ohavnosti a neresti vzrastajú. Tento trend vrcholí v Kalijuge trvajúcej 432 000 rokov, z ktorej v súčasnosti už 5 000 rokov uplynulo. V Kalijuge, v ktorej sa teda nachádzame, pravá cnosť prakticky ani neexistuje. Jediným spôsobom, ako možno podľa stúpcov Hare Krišna hnutia dospieť k dokonalosti a ako sa možno - zbaviac sa zlej karmy - navrátiť k bohu Krišnovi, je spievanie jeho mien, tzv. mahámantra. To je, samozrejme, zorný uhol iba jedného z jogínskych systémov - teistickej bhaktijogy. Iné cesty jogy, ako napríklad hathajoga, karmajoga, rádžajoga, džánajoga, tantrajoga a i., používajú osobitné metódy, ako sa k cieľu dopracovať.

Ale vráťme sa k Prabhupádovi a jeho výkladom. Podľa nich dosiahnu neresti a ohavnosti v Kalijuge dokonca takú mieru, že na jej konci (teda asi za 428 000 rokov) na Zem zostúpi inkarnácia Krišnu v podobe avatára menom Kalki, ktorý cválajúc na bielom koni ohňom zničí celú zem, pozabíja všetkých démonov, zachráni svojich oddaných (tzn. oddaných boha Krišnu) a odštartuje novú Satjajugu. Tým sa začne ďalší vývojový cyklus. Tisíc takýchto cyklov skladajúcich sa zo štyroch jug tvorí jeden Brahmov deň a rovnako dlhá je aj jedna noc spoluvorcu sveta Brahmú. (Brahma je podľa Véd prvou stvorenou bytosťou, polobohom vytvárajúcim hmotný svet pod riadením boha

Krišnu – pozn. autora.) Počas Brahmovho dňa sú všetky živé bytosti činné a manifestované v rôznych telách, avšak s príchodom Brahmovej noci ich telá zanikajú a sú zničené. Džívovia (individuálne duše) sú vtedy zhromaždení vo Višnuovom kozmickom tele a prejavajú sa opäť až s príchodom Brahmovho dňa. Jeden Brahmov deň a noc spolu trvajú 8 640 000 000 pozemských rokov. Tridsať takýchto dní a nocí tvorí jeden Brahmov mesiac a 12 mesiacov tvorí Brahmov rok. Brahma sa dožíva 100 rokov (súčasný Brahma má vraj 51 rokov). Týchto jeho 100 rokov však v skutočnosti údajne trvá spolu nepredstaviteľných 311 triliónov 400 biliónov pozemských rokov.

Podľa týchto výpočtov sa Brahmov vek zdá fantastický a nekonečný, ale z hľadiska večnosti je krátky ako záblesk. V Oceáne príčin sa rodí a umiera tisíce Brahmov ako bubliniek v Tichom oceáne. Keď Brahma zomrie, dochádza k úplnej skaze a spustošeniu celého vesmíru. Znamená to, že energia, ktorá z Krišnu vyšla, opäť do neho vstúpi. Keď je nanovo potrebné stvoríť nový vesmír, stane sa tak vôľou Najvyššieho Pána – boha Krišnu. Všetky duše sú však dovtedy zničené a zostávajú neprejavéne po mnoho miliónov rokov. Prejavajú sa až vtedy, keď sa znova narodí nový Brahma.

Brahma a jeho vesmír sú súčasťou hmotného sveta, v rámci ktorého je veľký počet takýchto vesmírov, a teda aj Brahmov. (Avšak tento celý hmotný výtvor tvorí iba 1 štvrtinu Krišnovej energie, ostávajúce 3 štvrtiny teda tvorí duchovný svet s duchovnými planétami, z ktorých najvyššia je Krišnalóka, kde sa spolu so svojimi najčistejšími oddanými transcendentálne zabáva i sám boh Krišna.) Na počiatku hmotného stvorenia sa táto Krišnova hmotná energia uvoľní ako mahat-tattva, do ktorej vstúpi Krišna ako prvý Puruša – vo svojom vtelení ako Mahávišnu (meno, ktoré prevzala aj známa hudobná skupina Mahavishnu Orchestra). Mahávišnu leží v Oceáne príčin a zo svojich úst vydychuje (pričom všetko sa to chápe doslovne, nie iba symbolicky!) nesčíselné množstvo vesmírov. Takto sa ustavične tvoria nové a nové hmotné vesmíry a do každého z nich vstúpi Krišna ako Garbhódakašáji Višnu. Vo svojej ďalšej podobe ako Kšíródakašáji Višnu potom ako Paramátmá (Nadduša) vstúpi do všetkého, dokonca i do atómu, a je svedkom všetkých skutkov každej jednotlivéj duše. To sa, samozrejme, premietne i v okamihu smrti, keď je duša za svoje

skutky primerane ohodnotená (karmický zákon).

Pre úplnosť ešte dodám, že najvyššou planétou v rámci jedného hmotného vesmíru je Brahmaloča, kde sídli Brahma. Zaujímavou informáciou je aj to, že éra jedného Manua – praotca ľudstva – trvá 305 300 000 rokov.

Evolúcia je vylúčená

Védy nepripúšťajú v stvorení žiadnu evolúciu. Podľa nich sú všetky druhy tiel (telá polobohov, ľudí, zvierat i rastlín) iba akými vonkajšími hmotnými obalmi, ktoré duša po smrti ako nepotrebné odkladá, a všetky tieto telá sú stvorené súčasne. Tu sa už dostávame k známej teórii reinkarnácie, ktorú azda netreba osobitne vysvetľovať. Zameriam sa preto iba na okamih súvisiaci s prechodom duše do iného tela, ako v toveria hinduisti. V Bhagavadgíte sa v tejto súvislosti píše: „Každý dospeje práve k tej bytnosti (rozumej na takú karmickú, vývojovú úroveň s prislúchajúcim telom – pozn. autora), na ktorú myslí, keď opúšťa svoje telo, ó synu Kuntí“ (Bg 9, 6). Prabhupáda to komentuje slovami: „Súhrnný výsledok všetkých myšlienok a konania z tohto života ovplyvňuje myšlienky v hodine smrti, preto činnosti v tomto živote rozhodujú o budúcom vtelení.“ Bhagavadgíta sa dokonca v tejto súvislosti zmieňuje aj o takých pokročilých jogínoch, ktorí si sami môžu zvoliť miesto a čas, keď ich duša opustí telo.

V tejto súvislosti je pozoruhodný aj jeden z konkrétnych príkladov poukazujúcich na to, ako sa môže reinkarnácia prakticky realizovať, ktorý Prabhupáda uvádza na inom mieste: „Živá bytosť (duša – átmá) môže dospieť k rôznym nebeským planétam podľa toho, aké obety vykonáva. Keď výsledok obiet skončí, zostúpi na zem v podobe dažďa, vezme na seba podobu zrna, ktoré zje muž, a je premiestnená do jeho spermie, ktorá oplodní ženu a tak získa živú bytosť opäť ľudské telo, koná nové obety a celý kolobeh sa znova opakuje“.

Rozdielna motivácia a prax

V Bhagavadgíte sa opisujú rôzne skupiny jogínov (napr. hathajogíni, karmajogíni, rádžhajogíni, džňánajogíni, bhaktijogíni a iní), ktoré uctievať rozličné božstvá a polobohov, pričom každá z týchto skupín

sa zameriava na osobitý spôsob duchovného očisťovania a realizácie. Preto sú aj motivácie ich stúpcov odlišné a prezrádzajú ich rozmanité predstavy o tom, čo bude po smrti a kde chcú po nej dospieť. Nemožno sa dôkladne venovať všetkým týmto skupinám, preto spomeniem iba ilustračný príklad Kapila Muniho, ktorý v Šrímad Bhágavatam hovorí o ľuďoch vyznávajúcich sa v plodonosných činnostiach a obetných metódach, ktorí sa po smrti dostali na Mesiace. Tam údajne žili približne 10 tisíc nebeských rokov, radovali sa zo života a popíjali sómarásu, nebeský nápoj nesmrteľnosti prístupný práve na tejto planéte. Avšak aj oni sa museli znova vrátiť na Zem. (Podľa tohto opisu Védy učia, že ľudia žijú aj na Mesiaci, avšak v jemnejšej dimenzii, našimi ľudskými zmyslami sú údajne nepostrehnuteľní). Taktiež sa v Bhagavadgíte spomínajú jogíni, ktorí uctievať Brahma. Po smrti sa narodí na Brahmaloche. Iní zas uctievať Indru (tí sa zase narodí na Indraloche) alebo iných polobohov, panujúcich na týchto nebeských planétach. Pre každého je teda cieľom duchovného úsilia niečo iné, čomu prispôbuje svoju filozofiu a prax.

Nedá mi neuviesť ešte jeden príklad. Pre májávádína (vyznávača neosobného, panteistického poňatia Absolútneho) je cieľom splynutie s Univerzom, s akousi vesmírnou energiou, ktorá emanuje z božstva (brahmadžjótí), či dokonca splynutie priamo s božstvom. Na druhej strane cieľom bhaktijogína je slúžiť bohu Krišnovi jedným z piatich spôsobov, napríklad ako služobník, priateľ, rodič či milenec. Krišnu pritom chápu výhradne personalisticky v jeho rôznych transcendentálnych podobách. Z uvedeného vyplýva, že aj eschatologické vízie u stúpcov týchto dvoch historicky nezmieriteľných a protichodných smerov budú zákonite odlišné.

Ako som už spomenul, motiváciou ľudí, ktorí praktizujú jednu z týchto vyššie uvedených ciest, je reinkarnovať sa v budúcom živote na planéty duchovného vesmíru, resp. na niektorú z vyšších planét, kde sú omnoho lepšie podmienky a kde si budú môcť užívať plody svojich činov. Netreba však ani zdôrazňovať, že tí, ktorí sa o to z rôznych príčin neusilujú a ich skutky sú viac zlé ako dobré, poputujú opačným karmickým smerom a ich duše sa narodí na nižšom vývojovom stupni, na planétach, kde žijú duchovne menej vyspelé osoby či dokonca duchovia, démoni (rakšasovia) a pod., prípadne sa vtelia do menejcenného zvieracieho či rastlinného

tela. V rámci takéhoto reinkarnačného putovania blúdi duša k svojmu cieľu – ku Krišnovi – cez tisíce až milióny znovuzrodení, a to v najrozličnejších telách. Vo védach sa uvádza aj presný počet druhov tiel – 8 400 000, z toho ľudských tiel je podľa nich asi 400 000, ostatné sú telá polobohov, zvierat a rastlín. Je preto len pochopiteľné, že smrť človeka má v tomto kontexte úplne iný význam ako napríklad pre kresťana, ktorý v reinkarnáciu neverí a po smrti očakáva všeobecný súd a vzkriesenie.

Záver

Na záver treba dodať, že tento pre nás nepredstaviteľný svet bizarných čísel, ktoré Vedy podrobne komentujú, je pre hinduizmus a jeho svet typický, no pre nás je nielen nepochopiteľný, ale aj neprijateľný. (Navyše Vedy obsahujú i mnohé ďalšie konkrétne výpočty a údaje, napríklad jednotlivé vzdialenosti medzi planétami, ich veľkosť, hmotnosť a pod.) Okrem iného aj preto, že sa toto tzv. transcendentálne poznanie neopiera o vedecký výskum, ale iba o autoritu posvätných védskych textov, čo však nevychádza zo žiadnych racionálnych podkladov. Možno väčšmi ako nereálnosť týchto výpočtov zaráža skutočnosť, že v dnešnom svete informácií a techniky, keď ľudia ku všetkému pristupujú zväčša racionálne a kriticky, sa nájde čoraz viac ľudí, pre ktorých sa tieto „múdrosť“ stávajú skutočné a príťažlivé. Pre nás kresťanov nie je vzdialená iba ich iracionalita, ale najmä ich pohľad na každodenný, a ako veríme aj neopakovateľný život človeka. A to práve preto, lebo nehľadíme na život cez prizmu stámiliónov rokov, ale – hoci tiež žijeme pre večnosť – usilujeme sa zároveň žiť pre danú chvíľu a pre konkrétneho človeka.

BORIS RAKOVSKÝ

Ilustrácia: z knihy
Bhagavadgíta taková jaká je

REPORT

Svätá stolica vyjadrila ľútosť nad sobášom E. Milinga

„S veľkou ľútosťou sme sa dozvedeli o čine arcibiskupa Emmanuela Milinga“ – povedal 28. mája hovorca Vatikánu Joaquin Navarro-Valls. „Účasťou na verejnom hromadnom obrade sobáša Munovej sekty sa de facto sám vylúčil z Katolíckej cirkvi a spôsobil vážnu ranu spoločstvu s Cirkvou, ktoré musia prejavovať najmä biskupi. Preto ho nemožno ďalej považovať za biskupa Katolíckej cirkvi a veriaci sa vyzývajú, aby vyvodili dôsledky z jeho správania a konania...“ Arcibiskup Emmanuel Milingo (71) zo Zambie sa 27. mája v hoteli Hilton v New Yorku oženil so Sung Ryaé Sun (43), juhokórejskou fyzickou. Nevestu mu týždeň predtým vybral San Mjung Mun a zosobášil ich v rámci hromadného sobášneho obradu. Novomanželia sa plánujú presťahovať do Afriky.

Milingo sa stal arcibiskupom Lusaky v Zambii vo veku 39 rokov. Roku 1983 bol povolaný do Ríma pre obvinenia z nesprávneho používania exorcizmu. Potom ho poverili funkciou v Pápežskej rade pre pastoračnú starostlivosť o presídlencov a cestujúcich. Arcibiskup však trávil svoj čas v Taliansku organizovaním exorcizmov a liečením. Nedávno mu kardinál Carlo Maria Martini a kardinál Camillo Ruini v chrámoch svojich diecéz túto činnosť zakázali. Milingovou odpoveďou bolo, že svoje obrady začal konať v hotelových halách. Roku 1999 bol odvolaný z postu v Pápežskej rade. V novembri 2000 Vatikán vydal presné smernice s cieľom zabrániť nekompetentnému exorcizmu a liečeniu.

VIS/ZE/TK KBS

Svadba exorcistu otriasla Vatikánom

Neposlušný arcibiskup prepadol do osídel sekty, ktorá chce údajne ovládnuť svet. Vatikán je šokovaný. Pápež Ján Pavol II. vo svojej modlitbe vyhlásil: „Pane, dovoľ nám, aby sme sa modlili za tých, ktorí sa vzdialili od viery, ale pokračujú v práci pre charitu a spravodlivosť, aby raz znova vypočuli slovo Pána, ktorý je vždy pripravený prijať ich naspäť.“ Rozruch v inak pokojných vodách Katolíckej cirkvi spôsobila nedeľňajšia svadba zambijského arcibiskupa Emmanuela Milinga (71) s juhokórejskou lekárkou a akupunktúrnou terapeutkou Sung Ryaé Sun (43). Odhliadnuc od toho, že bol porušený sľub celibátu, najväčší problém predstavuje fakt, že drahá polovička arcibiskupa je príslušníčkou Munovej sekty, ktorú Vatikán neuznáva. Podľa Katolíckej cirkvi sa munisti ako jeden z deštruktívnych kultov usilujú o naplnenie sna svojho vodcu reverenda Muna (riadil aj obrad medzi Milingom a Sun), údajného druhého mesiáša po Ježišovi Kristovi. Nejde o nič menšie ako o ovládnutie celej planéty. Nedá sa presne určiť, či ide naozaj o vážnu hrozbu, ale psychiatri a psychológovia na celom svete hodnotia členstvo v Cirkvi zjednotenia (ako znie oficiálny názov munistov) ako zdraviu škodlivé.

Munisti tvrdia, že ich je na celom svete okolo troch miliónov a odmietajú obvinenia z údajného pokusu o celosvetovú vládu. Cirkev zjednotenia, založená v roku 1954 reverendom Munom, sa preslávila najmä svadobnými obradmi, pri ktorých sa zvyčajne zosobášia niekoľko tisícok ľudí. Napríklad v roku 1999 sa na Olympijskom štadióne v juhokórejskom hlavnom meste Soule zúčastnilo na hromadnej svadbe 40 tisíc párov. Počas inkriminovanej svadby arcibiskupa Milinga v New Yorku si svoje áno povedalo „iba“ 60 párov. Milingo si však medové týždne v pokoji neužije. Vatikán včera arcibiskupa exkomunikoval, pretože sa „postavil mimo Katolícku cirkev“.

Dnes už bývalý arcibiskup patril medzi najkontroverzejších predstaviteľov Rímskokatolíckej cirkvi. Preslávil sa ako nekonvenčný exorcista, čo mu roku 1983 vyslúžilo povolanie do Ríma, keďže sa európski misionári sťažovali, že používa praktiky afrických šamanov. Milingo si zaspieval aj na Festivale populárnej hudby v San Reme, vydal niekoľko knižiek vrátane autobiografie s názvom *Liečiteľ duší*. A faktu, že so svadbou exarcibiskupa a lekárky, ktorú mimochodom Milingo uvidel prvýkrát až na obrade, nemusí byť všetko v poriadku, nasvedčuje aj vyhlásenie jeho kolegu exorcistu Gabriela Amortha, pôsobiaceho v Ríme. Podľa Amortha munisti už dávno bažili po Milingovi a využijúc jeho chvíľkovú depresiu ho takto nalákali do pasce. V každom prípade Katolícka cirkev musela, i keď nerada, oželiť jedného zo svojich hlavných predstaviteľov.

MLADEN BOSIOČIČ, denník PRÁCA

Rock pre satana

Nato, aby boli rockoví muzikanti schopní čo najlepšie zahrať jednotlivé rytmy privádzajúce poslucháčov k úplnému pôžitku, veľmi usilovne študovali svadobné zvyky, rôzne druhy mágie a zaklínania praktizované medzi africkými kmeňmi či v strediskách vúdú. Tento afro-americký kult pochádzajúci z Haiti sa rozšíril v americkom štáte Svätá Lucia, konkrétne v meste San Luis. Vo svojej podstate je magickým kultom. Veľký význam sa pripisuje duchom, ktorí počas obradu vstupujú do tiel účastníkov a posadnú ich.

Opis obradu vúdú vedúceho k posadnutiu od autora Wade Davisa v základných rysoch pripomína opis rockového koncertu: „Bubon bez prestania dunel, riadne a hlboko, silné úderý akoby dopadali na chrbticu onej ženy. Skrúcala sa pri každom údere... V sprievode lavíny zvukov prišiel duch, (...) pomaly zdvihla tvár, navštívil ju božský jazdec, stala sa duchom. (...) Vyzerá to tak, že duchovia bývajú chytiví, lebo po chvíli zostali posadnuté ďalšie dve „hounsis“... Bubny ustavične duneli. Potom duchovia tak ako prišli aj odišli“ (W. Davis: *The Serpent and the Rainbow*, s. 43 - 45). Ďalší opis je ešte expresívnejší: „Úder za úderom, pohyb za pohybom - sila, ktorá

Ozzy Osbourne

tlačí človeka napred (...) aj cez smrteľný strach, (...) k temnej predtuče smrti“ (M. Deren: *Divine Horsemen - Voodoo Gods of Haiti*, s. 250).

Kvasi Džidžornu, syn arcikaplána vúdú z Ghany prezývaný Rocky interpretoval rockovú hudbu pre skupinu Rolling Stones a gitaristu Jimmyho Hendrixa. Ray Manzarek, hrajúci na klávesových nástrojoch v skupine The Doors, oslavoval spojenie rockovej hudby s vúdú slovami: „Keď je sibírsky šaman pripravený vstúpiť do tranzu, všetci obyvatelia osady sú zhromaždení na jednom mieste, udierajú na klopačky, fúkajú do píšťal a hrajú na všetkom, čo majú poruke, len aby ho odprevadili. Ustavične počúť monotónne vibrácie zvuku. Trvá to celé hodiny. To isté sa deje i v našej skupine počas koncertu. Žiaden z našich výstupov netrvá tak dlho, no ja mám dojem, že vďaka tomu, že experimentujeme s drogami, sme schopní dosiahnuť takýto stav oveľa skôr. Vedeli sme, ako sa to dá dosiahnuť, a tak sme sa mu pokúsili priblížiť. Je to ako keby bol Jim (Morrison) elektrickým šamanom a my elektrickým sprievodom, skupinou stojacou za ním a udávajúcou rytmus. Niekedy sa stane, že Jim nie je vo forme, ale my hráme a hráme a on sa postupne dostáva do švungu. Je to neuveriteľné, ale hrajúc na organ som schopný zasiahnuť ho elektrickým úderom. John dokáže urobiť to isté na bubnoch. Niekedy možno ten zásah presne pozorovať - krč. Udriem na príslušný akord a on na to reaguje podobne, ako keď niekomu behá mráz po chrbte. A oslobodzuje sa. Niekedy býva skrátka skvelý. Naozaj fenomenálny. Ľudia to takisto cítia“ (J. Hopkins, D. Sugerman: *Nikt nie vyjdzie stad žywy*, s. 168 - 169).

Populárny spevák John Lennon rozprával o svojich osobných mystických skúsenostiach ešte z čias, keď bol tínedžerom: „Doslova som odlietaval v tranze rovno do hladiny alfa (...) videl som, ako sa halucinačné vízie mojej vlastnej tváre menia na kozmické, absolútne.“ John volal Yoko Ono (svoju partnerku) „Donom Juanom“ vďaka spojeniu s čarodejníkom z indiánskeho kmeňa Yaqui, ktorý zasvätil Carlosa Castanedu do sveta čarodejníctva. Lennon, pokúšajúc sa opísať svoj proces „inšpirácie“, vysvetľoval: „Je to ako posadnutosť, ako nejaké médium.“ Yoko Ono o Beatles povedala: „Boli ako médiá. Nevedomí si toho, čo hovoria, prechádzalo to cez nich“ (*The Playboy Interviews with John Lennon and Yoko Ono*, s. 106, 114, 169, 204).

Vodca známej rockovej skupiny šesťdesiatych rokov The Doors Jim Morrison, ktorý zomrel v roku 1971 vo veku necelých 27 rokov, bol v médiách prezentovaný ako „posadnutý učeň temnoty, ktorý odmietal vládu v každej forme; bádateľ testujúci hranice reality len preto, aby zistil, čo sa stane.“ Vokalista heavymetalovej skupiny Krokus, Marc Storace, povedal o podobnej inšpirácii: „Nedá sa to opísať. Možno iba povedať, že je to ako tajomná energia, prichádzajúca z metafyzickej sféry, ktorá do mňa vstupuje. Práve tak, ako keby som bol médiom“ (*Circus*, 31. 1. 1984, s. 70).

Jimmy Hendrix, zvaný „najväčší rockový gitarista“, známy aj pod prezývkou „Dieťa vúdú veku Vodnára“, podľa Alana Douglasa „veril, že je posadnutý duchom“. Býval pravidelným návštevníkom špiritistických seáns. Hovoril: „Pretože hudba je vo vzduchu, som schopný jej prostredníctvom nadviazať kontakt s určitým duchom.“ Bývalá Hendrixova priateľka Fayne Pridgonová tvrdila: „Vždy rozprával o akomsi diablove. Cíti, že v ňom niečo je, čo v podstate nemôže kontrolovať; nevie, čo ho vedie, aby robil to, čo robí a hovoril to, čo hovorí. A skladby (...) jednoducho z neho vychádzali... Bol taký utrápený, v podstate vo svojom vnútri rozorvaný... Keď som mu rozprávala o čudnom správaní sa mojej starej mamy, povedal, že ju pôjdeme navštíviť a že by sa možno dal nájsť nejaký bylinkár alebo dakto, kto by zistil, či sa z neho dá vyhnáť démon“ (zo zvukového záznamu filmu *Jimmy Hendrix, interview s Fayne Pridgonovou*).

Little Richard sa priznával k podobným zážitkom. Za zdroj svojej inšpirácie považoval satana: „Riadila ma a rozkazovala mi akási sila. Sila temnoty..., v ktorej existenciu veľa ľudí ani neverí. Sila diabla, satana“ (Ch. White: *The Life and Times of Little Richard*, s. 206).

Spojenie medzi vúdú a šamanistickým prúdom rocku v konečnom dôsledku viedlo k vzniku nového prúdu rockovej hudby známej ako *satanistický rock*. Už jeden zo spoluvorcov súčasného satanizmu, Aleister Crowley (1875 - 1947) uviedol tri spôsoby, ktorými možno uviesť človeka do stavu satanistického tranzu: 1. ustavičným opakovaním rovnakého rytmu v hudbe, 2. drogami, 3. sexuálnou mágiou (porov. U. Baumer: *Wir wollen nur deine Seele. Rockszene und Okultismus: Daten - Fakten - Hintergründe*, s. 97). Anton La Vey (nar. 1930), ktorý bol v šesťdesiatych rokoch jedným zo spoluzakladateľov kultu satana v USA, vydal

roku 1968 knihu *Satanská biblia*, obsahujúcu pravidlá správania pre satanistov. Okrem vymedzenia týchto pravidiel, ktoré možno nazvať antidekalógom, sa v nej zaoberá aj troma ďalšími metódami: 1. slovom ako nositeľom informácií, 2. zhovievavosťou, založenou na vedomom narúšaní hraníc medzi dobrom a zlom, pravdou a klamstvom, 3. hudbou ako nositeľkou emócií, no rovnako i odcudzenia (porov. R. M. Pęczak: *Satanišci: Maly slownik subkultur mlodzięzowych*, s. 84). Takto sformulovaným zásadám veľmi dobre vyhovuje práve rocková hudba, ktorá kult satana rýchlo prebrala.

Začiatok tohto kultu siaha azda až do roku 1968, keď skupina Beatles vydala album s názvom *Devil's White Album* (Diabolský biely album), ktorý obsahuje piesne *Revolúcia č. 1* a *Revolúcia č. 2*. John Lennon veľakrát na verejnosti v tom čase tvrdil, že podpísal zmluvu s diablom. Na jeho platni *Sargent's Pepper* bol zrejmy portrét A. Crowleya.

Spojenie medzi rockom a satanizmom bolo pre veľa ľudí zo scény dôvodom na pýchu. Vznikli piesne i celé albumy venované satanovi, napríklad *Highway to Hell* (Diaľnica do pekla) skupiny AC/DC; *Their*

Satanic Majesty's Request (Požiadavka Jeho Veličenstva Satana) skupiny Rolling Stones, *Running With the Devil* (Beh so satanom) Davida Lee Rotha. Roth sám seba nazýva „majstrom obradu nemorálnej väčšiny“ a konečným cieľom jeho hudby je „privolanie zlých duchov“. V jednom zo svojich rozhovorov pre tlač povedal: „Mám v úmysle odovzdať im dušu, o to sa vlastne celý čas usilujem. Človek vstupuje do takého stavu a začína prosiť bohov-démov“ (*Rock*, kap. IV: 1984, s. 30).

V januárovom čísle časopisu *American Photographer Magazine* z roku 1980 bolo vysvetlenie, že názov skupiny KISS je skratkou slov *Kids in Satan service* (Deti v službe satana). Logo skupiny AC/DC

obsahuje symbol smeru strely, ktorý symbolizuje satana padajúceho z neba ako blesk (porov. Lk 10, 18). Podobný symbol má aj skupina KISS.

Skupina Black Sabbath (na snímke) pred koncertom skladá obeť satanovi na oltári pokropenom krvou z kohúta. Spevák Ozzy Osbourne tvrdí: „Naše obecnstvo je pod vplyvom pekelnéj sily a to vysvetľuje náš úspech.“ Aj jedna z piesní, konkrétne *Mr. Crowley*, je venovaná satanistovi A. Crowleyovi. Vo svojich skladbách napríklad *Bloodbath in Paradise* (Krvavý kúpeľ v raji), Osbourne vyjadruje obdiv luciferskému kultu Charlesa Mansona, ktorý riadil vraždy manželov La Bianca a americkej herečky Sharon Tateovej (9. a 10. augusta 1969) a bol zakladateľom sekty, ktorá hlásala, že medzi Kristom a satanom niet rozdielu. Sám sa považoval za dediča ideí Adolfa Hitlera, okrem iného hlásajúceho nadradenosť árijskej rasy. Prvý album skupiny Black Sabbath má na obale obrátený Kristov kríž. Na neskoršom albume s názvom *Sabbath Bloody Sabbath* (Sabat, krvavý sabat) sú ako ilustrácie použité obrázky satanistického rituálu nudistov s priečne vpísaným číslom 666. Na tielkach skupiny je namalovaná lebka s prekríženými hnátmi spolu s číslom Antikrista 666. Magazín *Register* z 28. 1. 1982 opisuje, ako Osbourne na koncerte v štáte Iowa odhrýza hlavu netopierovi. V televíznej relácii spoločnosti TV CBS Osbourne vytiahol z vrecka holubicu a odhrýzol jej hlavu. Vo februári 1986 rockový magazín *Circus* napísal: „Black Sabbath má moc nad fanúšikmi.“

Jimmy Page, člen skupiny Led Zeppe- lin, neraz vyjadril svoj obdiv satanistovi A. Crowleyemu. Dokonca odkúpil i jeho škótsku usadlosť v Boleskine. Mick Jagger zo skupiny Rolling Stones sa oddal satanovi v masonskej sekcii Lóže zlatého úsvitu a pobočke Zákona Illuminátov. Názvy jeho piesní *Sympatia pre diabla* či *Vtelenie do môjho brata diabla* iba potvrdzujú jeho prezývku „Lucifer rocku“.

Najväčšie hudobné vydavateľstvá Zodi- ac Profiction, Capital Record, Mercury,

Interglobus Music, Aristo Records a iné vydávajú a šíria diela najagresívnejších rockových skupín. Najznámejší rockoví producenti – David Crosby, Nathan Young alebo Graham Nash – sú členmi Satanistickej cirkvi. Chválospevy na diabla počesť, popularizácia Antikrista, podnecovanie vzdávania cti satanovi alebo vstupu do pekla, propagácia okultizmu a čarodejníctva niekedy vystupujú v textoch rockových piesní v skrytej forme, ale najčastejšie sa hlásajú otvorene. Možno ich nájsť napríklad v tvorbe Paula McCartneyho, Rolling Stones, Ozzy Osbournea zo skupiny Black Sabbath, Led Zeppe- lin, Electric Light Orchestra, Dee Snidera, Alice Coopera, Davida Lee Rotha, Daryla Hala z duetu Hall and Oates, Stevie Nixa, Run DMC, LL Cool J., The Beastie Boys, Whitesnake, Heart, Diamond Rexx, The Mentors, Slayer, Poison, Stryken Niny Hagena, Johna Len- nona, Ronnie James Dia, De Garmo and Key, Amy Granta (porov. C. V. Manzanares, *Prekursorzy Nowej Ery*, s. 104).

Pri krste *Diabolského bieleho albu- mu* sa John Lennon vyjadril: „Kresťanstvo zanikne, rozpadne sa a zmizne. Nepotrebu- jem o tom ani diskutovať. Slovom mám pravdu a história to potvrdí. Sme už popu-“

lárnejší ako Ježiš Kristus. Nevie, čo zanik- ne skôr – rock či kresťanstvo.“ Taylor De- rek, tlačový zástupca skupiny Beatles, sa raz o štvorke z Liverpoolu vyjadril: „Sú úplne antikresťanskí. Prirodzene, ja som tiež antikresťanský. Oni sú však tak veľmi antikresťanskí, až ma to zaskočilo, a to nie je ľahké.“ (*Saturday Evening Post*, 8. 8. 1964). V pesničke *Ballad of John and Yoko* používa Lennon meno „Ježiš“ ako nadávku. V známej lyrickej skladbe *Ima- gine* (Predstav si) otvorene vyhlasuje celo- svetové bratstvo v zjednotenom povstaní proti Bohu.

V Poľsku sa satanistické texty začali vyskytovať u domácich hudobných sku- pín heavymetalového prúdu na festivale

Foto: B. RAKOVSKÝ

v Jaročínie. Okrem satanských oslavných chválospevov sa v textoch piesní konzekventne objavili rôzne protikresťanské zamerané časti a výsmech kresťanstva pomocou častého opakovania slov zo slovníka cirkevných pojmov. Ako príklady možno uviesť skladby zahraničných interpretov a skupín *Pray* (Pomodli sa) od M. C. Hammera, *Like a Prayer* (Ako modlitba) od Madony, *Can't Find My Way Home* (Nemôžem nájsť cestu domov) od skupiny House of Lords, alebo hudbu írskkej rockovej skupiny U2. V Poľsku sa navyše od príchodu „čistého rocku“, teda od roku 1980, začala objavovať výrazná vlna textov odsudzujúcich nielen svet politiky či tradičnej kultúry, ale aj textov ironicky vypovedajúcich o náboženstve a popisujúcich celé Poľsko ako provinčnú, primitívnu a netolerantnú krajinu. Svedčí o tom i priznanie Krzysztofa Skibu zo skupiny Big Cyc (Veľký cecok): „Skutočne som pracoval v opozícii, ale v alternatívnej opozícii. Organizovali sme vtedy tiež demonštrácie proti Solidarite. Uvažovali sme, že by bolo potrebné vyhodiť do vzduchu výbory a kňazov napichovať na bodáky. Nikto z nás nechodil do kostola, ale často sme sa prichádzali pozrieť na koniec omše, keď sa dalo čakať, že sa môže strhnúť bitka.“

Charakteristickú evolúciu poľských rockových skupín od antikomunizmu po antiklerikalizmus zosobňuje práve skupina Big Cyc. Na obale prvého albumu umiestnili Lenina s chocholom Irokéza typickým pre túto hudobnú vlnu, na druhom albume Walesu so symbolom Playboya na chlopni kabáta, no na ďalšom albume už mníšku stojacu pred sušiacimi sa prezervatívami.

Pre hudobníkov propagovaných médiami je zosmiešňovanie duchovenstva, cirkvi či dokonca kresťanských hodnôt povinné. Hudobná skupina Piersi (Prsia) použila v skladbe vysmievajúcej sa z kňazov a katolíkov ako hudobný podklad náboženskú pieseň. V texte poľskej skupiny Kobranocka je pasáž: „Nech zdochne židokomúna a kňazom nech splešatejú hlavy,/ ak sa nechceš dostať do pekla, choď odovzdať milodary./ Zákonník za cudzoľožstvo nech určuje popravisiko,/ no keď príde chlapík v čierom, choď odovzdať milodary.“ Skupina Kazik v pesničke *Ešte Poľsko* spieva: „Na ulici, no i v bytoch/ koktail kňaza s úderníkom./ Kto netrpel za komančov,/ je teraz nikým jednoducho.“

Slová spievané v hlasno hranom rytme sa ukladajú hlboko do vedomia mladých vyznávačov rocku. Stávajú sa kliatbami, identifikátormi a sloganmi, ktoré padajú v horúčkovitých rozhovoroch mladých ako údery rozdávané nevedno prečo a za čo...

ANDRZEJ ZWOLIŃSKI
Preložil: FILIP HOCHÉL

Foto: archív

Aj démon si organizuje svoju „cirkev“

Úvahy o satanových činoch v našom živote si nemôžu neušimnúť „organizovanú“ skutočnosť, cez ktorú démon pôsobí, aby rozšíroval svoj plán smrti po celom svete – satanistické sekty. Na túto tému publikujeme časť rozhovoru s donom Gabrielom Amorthom, kňazom Spoločnosti sv. Pavla, ktorý z poverenia vikára Uga Polettiho vykonáva službu exorcistu v Rímskej diecéze.

To, čo viem o satanistických sektách, je od ľudí, ktorí sa s veľkým úsilím a rizikom rozhodli z nich odísť. Odchádzajú poznačení diabolskými vplyvmi, ktoré im spôsobujú veľké utrpenie a na svoje oslobodenie potrebujú exorcistov. Kto sa rozhodne odísť zo satanistickej sekty, žije v terore. V Amerike ho zabijú, v Taliansku ešte nie. Proti týmto osobám sa uskutočňujú satanistické obrady.

► Domnievate sa, že sa satanistické sekty v Taliansku veľmi rozširujú?

V Taliansku je ich okolo 600 – 700. Sú to vždy skupiny veľmi malé, aby sa mohli stretávať s väčšou anonymitou a aby sa tak ťažšie identifikovali. V Taliansku sú iba štyri veľké satanistické sekty, ostatné sú sformované každá do desiatich osôb. V Taliansku je však rozšírený aj iný druh satanizmu, ktorý do seba vťahuje veľký počet osôb. Stačí sa zamyslieť nad satanistickou rockovou hudbou. Existuje aj forma, ktorá sa nazýva satanistický rock a hlása absolútny nihilizmus, stavia sa proti Katolíckej cirkvi a akémukoľvek spoločenskému poriadku. Učí, že všetko je dovolené, že jednotlivec je sám bohom. To prináša nenávisť voči cirkvi. Existujú ešte mnohé ďalšie formy satanizmu. Nedávno som videl u jedného dievčaťa knižku, ktorá poskytovala návody, ako sa zasvätiť satanovi a popisovala všetky možné spôsoby spáchania samovraždy. A samovraždy v mladistvom veku sa šíria čoraz viac. Veď Boh je Pánom života a satan je pánom smrti. Svätý Augustín hovorieval, že keby Boh neblokoval diabla, všetkých by nás zabil.

► Prečo práve v tomto období je satanizmus taký rozšírený?

Lebo sa stráca zmysel života. Mládež dostáva od rodičov všetko okrem viery. Keď národ stratí vieru, púšťa sa do povier a dnes predovšetkým do okultizmu.

► Mnohí si predstavujú, že satanistické sekty sú ako hra...

Bohužiaľ, je to pravda. A mnohí vstupujú do satanistických siekt práve z nudy. Okultizmus a satanizmus vzbudzovali vždy veľkú zvedavosť. Mať nové skúsenosti a emócie, poznať nové veci, to všetko láka a okúzľuje. Kto vstupuje do satanistickej sekty, túži získať sily, ktoré druhý nemá. A satan mu ich naozaj dáva: bohatstvo, potešenie a slávu. Sú to tie isté pokušenia, ktoré prekonal Kristus. „Dám ti celý svet, ak ma budeš ponížene obdivovať.“ Keby ste vedeli koľko osôb sa dnes klania satanovi!

► Stojíme pred nebezpečným nárastom satanizmu?

Myslím si, že áno. Čítajúc tieto riadky sa niekto môže zľaknúť, ale niekto naopak si z toho môže vziať ponaučenie. Dnes má satan čoraz viac reklamy. Veď satanistické sekty sa rozširujú aj cez internet. Stačí kliknúť „satan“ alebo „satanistické sekty“ a dostanete kompletný návod, ako sa na nich môžete nakontaktovať. Nie náhodou sa zvyšujú krádeže konsekrovaných hostií, ktoré sa potom predávajú... Treba povedať, že satanisti naozaj veria v Ježišovu prítomnosť v Eucharistii. Väčšmi ako mnohí katolíci...

30 GIORNI č. 7/8 – 2000/TK KBS

Páter Jacques Verlinde je teraz kňazom, predtým však bol guru. Ako žiak mal mimoriadne nadanie, preto zmaturoval už ako pätnásťročný. Promovali ho v dvadsiatich štyroch rokoch.

Začas pracoval ako nukleárny chemik. Keď sa roku 1968 náhodou stretol s Maharišim Mahešom (TM), jeho život sa radikálne zmenil.

Svojho guru Verlinde nasledoval najprv do Španielska, potom do Indie. V rokoch 1971 až 1974 s hūževnatosťou spongie nasával do seba učenia najväčších hinduistických majstrov. Praktizoval jogu a iné techniky, ktoré sľubovali, že človek vchádza do božstva a dosahuje dokonalosť. Mesiac prežil takmer bez spánku a jedla v meditácii. Dosiahol samádhí – posledný stupeň jogy, zjednotenie so sebou samým – ako niečo fascinujúce, ale neprišlo mu to pocit šťastia. Za všetko obsahujúcim vesmírom pocítil nesmiernu prázdnotu. Nikto tam nie je. Zmizlo tam aj jeho vlastné ja. Do osamelosti sa ozvalo volanie: „Moje dieťa, ako dlho ma ešte necháš čakať?“ Spoznal v ňom Kristov hlas a vrátil sa domov do Bruselu.

Odvtedy sa začal jeho – ako sa domnieva – nový život. Každodenná svätá omša, modlitby, ale naďalej aj kyvadielko či iné paranormálne praktiky. Sám seba pociťoval ako loptu okultných síl, a to aj napriek tomu, že praktizoval kresťanstvo. Ešte raz urobil obrat, tentoraz s radikálnym nasmerovaním na Boha, ktorému odovzdal všetky svoje paranormálne schopnosti a stal sa slobodným. Jeho uzdravovanie však trvalo dlhšie. V roku 1983 ho vysvätili za kňaza. Nasledoval život v tichosti a adorácii, vydával svedectvo. Roku 1990 sa k nemu pripojili študenti a založili spoločenstvo *Famille de Saint Joseph* (Rodina sv. Jozefa). Pretože páter Verlinde v minulosti tak hlboko prepadol okultizmu, ustavične varuje pred koketovaním s rôznymi ponukami New Age.

Ruky preč od okultizmu

Čiročisté modloslužobníctvo

Jacquess Verlinde vydal svedectvo o tom, čo prežil: „Niet akýchkoľvek pochybností o tom, že človek vychádza z takýchto skúseností ako psychický vrak. Nedomnievajte sa teda, že môj dnešný stav nastal mesiac po tom, čo som prerušil svoje ezoterické skúsenosti. Denne sa stretávam s mnohými hlboko zranenými mladými ľuďmi. Musia prekonať dlhú cestu, kým sa vnútorne uzdravia a oslobodia. Len tak ich možno postupne oslobodzovať od ich závislosti. Kto sa vydá na túto cestu hoci len prostredníctvom malých krokov – začína napríklad troškou jogy, potom sa pohrá so špiritizmom a s okultizmom, nechá sa zasvätiť do ezoteriky – taký človek po kvapkách prijíma jed. Nemožno zabudnúť ani na to, že indické mantry, ktoré dostane, sú menami božstiev. (V príručkách jogy je uvedené, že mantra je slovná formula na zvukovú vibráciu.) Teda transcendentálnu meditáciu nemožno pestovať neutrálne. Keby som vám zo sanskritu (staroindického jazyka) prekladal texty, ktoré človek ustavične opakuje, tak by ste vedeli, že to znamená: klaniam sa pred tým a tým božstvom a vzývam ho. Je to čiročisté modloslužobníctvo, aj keď sa to robí nevedome! Okrem toho ten, kto vás uvádza pri iniciačnom obrade, vo vašom mene obetuje niekoľko predmetov (ryžu, kadidlo, plody), ktoré majú hlboký symbolický význam. Prostredníctvom nich sa človek odovzdáva týmto božstvám. Spomínam si na jednu takmer fyzickú skúsenosť počas iniciácie. Istú osobu niečo, čo vychádzalo z obrazu, ktorý má pri ceremonii svoju úlohu,

*Svedectvo pátra
Jacquessa Verlindeho
o podceňovaní praktík,
ktoré sa zdajú byť
neškodné, v skutočnosti
sú však mimoriadne
nebezpečné*

doslova hodilo na zem a podmanilo si ju. Chcel by som teda celkom vážne dať otáznik nad praktikami jogy, mantrami a inými východnými rituálmi, ktoré sa pestujú v kresťanskom prostredí.

Nepodceňujte okultné praktiky

Teraz by mohol niekto namietat, že som netolerantný, avšak na základe vlastných skúseností nemôžem hovoriť inak. Možno boli moje skúsenosti extrémne, ale práve to je ich prednosť – pomáhajú otvárať oči. Kto len trošku „robí“ jogu, ten ani nezbadá, že vykročil na nebezpečnú cestu, na ktorej koniec sa ani nechcel dostať. Nemožno praktizovať nijakú z týchto techník, ktoré z nás robia médiá kozmických energií, a ostať pritom neporušený. Tieto techniky sú naozaj účinné, a to rovnako v malých, ako i vo veľkých dávkach. Ich účinnosť je v tom, že otvárajú človeka a robia ho médiom, čo má opäť za následok, že človek je postihnutý bytosťami, s ktorými je lepšie nesympatizovať. Mnohí považujú toto varovanie za prehnané, ale mne sa to, žiaľ, denno-denne potvrdzuje pri duchovnom sprevádzaní mladých, ktorí sú na takéto pokusy veľmi vnímaví. Táto vnímavosť súvisí s dnešným podceňovaním okultných praktík a iniciácií, ktoré sa uskutočňujú v rámci New Age (hnutia Nového veku). Zahŕňajú v sebe hinduistické techniky, praktiky čínskej religiozity, ale aj okultné praktiky, od magnetizmu po channeling (cesta „zdeľenia“). S tým všetkým súvisia metódy tzv. nenásilnej medicíny, ale aj iniciačné praktiky ezoterických škôl. Každý tu nájde v rámci takejto bohatej ponuky niečo pre seba: nenásilnú medicínu, ekológiu, prírodné liečiteľské procedúry, jednoducho je to dobre zásobený obchodný výklad.

Lenže väčšinou sa pri tom nezostáva. Človek krok za krokom ide ďalej. Skôr či neskôr sa dostane k relaxačným technikám. Tie azda vedú k pokročilej joge, ku koncentračným cvičeniam, alebo k metódam na ovládanie psychiky. A človek je postupne vedený nielen k ovládaniu vlastnej psychiky, ale aj iných ľudí vo svojom okolí. S najlepším úmyslom zakotví pri bielej mágií.

Nie sú iba dobrí anjeli

Podľa môjho názoru nebezpečenstvo spočíva v tom, že človek sa stáva médium, a to pomocou techník, ktoré ho otvárajú kozmickým energiám. Samozrejme, musím odpovedať na otázku, ktorá sa tu ihneď natíska: prečo by mali byť tieto energie zlé, keď stvorenie samo osebe je dobré? To je pravda. Stvorenie pochádza z rúk Pána Boha. Ale - a tu sa vraciam k vlastnej skúsenosti - odovzdanosť otvoriť sa týmto energiám nie je niečo neutrálne. Otvoriť sa týmto energiám znamená aj to, že človek poskytuje priestor bytostiam, ktoré sú nezlučiteľné s prítomnosťou nášho Pána Ježiša Krista, Ducha Svätého a anjelov.

Ako sa to dá vysvetliť? Kľúč nájdeme v tretej kapitole knihy Genezis. Tam sme konfrontovaní s následkami dedičného hriechu. Myslím aj na 8. hlavu Listu Rimanom, kde sv. Pavol píše, že „celé stvorenie vzdychá a zvíja sa v pôrodných bolestiach“ a túžobne očakáva oslobodenie. Nielen človek je poznamenaný prahriechom, ale aj celé stvorenie. Tu sa dotýkame ústrednej otázky: zaiste, príroda sama osebe je dobrá, ale knieža tohto sveta, o ktorom hovorí Ježiš, taktiež prebýva v nej. Nejestvujú iba dobrí anjeli, existujú aj iné mocnosti, o ktorých hovorí sv. Pavol v 6. hlave Listu Efezanom. Na to nesmieme zabudnúť. Od prvotného hriechu jestvuje v srdci kozmu hlboká rozdvajenosť. V ňom účinkujú aj mocnosti, ktoré nechcú spásu človeka.

Duchovia využívajú našu otvorenosť

Keď sa človek otvára týmto okultným silám, spoznáva, že nemajú iba blahodarné následky. Súvisí to s tým, že kozmické energie sú nosičmi iných bytostí. Na vysvetlenie tohto javu rád používam

porovnanie s rádiovými vlnami. Tu máme dočinenia s energiou na dlhých vlnách, ktorá sama neobsahuje informáciu. Je však nositeľom krátkovlnného modulačného kmitania, ktoré ju prekrýva a je i nositeľom vlastnej informácie.

Ako médium sa teda otváram akoby pre dlhé vlny a na tom zatiaľ nie je nič zlé. Teraz však problém spočíva v tom, že nie som schopný vyfiltrovať krátke vlny, rozlišovať ich. Tie „parazitujú“ a využívajú to, aby vnikli do mňa. Duchovia teda využívajú našu otvorenosť ako otvorenosť médií, aby sa v nás usadili. Otváram sa im vo chvíli, keď energie vpúšťam do seba. Pre tento jav je typická moja skúsenosť. Keď som ešte praktizoval niektoré okultné činnosti - ku všetkému som pristupoval s vedeckou presnosťou - vtedy mi všetci, ktorí sa v tejto oblasti vyznali, povedali: vieme bez akejkoľvek diskusie, že máme dočinenia s duchmi. Bolo im jasné, že pri svojej aktivite - povedzme pri magnetizme - boli kanálmi nielen pre energiu, ale aj pre okultné bytosti. Aj moja skúsenosť je taká istá. Napriek dobrej vôli - vtedy som už denne prijímal Eucharistiu a počas okultnej činnosti som sa aj modlieval - moja činnosť vôbec nebola pozitívna. Napojil som sa na hladinu energií, čo nemá nič spoločné s tým, čo my kresťania nazývame spiritualitou. To, čo my kresťania nazývame spirituálnou skúsenosťou, je spoločenstvo s Duchom Svätým. Tu ide o Ducha Božieho, ktorý je sám Bohom. Prebýva v najhlbšom vnútri môjho srdca, oznamuje mi svoju lásku a prosí ma o odpoveď. To nijako nesúvisí s okultnými silami prírody.

Naozaj je dramatické, že dnes sa tak veľmi podceňuje špiritizmus a pokladá sa za banálnu záležitosť. Opakujem ešte raz: duchovia sa v nás zabývajú, čo vedie dosť rýchlo k našej telesnej, psychickej a duševnej skaze. Môže sa to vyvinúť až do satanskej posadnutosti.

Magnetizéri ako prenášači kozmických síl

Áké účinky sa vyskytujú u tých, nad ktorými sa robia úkony bielej mágie? Veď mnohí ľudia sa v nejakej forme stretli s osobami, ktoré majú nejaký zvláštny dar, praktizujú napríklad magnetizáciu. Takíto ľudia pôsobia ako prenášači týchto síl. Magnetizér sa otvára kozmickým silám. Keď sa nad ním pohybuje „nepozvaná návšteva“, nie je

vylúčené, že ju odovzdá ďalej. Veď medzi magnetizérom a ošetrovanou osobou jestvuje stav fúzie. Mohol by som uviesť rad konkrétnych príkladov, keď sa to stalo. Mesiace po návšteve magnetizéra napríklad u niektorých ľudí vznikli príznaky, ktoré pretrvávali a pôsobili rušivo. Väčšinou išlo o komplexnejšie javy než boli tie, kvôli ktorým boli ošetrovaní: ustavičné bolesti hlavy, nespavosť, psychické poruchy. Keď navštívili kňaza, ktorý sa v tom vyznal, mohol odhaliť koreň ťažkostí. Ak niekto príde za mnou s takýmito prejavmi, väčšinou konstatujem, že ide o okultné praktiky, o kontakty s takýmito „terapeutmi“ - vykladačmi kariet, vizionármi atď.

Čo treba v podobných prípadoch robiť? Modliť sa za oslobodenie. Neznamená to, že človek je posadnutý, vôbec nie. Touto cestou sa však môžu uplatňovať negatívne vplyvy. Potom už ide o to, prosiť v modlitbe Pána o uvoľnenie všetkých väzieb s okultizmom.

Príklad s kyvadielkom a špiritizmom

Uvediem príklad. Prišlo za mnou dievča v stave malomyseľnosti, ktoré predtým malo povolanie pre rehoľný život, teraz však vôbec nevedelo, čo má robiť. Povolanie sa vraj vytratilo, všetko chcelo zanechať a bolo v hlbokoj depresii. Rozprávali sme sa. Nenachádzal som nič, čo by mohlo byť príčinou všetkého, čo ďaleko presahovalo duševnú skúšku. Spýtal som sa na rodičov. Dievčina povedala, že otec sa má lepšie odvtedy, čo matka pomocou kyvadielka určuje koncentráciu jeho liekov. Ukázalo sa, že matka pôvodne používala kyvadielko len na lieky pre otca, ale keď to fungovalo, prejavili záujem aj iní ľudia. Čoskoro matka pracovala s kyvadielkom desať hodín denne. Dcérine príznaky sa objavili asi o jeden a pol až dva mesiace po prvých experimentoch s kyvadielkom. Aj u súrodencov sa prejavovali určité deviácie. Mladší brat vykrikoval v noci zo sna a trpel ťažkými poruchami spánku. Na základe toho sme zvolili cestu oslobodzovacej modlitby za celú rodinu. Išlo o spoločenstvo s veľmi pevnými vzťahmi a s veľkou vzájomnou otvorenosťou. Keď sa v takejto rodine stane jeden člen kanálom pre spomenuté vplyvy, môže to ovplyvňovať aj druhých. Často práve ten člen rodiny, ktorý praktizuje okultizmus, je postihnutý ako posledný.

A ešte jedna skúsenosť. Istá žena sa zo zvedavosti zúčastnila na špiritistickej seanse. Ľudia si posadali okolo stolíka. Organizátor seansy bol iritovaný. „Nefunguje to“ – konštatoval. „Niektu tu musí byť, kto sa buď modlí, alebo má pri sebe posvätený predmet.“ Dotyčná žena sa priznala, že nosí zázračný medailón. Organizátor ju vyzval, aby ho odložila, alebo odišla.

Mohol by som hovoriť o mnohých podobných historkách, napríklad o pohybovaní pohárom. Veľmi vás prosím, prestaňte s tým. A proste o to, aby vás Pán Boh oslobodil od všetkého, čím by ste mohli byť v tejto súvislosti zviazaní.

Ako sa zbaviť okultizmu

Mnohí z tých, čo uviazli v okultných praktikách a potom prišli na to, že sa neúmyselne dostali tam, kam nechceli, sa pýtajú, ako z toho von.

Predovšetkým si to vyžaduje obrátenie, návrat k Bohu. Treba ho znova uznať za Pána a Boha a všetko očakávať od neho. Veď veriť znamená vyvoliť si ho ako skalu života. To však znamená vzdať sa všetkého, čo je dvojznačné, pochybné. Človek žije v radosť s Bohom, s hlbokou pravdou svojho života. Iba vtedy, keď sme celkom závislí od Boha, nášho Otca, tak ako bol od Neho závislý Ježiš, môže na nás zostúpiť všemohúcnosť Ducha Svätého a rozvinúť v nás celý svoj plán lásky. Preto treba pred Bohom ostať chudobný, zriecť sa všetkého, každého podielu na moci, ktorý sme si chceli privlastniť.

Aby sa lepšie kráčalo po tejto ceste, môže stačiť aj oslobodzovacia modlitba. Veď každý sa do toho nezaplietol tak hlboko ako ja. Každý nepotrebuje desať rokov na uzdravovanie, ani veľký exorcizmus. Dobré je prosieť o modlitbu oslobodenia pri sviatosti pokánia alebo modlitbovom stretnutí. Je to prosba k Duchu Svätému, aby postihnutého oslobodil od všetkého, čo obmedzuje jeho slobodu či plný duchovný rozvoj. Treba o to prosieť s vierou v mene nášho Pána Ježiša Krista – výstižne zakončil svoje rozprávanie páter Verlinde.

Z časopisu VISION 2000
preložil doc. R. ŠUTOVSKÝ

(FAKTY č. 42-44/1998)

REPORT

Medzinárodná konferencia AFF

USA – V dňoch 4. – 5. mája 2001 sa v New Jersey konala medzinárodná konferencia *Cults, Conversions, Science, Harm* (Kulty, konverzia, veda a ublíženie). Podujatie pripravila americká nezisková organizácia AFF (American Family Foundation – www.csj.org; www.cultsandsociety.com), ktorá sa už od roku 1979 zaoberá problematikou kultov (poskytuje pomoc bývalým členom kultov a ich rodinám, organizuje prednášky a konferencie, publikuje). Na konferencii sa zúčastnilo asi 200 registrovaných účastníkov z 20 krajín sveta (USA, Kanada, Izrael, Čína, JAR, krajiny západnej Európy, Rusko, Slovensko a i.). Boli tu prítomné renomované osobnosti ako M. T. Singerová, M. Langone, S. Hassan, B. Zablocki, R. Lifton a iní špičkoví odborníci.

Prednášky prebiehali simultánne vo viacerých sekciách. Napríklad v sekcii Kulty vo svete informovali jednotliví predstavitelia neštátnych združení o situácii vo svojich krajinách a o aktivitách príslušných organizácií. Ďalšia sekcia sa venovala problémom v nových katolíckych hnutiach, ako sú Focolare, Comunione é Liberazione a iné. Prvý deň konferencie zakončila analýza známej tragédie v Ugande od Jeana-Francoisa Mayera. Druhý deň boli na programe svedectvá bývalých i súčasných členov kultov, ktorí diskutovali o pozitívnych a negatívnych skúsenostiach s konverziou. S prednáškou *Kulty – 30-ročná retrospektíva* vystúpila i vedúca osobnosť americkej i svetovej antikultovej scény Margaret Thaler Singerová. V sekcii Vládne reakcie na problematiku siekt som vystúpil (autor príspevku – pozn. red.) s prednáškou *Prístup štátu k sektám na Slovensku*. Pozitívne bola prijatá správa, že u nás existuje Ústav pre vzťahy štátu a cirkví, ktorý sa ako štátna necirkevná inštitúcia zaoberá týmto fenoménom. Vyrcholením akcie bolo vystúpenie Roberta Liftona (autora známych kníh *Reforma myslenia a psychológia totalizmu*, alebo *Zničme svet, aby sme ho zachránili*) s prednáškou o japonskej sekte Óm šinrikjó.

Na konferencii som nadviazal kontakty s predstaviteľmi viacerých zahraničných organizácií. Ide napríklad o Henri-Pierra Deborda z francúzskej Medziministerskej komisie proti sektám, Henri de Cordesa z belgického informačného centra o sektárskych organizáciách, alebo Juliu Brondera z americkej nadácie Leo J. Ryana (kongresmana, ktorého zavraždili predstavitelia Svätyné ľudu v Guajane roku 1978). Keďže konferencia bola verejná, mohli sa na nej zúčastniť i predstavitelia siekt. Túto možnosť využil i zástupca Scientologickej cirkvi (SC) John Carmichel z New Yorku, ktorý tu rozdával materiály pochádzajúce z CESNURu očierňujúce organizátora (AFF) a jej členov. Na konferencii bola prítomná i predstaviteľka vedenia scientologickej organizácie OSA.

Z podujatia vyplýval záver, že je ťažké medzinárodne koordinovať prístup jednotlivých krajín proti sektám, pretože jednotlivé štáty majú na tento problém rozdielny názor. Sekty však proti svojim nepriateľom postupujú koordinovane. Hlavný rozdiel v prístupe medzi Európou a USA je v tom, že zatiaľ čo Európa sa snaží chrániť práva jednotlivca proti zneužívaniu sektami, USA chráni práva menšiny (organizácie, sekty).

M. LOJDA

Pracovné stretnutie o ilegálnych aktivitách kultov

FRANCÚZSKO – Pracovné zasadnutie venované ilegálnym aktivitám skupín sektárskeho charakteru v Európe sa konalo 14. – 15. júna t. r. v Paríži a stretlo sa na ňom 24 európskych krajín. Slovensko zastupovali dvaja odborní pracovníci Ústavu pre vzťahy štátu a cirkví. Účastníci (reprezentanti národných vlád, administratívy a odborníkov zaoberajúcich sa monitoringom siekt a kultov) prítomní na stretnutí podali široký rámec informácií, reflexií na situáciu a skúsenosti z vlastnej krajiny. Príspevky smerovali k novej spolupráci a pomoci medzi jednotlivými krajinami zápasiacimi s problémami vychádzajúcimi zo stretu so skupinami sektárskeho charakteru. Delegáti sa do budúcnosti dohodli na pravidelných stretnutiach. Viaceré krajiny ponúkli možnosť byť hosťmi na nasledujúce stretnutie.

TK KBS

Podnetom na napísanie tohto článku bola úcta a mimoriadne vydarená publikácia Mgr. Pavla Hucíka Parapsychológia z pohľadu kresťanstva, v ktorej autor podáva prehľad rôznych mimozmyslových a v podstate aj mimorozumových javov. Uvádza tu rozličné teórie, ktoré sa pokúšajú tieto fenomény objasniť, pričom sa vo svojich kritických postojoch opiera najmä o známe autority a čiastočne aj o vlastné skúsenosti s touto problematikou. Hoci dosť často narába s poznatkami z fyziky, predsa len sa zdá, že dostatočne nevyčerpal možnosti, ktoré poskytuje moderná fyzika pri zastávaní kritických postojov k mnohým ideovým koncepciám a praktikám, často veľmi príťažlivým a lákavým pre značnú časť verejnosti. Cieľom tohto príspevku je upozorniť na zásadné prínosy klasickej, ale najmä modernej fyziky, ktoré by mohli byť užitočné v boji s rozličnými pavedeckými názormi a nezmyslami, v súčasnosti sa v hojnej miere vyskytujúci a šíriaci všade okolo nás.

Jednoduchosť a komplexnosť

Každý, kto systematicky sleduje výklad fyziky o veciach a systémoch, ktorých zložitost a komplexnosť postupne narastá, sa nepochybne presvedčí o pravde známej už starým Grékom a Rimanom, že celok je vždy obsahovo bohatší ako len súčet vlastností jeho častí. Na vyššej úrovni komplexnosti sa objavujú javy, ktoré sa na nižšej úrovni vôbec nepozorujú. Základné častice nášho sveta (protóny, elektróny, neutróny) majú svoje charakteristické vlastnosti. Keď z nich zostavíme systémy, vytvoria nové kvality, napríklad chemické prvky. Ak ich zoradíme do zložitejších systémov, začnú produkovať chemické reakcie. Najprv vznikajú anorganické látky, ale v komplikovanejších a špecifickejších podmienkach môžu spontánne vznikáť aj organické látky. Zatiaľ sa nachádzame v neživom svete, ale keď necháme paralelne prebiehať dostatočný počet chemických reakcií, začne sa nám generovať v „sólových“ reakciách nevidaná nová vlastnosť, tzv. autokatalýza. Jej podstata spočíva v tom, že niektorá látka v systéme začne priamoúmerne narastať (teda čím viac jej je, tým väčší pribúda). Hovoríme, že látka sa stáva sama sebe katalyzátorom, čiže urýchľovačom vlastnej syntézy. Aj matematicky možno

Fyzika versus okultizmus

dokázať, že tento fenomén sa dá považovať za začiatok postupného „oživovania“ mrtvej hmoty, lebo sa tu začnú generovať atribúty chemicko-fyzikálnych systémov, napríklad oscilácie, priestorová štrukturalizácia (kompartmentizácia) a na prvý pohľad aj úplne záračná vlastnosť – selekcia, a to už na molekulárnej úrovni. Systém si spontánne vyselektuje z množstva možností tú, ktorá je na jeho prežitie optimálna. Nerobí to preto, lebo sa tu objavila nejaká záhadná „vis vitalis“ (životná sila), ktorú postulujú mnohí biológovia i filozofi, ale jednoducho preto, lebo si to vynucujú prísne deterministické zákony, ktoré vyplývajú zo známych fyzikálnych síl.

Uvedený proces selekcie funguje (matematicky) tak, že všetky možné varianty vývoja možno rozdeliť na tzv. stabilné a nestabilné. Nestabilné stavy pri objavení prvej nepatrnej poruchy (tzv. fluktuácie) zlikvidujú samých seba a prežijú len stabilné, ktoré zodpovedajú situáciám, v ktorých systémy majú schopnosť zlikvidovať všetky pokusy o svoju destabilizáciu. Príroda teda veľmi efektívne odhadzuje „balast“ (jeden známy biológ to veľmi vtipne vyjadril slovami, že „...príroda jednoducho stratila trpezlivosť vyskúšať všetky varianty“), a preto nie „vrabčiami skokmi“ ale „míľovými čizmami“ sa posúvala smerom k životu. Tak vie fyzika celkom prirodzene vysvetliť pre biológov často nepochopiteľný fakt, ako sa mohla príroda v takom neuveriteľne krátkom čase dopracovať k oživeniu.

Teraz sa môžeme celkom prirodzene opýtať, čo sa stane, keď vytvoríme ešte komplexnejší systém napríklad tým, že necháme paralelne prebiehať množstvo autokatalytických procesov. (Príkladom takého superkomplexného systému by mohol byť napr. mozog.) Aká prekvapujúca vlastnosť by sa tu mohla vygenerovať? To (zatiaľ) nevieme – možno by to mohol byť určitý druh primitívnej sebareflexie.

V takom prípade by sme v tom mohli vidieť akýsi prapočiatok pudových a neskôr aj psychických prejavov. Tak ďaleko sa zatiaľ prírodná veda nedostala a otázka je, či sa vôbec niekedy prehryzie cez túto bariéru. To nám však nebráni, aby sme sa na základe takého prístupu pokúsili urobiť aj určité filozofické konzekvencie.

Sledujúc uvedenú evolučnú líniu by sme sa celkom logicky dostali k filozofii známeho kresťanského paleontológa, filozofa a kňaza Teilharda de Chardin, ktorý doslova povýšil evolúciu na „božskú technológiu kreácie sveta“. Podľa neho Boh netvorí každú vec „ad hoc“ (t.j. priamou kreáciou), ale na samom začiatku stanovil v súlade so svojím cieľom hodnoty tzv. riadiacich konštánt, ktoré zabezpečili taký spontánny vývoj materiálneho sveta, aby sa jeho produktom mohol stať život, človek, ba aj jeho duša. Doslova napísal: „Nejestvuje nič až po najvyššie nám známy psychický fenomén – ľudskú dušu, čo by nepodliehalo univerzálnemu zákonu evolúcie.“ V takomto chápaní sa aj duša každého človeka vyvíja v ňom od samého počiatku a teda neprichádza do neho už ako hotová s tým, že niekedy predtým mohla byť hosťom nejakého iného človeka, či dokonca zvierata. Toto je podľa môjho názoru najpresvedčivejší a racionálny argument v prospech tvrdenia – a vlastne kvôli tomu sme robili aj taký obširny úvod – že akékoľvek úvahy o reinkarnácii sú číry nezmysel. Naozaj sa ukázalo, že všetky výpovede osôb tvrdiacich o sebe, že v predchádzajúcich životoch boli nejakými inými osobnosťami, boli obyčajným podvodom. (Jedna skúmaná osoba napríklad tvrdila, že v predchádzajúcom živote žila v istej európskej krajine, kde sa s obľubou jedávala kukurica, a to v čase, keď v Európe kukurica ešte vôbec nebola.)

Chaotická dynamika

Hlavné poučenie, ktoré vyplýva z analýzy generovania nových, často veľmi prekvapujúcich fenoménov, podmienených rastúcou zložitostou a komplexnosťou systémov je to, že je úplne zvrátené hľadať ich vysvetlenie pomocou nejakých jednoduchých, vede doteraz neznámych činiteľov, akými sú napríklad „slávne“ Kahudove mentióny, záhadná „piata“ doposiaľ neobjavená fyzikálna sila, či dokonca priamo zlí, resp. aj dobrí duchovia. Platí zásada, že pôvod tajomného a na prvý pohľad často aj nepochopiteľného správania sa mozgu

treba hľadať len v jeho zložitosti, komplexnosti a z toho vyplývajúcej nesmierne komplikovanej dynamiky všetkých procesov, ktoré v ňom prebiehajú. Čo však vieme o mechanizme týchto procesov? Zďaleka nie všetko, ba pravdepodobne veľmi málo, ale aj to málo, čo vieme, nám ponúka akceptovateľné vysvetlenie mnohých záhad, napríklad takých, akými sú sny, hypnóza, čítanie a prenášanie myšlienok a pod. Moderná fyzika dokázala, že reálne a dostatočne komplexné systémy pracujú zvyčajne (ba takmer vždy) v režime tzv. deterministického chaosu. Tento chaos sa nazýva deterministický – aj keď je to dosť nelogické – preto, lebo si ho generujú systémy samotné na základe platných deterministických zákonov. Podstatou tohto režimu je enormná citlivosť systému na nepatrné podnety (fluktuácie). Veľmi dobre to vystihuje známy „butterfly effect“ (motýlí efekt), ktorého formulácia sa zrodila v súvislosti s úsilím o vyriešenie problému dlhodobej prognózy počasia. Jeho formulácia znie: „Stačí, keď nad oceánom zamáva motýlik krídelkom a zmení sa počasie v celej Európe“. Keďže „motýlikov“ (a ostatných zdrojov fluktuácií) je nespočetne mnoho a každý takýto podnet môže inak nasmerovať klimatický front, dlhodobá prognóza počasia sa stáva nemožná. Práve takúto dynamiku kvalifikujeme ako chaotickú a my skúmame nielen jej negatívne, ale aj pozitívne dôsledky.

Mozog je taký zložitý systém, že vždy spĺňa podmienky na existenciu chaotickej dynamiky. Konkrétne to značí, že rozličné nepatrné podnety (pravdepodobne už na úrovni tzv. kvantových fluktuácií) spôsobujú náhodné prepájanie rozličných biokruhov a tým vybavovanie určitých informácií uložených v mozgovej pamäti, čím sa generujú rozmanité logické, ale často aj nelogické sekvencie myšlienok. Tu kdesi treba hľadať vysvetlenie snov, v ktorých sa preplietajú scény z minulosti i súčasnosti, ale nikdy nie z budúcnosti. Informácie z budúcnosti nemôžu byť v nich obsiahnuté, preto akékoľvek vykladanie snov z hľadiska osudov, ktoré v nej človeka očakávajú, sú nezmyslom.

Existencia chaotickej dynamiky v činnosti mozgu poskytuje uspokojivé vysvetlenie aj problému hypnózy. Vhodnými podnetmi možno vsugerovať inej osobe vynútený scenár jeho myslenia, transformáciu na inú osobnosť, podivné konanie, ba až určité duševné zotročenie. Tieto podnety možno dokonca realizovať aj prostredníctvom sústredenej myšlienky v tzv.

informačnej rovine. Fyzika totiž vie, že každá informácia má aj určité „energetické zafarbenie“, čiže zodpovedá jej aj určitá – i keď veľmi nepatrná – energia. Zložitý systém, akým je mozog, vie často aj takéto najmenší podnet zaregistrovať, čím sa dá ovplyvniť jeho chod. Tak si možno vysvetliť skúsenosť väčšiny z nás, že ak niečo intenzívne „sugerujeme“ inej osobe, stane sa, že občas sa dostaví úspech.

Jasnovidci, prúťikári a veštcí

Aj keď v princípe nemožno vylúčiť, že by sa za mimoriadne priaznivých okolností naozaj mohlo vytvoriť akési prepojenie mozgu – vysielача s mozgom – prijímačom, predsa len skúsenosť potvrdzuje, že je to nesmierne vzácny jav. U väčšiny zázračných „jasnovidcov“ (ak nie u všetkých) sa dokázalo, že za ich činmi sa skrývajú nekalé manipulácie a podvody. Ukázalo sa napríklad, že známy „jasnovidec“ P. Propoff z USA mal sieť spolupracovníkov, ktorí v dave zbierali informácie o osobách, ktoré si tento jasnovidec vybral, a rádiovysielačkami mu ich vysielali do mikroprijímača umiestneného priamo v uchu. Tak mohol Propoff ľahko ohúriť dav údajmi o prísne subjektívnych charakteristikách vybraných ľudí. Podobná situácia sa prihodila aj na štátniciach na našej univerzite, kde jeden podnikavý študent predstieral zranenie hlavy a pod obväzom mal ukryté mikroelektronické zariadenie, pomocou ktorého komunikoval so skupinou študentov. Tí mu vonku pripravovali odpovede na položené otázky. Odhalilo sa to tak, že príslušné signály rušili veľmi jemné merania uskutočňované v blízkom laboratóriu. Známy je prípad istého Jamesa Randiho, ktorý vypísal šek na 10 000 dolárov tomu, kto ho v laboratórnych podmienkach presvedčí o svojich mimoriadnych schopnostiach. Doteraz sa to nikomu nepodarilo.

Spomínaná enormná citlivosť systémov pracujúcich v režime deterministického chaosu na nepatrné podnety vysvetľuje aj „zázračné“ umenie rozličných prúťikárov hľadajúcich nielen vodu, ale aj choré orgány, ako aj všetky formy tzv. radiestézie. Prúťik či virguľa sú v exponovanej situácii, takže často stačí aj podvedomý podnet na to, aby sa objavil makroskopický pohyb. (Tento jav si môže demonštrovať aj každý sám pomocou dvoch zápalkiek. Jednu polo-

žite na kraj stola tak, aby z nej čo najväčšia časť trčala von. Pod ňu položíte druhú zápalku, ktorú za jej druhý koniec držíte dvoma prstami a tesne za miestom uchytienia pritlačíte na necht prstenníka tej istej ruky. Pohybom nechta, ktorý nikto z pozorovateľov nemôže zaregistrovať, dosiahnete to, že zápalka ležiaca na stole vyletí aj do výšky niekoľkých desiatok cm.)

S ohľadom na to, čo sme už povedali o informácii, možno pripustiť, že stimulátorom pohybu v takejto exponovanej situácii môže byť aj púha myšlienka. Zásadný omyl všetkých prúťikárov a radiestétov spočíva v tom, že príčiny vyvolávajúce mechanický pohyb virgule či kyvadielka vidia v externých vplyvoch, zatiaľ čo skutočným stimulom tohto pohybu môžu byť aj ich vlastné myšlienky či podvedomý vlastný mikropohyb.

Akékoľvek fyzikálny podnet generovaný čírou prítomnosťou vody či nejakým chorým orgánom musíme vylúčiť ako absolútne nereálne. Ak by išlo o gravitačné či elektromagnetické pole (a iný vplyv neprichádza do úvahy), príslušné vplyvy ležia hlboko pod prahom registrácie. Aj matematicky možno dokázať, že keby prúťikár s pripravenou virgulou zatvoril na chvíľu oči a keby ktosi v tej chvíli zázračne priniesol veľký plavecký bazén naplnený vodou, jeho virguľa by na to absolútne nezareagovala.

Z toho, že osudy reálneho sveta sú ovládané – okrem všeobecne platných deterministických zákonov – aj chaotickou dynamikou, vyplýva, že predikcie a veštby týkajúce sa čiastkových konkrétnych udalostí postrádajú dôveryhodnosť. S určitosťou vieme len to, že napríklad pri zasadení semena jablone z neho vyrastie jablňo a nie hruška, ale aká bude jablňo veľká, koľko bude mať listov a koľko jabĺk sa na nej urodí, to nikto nikdy nevypočíta, pretože to všetko je produkt chaotickej dynamiky a tá v princípe znemožňuje predikciu. To platí aj pre biologickú a sociálnu sféru, preto predpovedanie budúcnosti aj v tejto sfére je ničím nepodložené hádanie.

Je známe, že pred niekoľkými rokmi sa v Nemecku registrovalo okolo 70 oficiálnych (a zrejme dobre platených) veštcov, ktorých úlohou bolo predvídať dôležité udalosti na nasledujúci rok. Nikto z nich nič dôležité nevyveštil, preto túto „inštitúciu“ zrušili. (Nikto napr. neupozornil na smrť princeznej Diany. To vôbec neprekvapuje, pretože práve v tom prípade je úplne zreteľné, ako malá „fluktuácia“ môže mať závažné dôsledky, ktoré nie sú principiálne

predpovedateľné.) Inakšie je to samozrejme s biblickými prorockými, ktoré sa týkajú globálnych problémov ľudstva, napríklad konca sveta, ale aj tam sa jasne hovorí: „Neviete dňa ani hodiny...“

Existencia chaotickej dynamiky v chemicko-biologických systémoch môže poskytnúť vysvetlenie aj inak nevysvetliteľných spontánnych uzdravení (nemyslíme teraz na oficiálne uznané zázraky), ktoré si často pripisujú ako svoju zásluhu rozliční alternatívni liečitelia. Mnohé choroby, napríklad leukémia a AIDS, dokázateľne prebiehajú v režime deterministického chaosu, čo znamená, že nepostrehnuteľná fluktuácia môže vývoj choroby nasmerovať buď ku kolapsu, alebo k uzdraveniu. Samozrejme, že príslušní „tiežliečitelia“ evidujú len pre nich úspešné prípady, čím ľahko získavajú punc zázračných liečiteľov a predovšetkým veľký ekonomický profit. Ako výsostne neetické a vrcholne amorálne treba kvalifikovať „sériové“ liečenie s odvolávaním sa na pôsobenie nadprirodzených síl. Nie je to vlastne nič iné, ako naliehanie na to, aby sa Pán Boh správal tak, ako mu to my porúčame.

Podprahové pôsobenia

Od nepatrných fluktuácií, účinných v prípade, že systém pracuje v exponovaných podmienkach (čiže v režime deterministického chaosu) a majúcej povahu krátkodobej poruchy, treba odlišovať trvalé vplyvy, ktorých intenzita je „podprahová“. To znamená, že ak sa skúmaný systém nachádza pod účinkom týchto vplyvov, vôbec na ne nereaguje. Príkladom takýchto vplyvov, hodne v praxi zneužívaných, sú napríklad astrologické javy, v ktorých ide o pôsobenie planét a hviezd na osudy ľudí a vplyvy magnetických polí a ich využívanie v tzv. alternatívnej medicíne.

Každý, kto len trochu „privoňal“ ku vzorcom vyjadrujúcim gravitačné pôsobenie – a iné tu neprichádza do úvahy – si za pomoci astronomických tabuliek týkajúcich sa veľkostí a vzdialeností týchto objektov, t.j. planét a hviezd, ľahko vypočíta, že ich konštelácia nemôže ovplyvniť gravitačné pole v okolí jednotlivca. Ako vtipne píše I. Kapišinský v jednom svojom článku, takýto vplyv na novorodenca je podstatne slabší, ako vplyv gravitácie generovanej lekárom či zdravotnou sestrou prítomnými pri pôrode. Ak už teda prorokovať osud novorodenca, tak nie podľa konštelácie hviezd a planét, ale podľa hmotnosti pôrodníka.

Do tejto kategórie javov treba zaradiť aj všetky javy súvisiace s tzv. geopatogénnymi zónami. Je pravdou, že sa problémom optimálnej polohy pri spánku vzhľadom na orientáciu zemského magnetizmu venovali aj seriózni výskumníci a fenomén pripisovali reálnej (tzv. Hallovej) sile, ktorá v magnetickom poli Zeme pôsobí na krvné ióny v hlavnej aorte a vychýľuje ich k stenám tým silnejšie, čím je ona viac odklonená od severo-južného smeru, avšak pri numerickom vyhodnotení takejto sily dospejeme k záveru, že je hlboko podprahová. Z rovnakého dôvodu treba zamietnuť aj škodlivé pôsobenie spomínaných zón na spánok a život ľudí. Omnoho vážnejšia námietka proti „premiestňovaniu postelí“ v bytoch však nesúvisí s tým, že ide o podprahové vplyvy, ale s tým, že ak za tým sú naozaj nejaké fyzikálne „polia“ (gravitačné či elektromagnetické), v nijakom prípade sa nesprávajú tak, že v niektorej časti miestnosti sú a inde už nie. Polia sa menia „spojito“ a nie „skokom“. Sú síce aj oficiálne publikované návody, ako zrušiť pôsobenie škodlivých polí v žiadanom priestore, ale tieto návody pripomínajú skôr afrických šamanov, ako vzdelaných inžinierov, ktorí ich odporúčajú. (Takýto návod napr. znie takto: umiestnite do malej nádržky šikmo posekané niekoľkokocentimetrové kúsky ovsenej slamy, drobné kamienky, kúsky nebrúseného jantáru, rozdrvené a dobre vysušené škrupiny slepačích vajec, gaštany, alebo gaštanovú múčku a úlomky niektorých sladkovodných mušlí.)

Najpozoruhodnejším poznatkom sprežívajúcim uvedené javy je zvyčajne reakcia „postihnutých“, že sa im po príslušných manipuláciách skutočne uľavilo, spánok sa im zlepšil a pod. To je aj najčastejší tromf, s ktorým príslušní manipulátori obhajujú svoju profesiu. Pozitívne zmeny sa naozaj pozorujú, ale seriózni lekári veľmi dobre poznajú vysvetlenie – ide o tzv. placebo efekt. Keď užívateľ ponúkaného dobrodennia verí, že sa mu po príslušnom zásahu skutočne polepší a v tomto smere s poskytovateľom ochotne spolupracuje, potom sa pozitívny efekt skutočne dostaví (hoc len krátkodobo). Nie je to však výsledok zmeny reálnych podmienok dosiahnutej využitím fyzikálnych síl, ale výsledok manipulácie psychiky. Veriacemu človekovi to môže nahradiť pokorná modlitba a pevná viera, že jeho prosba bude vyslyšaná.

Mnoho vzruchu bolo donedávna, a ešte stále aj je, okolo zázračného uzdravovania pomocou tzv. „živočíšneho magnetizmu“.

O tom, že tu vždy ide o hlboko podprahové vplyvy, nás najľahšie presvedčí kvantitatívne porovnanie. Ani pri magnetických indukciách okolo 2 T (tesla), v ktorom sa nachádza človek pri tzv. magnetorezonančnom vyšetrení, sa nepozoroval nijaký vplyv na organizmus. Čo potom môže vyvolať „biomagnetické“ pole súvisiace s pohybom rúk, ktoré je možno tisícimiliónkrát slabšie a dokonca aj asi miliónkrát menšie ako všadeprítomné magnetické pole Zeme? Z rovnakých príčin treba hodnotiť aj vplyv rozmanitých magnetických náramkov ako absolútne nevýznamný.

Záver

Dodajme ešte, že smutné skúsenosti so spomínanými javmi mali aj mnohí vynikajúci vedci. Napríklad slávny astronóm J. Kepler vyhlásil, že „...ak si chcem udržať svoj ročný príjem, musím toto primitívne čudáctvo, akým je astrológia, tolerovať.“ Rímsky básnik Ennius zhodnotil „cenu“ astrológie poetickým jazykom: „Astrologická predpoveď stojí drachmu, a je o jednu drachmu predražená“. A celkom na záver pridajme astrologickú predpoveď istého moderného slovenského veštca: „Na Veľkú noc roku 2000 zomrie Ján Pavol II.“. Na jeho žiaľ, ale na radosť všetkých ostatných ľudí, pápež ešte žije a dokonca cestuje po svete.

Objektívne treba konštatovať, že veda ani zďaleka neobjavila všetky možnosti, ktoré reálne fyzikálne „interakcie“ legálne umožňujú. Hodne sa očakáva najmä od teórie mikrosvetu, v ktorom sa odohráva mnoho záhadných vecí. Výskum však nezadržateľne postupuje a zrejme nás v budúcnosti môže ešte všeličím prekvapiť.

JÚLIUS KREMPASKÝ

Prof. RNDr. Július Krempaský, DrSc.

(* 1931) – vyštudoval fyziku na Prírodovedeckej fakulte UK v Bratislave, od roku 1951 (začal už ako študent) až doteraz pracuje na

Fakulte elektrotechniky a informatiky STU v Bratislave, od roku 1997 aj na Pedagogickej fakulte Trnavskej univerzity. Zaoberá sa problémami fyziky tuhých látok, najmä polovodičov a interakciou fyziky s ostatnými vedami. Venuje sa popularizácii fyziky formou odborných článkov, prednášok a vystupovaním v médiách. Je autorom 10 monografií a 90 vedeckých prác.

KINEZIOLÓGIA

– liečenie,

alebo sugescia

Metódu kineziológie vyvinul Dr. George J. Goodheart v šesťdesiatych rokoch 20. storočia a s využitím jeho koncepcie zostavil Dr. J. Thie učebný materiál s názvom *Dotyky pre zdravie*. Systém *Three in one concept* (Tri v jednom) nazývaný aj *One brain* (Jednotný mozog) vyvinuli o dve desaťročia neskôr Gordon Stokes, spoluzakladateľ Medzinárodnej asociácie špecializovaných kineziológov Touch For Health, Daniel Whiteside, priekopník genetiky správania a Candace Callawayová, odborníčka v oblasti medziludských vzťahov. Podľa tohto systému má ísť o jednotu tela, mysle a ducha. Centrum je v Burbanku v Kalifornii. Do Európy túto metódu priniesla americká lektorka Carol A. Hontzová, poverená vedením kurzov a seminárov v krajinách východnej Európy. Na území Čiech a Slovenska v súčasnosti pôsobí niekoľko ňou vyškolených lektorov, ktorí sú oprávnení robiť ďalšie výcviky facilitátorov – odborníkov v oblasti kineziológie.

Aby ste sa mohli stať facilitátorom, musíte absolvovať celý systém Jednotného mozgu, ktorý sa prednáša v dvanástich na seba naväzujúcich kurzoch. Trvajú 45 dní a zaplatíte za ne približne 80 tisíc Sk (v cene nie sú zahrnuté cestovné náklady ani náklady na stravu a ubytovanie). Prvých sedem kurzov je určených pre klientov, vyššie pre „terapeutov“. Dva základné kurzy – *Nástroje metódy a Základný jednotný mozog* – stoja spolu takmer 8 tisíc Sk, každý ďalší kurz pre pokročilých vyše 6 tisíc Sk. Existujú aj minikurzy približne za 1 300 Sk, podmienkou účasti na týchto školeniach je však absolvovanie prvých dvoch základných kurzov. Jeden z ponúkaných minikurzov má napríklad názov *ESP – Mimo-zmyslové vnímanie* a je určený na „odblokovanie uvedomenia si mimozmyslového vnímania, čo umožní návrat poznania späť do nášho vedomia spolu s narastajúcim zmyslovým i mimozmyslovým uvedomením“. Ako uvádza jedna z facilitátoriek „za každý kurz by som si mohla dopriať dovolenku pri mori, ale nemenila by som.“

Pojem: stres

Základným pojmom v systéme One brain je stres a jeho súčasť – negatívne sprírodné emócie, ktoré údajne spôsobujú zablokovanie energetického prúdenia na úrovni mozgu cez meridiány a následne aj prislúchajúcej časti tela. Miera stresu sa pritom odpozoruje z výzoru očí a rozlišuje sa v troch stupňoch. Pátranie po presnejšom špecifikovaní takéhoto „merania“ bolo však bezvýsledné. V učebniciach kineziológie sa o konkrétnych podmienkach neuvádza nič. Dôsledkom zablokovania energetického prúdenia vplyvom stresu majú byť rôzne psychické, somatické a aj psychosomatické ochorenia, ako sú pocity vyčerpania a únavy, bolesti hlavy, žalúdka, alergie, astma, obezita, fobie, depresie, strach, úzkosť. Kineziológia vychádza z tvrdenia, že stres zasahuje veľmi citlivo aj detský organizmus a je na pozadí mnohých, podľa nej doteraz nevyjasnených porúch, napríklad poruchy čítania (dyslexia), počítania (dyskalkúlia), učenia, motorických zručností, zajakavosť, pomôčovanie a hyperaktivita.

V systéme One brain sa používa na „diagnostikovanie“ zablokovania mechanická metóda testovania svalov stiskom ruky klienta kineziológom, ktorý prostredníctvom biologickej spätnej väzby údajne získava odpoveď o mieste zablokovaného stresu v podobe zmeny svalového napätia. Predpokladom je poznanie, že mozog koordinuje činnosť svalstva, a preto

mu môžeme položiť akúkoľvek otázku a odpoveď „áno“ alebo „nie“ dostaneme v podobe zmeny svalového napätia. To údajne umožňuje získať potrebné informácie o príčinách, ale aj následných korekciách, ktoré telo potrebuje na uvoľnenie energetických zdrojov v rôznych obdobiach života.

Kineziologická korekcia na nastolenie a stabilizovanie energetickej rovnováhy pozostáva z jednoduchých a časovo nenáročných cvičení, preplachovania meridiánov, z dotykov alebo masáže akupresúrnych bodov, prípadne i zo svetelného pôsobenia. Okrem vekovej regresie, ktorú dokáže dosiahnuť bez použitia hypnózy pri plnom vedomí, využíva metóda One brain aj progresiu do budúcnosti, teda dopredu v rozpätí niekoľkých dní, týždňov alebo mesiacov. Klient pomocou priamej tvorivej predstavivosti „robí prieskum podrobností: kde je, čo robí, čo cíti, kto je tam s ním, čo má na sebe, na čo myslí“. Pracuje sa aj s imagináciou a vytvára sa pozitívna budúca realita.

Pojem: meridiány

Ak sa dostanete k materiálom z kurzov tejto metódy, zistíte niekoľko nových informácií, ktoré propagačné letáky veľmi nespomínajú. Dozviete sa, že energetické prúdenie, o ktorom sa v tejto metóde tak veľa hovorí, súvisí s pojmom meridiány. V slovníku na konci jednej zo základných kineziologických kníh sa pojem meridiány vysvetľuje ako „dobře vymedzené kanály životodarnej energie pre telo a aktivovanie orgánov“ (C. A. Hontzová, C. R. Gill: *Jednotný mozog – príručka pre základný kurz metódy troch v jednom*, 1993).

Tatiana Kasprzyková uvádza, že sú to „jemnomotné kanály, ktoré Číňania objavili už pred päťtisícimi rokmi a o ich existencii sa už presvedčila aj súčasná veda.“ Pokiaľ však budete dôslední a siahnete po vedeckých knihách (napr. po odbornej publikácii prof. MUDr. Heřta a kol. *Alternatívna medicína – možnosti a rizika*, 1995), aby ste si túto informáciu overili z iných zdrojov, zistíte, že existenciu meridiánov – energetických dráh – sa nepodarilo dokázať vedeckými metódami ani anatomicky ani funkčne. Neexistuje dokonca ani cievné ani nervové spojenie medzi jednotlivými bodmi a priebeh meridiánov vôbec nezodpovedá vývoju a členeniu tela človeka, ani poznatkom anatómie a fyziológie. Zistením, že meridiány neexistujú, je celý systém Jednotného mozgu vážne spochybniteľný. Aj na základe tejto informácie vytykajú lekári a psychológovia kineziológii absenciu vedeckého základu a nemerateľnosť jej výsledkov. Časté používanie latinských a odborných výrazov v kineziologickej terminológii iba navodzuje dojem vedeckosti.

Pojem: dyslexia

Pri zrode kineziológie vraj bola myšlienka pomôcť predovšetkým deťom, ktoré trápí dyslexia. Kineziológia vymedzuje dyslexiu ako „porušenie funkcie, spôsobené emočným stresom počas učenia, ktorá sa zriedkavo vzťahuje k porušenej funkcii učenia, spôsobenej poškodením mozgového tkaniva.“ Psychologické a neurologické poznatky však hovoria o inom.

Psychológovia dyslexiu vymedzujú ako špecifickú poruchu čítania u detí s normálnou inteligenciou a intaktnými (neporušenými) zmyslami. S touto poruchou sa stretávame u normálne inteligenčne vyvinutých detí, ale ich inteligenčný výkon býva niekedy nerovnomerný. Podľa prof. Kondáša táto nerovnomernosť a iné drobné odchýlky v psychike a neurologickom náleze viedli k zdôrazneniu nielen psychologickému, ale aj neurologickému podmienosti dyslexie.

Nie je pravda ani to, že dyslexiu primárne spôsobuje emočný stres pri učení, ako tvrdia kineziológovia. Existuje síce niekoľko typov dyslexie (napr. neurotický, alebo podmienený nedostatočnou zrelosťou), ale podľa rôznych renomovaných odborníkov psychológov patrí dyslexia medzi špecifické poruchy učenia, ktoré sú prejavom

alebo dôsledkom určitých dysfunkcií centrálny nervovej sústavy. Prof. Kondáš pri dyslexii uvádza, že „pokiaľ sa zlepší čítanie, znižuje sa aj napätie prameniace z uvedomovania si chýb a neúspechu v škole.“ Napätie a stres je teda vo väčšine prípadov dôsledkom dyslektických problémov, prípadne tým, čo dyslektické problémy zhoršuje, ale nie je ich primárnou príčinou.

Dôvody zdanlivého úspechu

Placebo efekt

Keďže kineziológii chýba vedecký základ, mohli by sme ju zaradiť do oblasti alternatívnej medicíny a vysvetliť jej fungovanie na základe placebo efektu, ktorý je súhrnom nešpecifických vplyvov sprostredkovaných psychikou jednotlivca. Je známy fakt, že pri liečbe somatických alebo psychických porúch je placebo často rovnako účinné ako liek. Pri použití rôznych pseudopsychologických metód alebo metód alternatívnej medicíny sa dosť často konštatuje zlepšenie stavu klientov systematickým pôsobením na ich psychiku. Psychogénne pôsobenie je nepochybne tým hlavným činiteľom, ktorý sprostredkuje úspech aj kineziológii. Ide o sugestívne pôsobenie facilitátora, prostredia a situácie pri samotnej korekcii a samozrejme o osobnosť klienta.

Osobnosť klienta

Ľudia s určitou osobnostnou štruktúrou, napríklad tí, čo sa väčšmi spoliehajú na svoju intuíciu ako na rozumovú analýzu, ľudia s celkovo zníženými predpokladmi na uplatnenie kritického myslenia, podobne jednotlivci, ktorí ešte nemôžu uplatniť skúsenosti a rozumový úsudok, napríklad deti, sú oveľa ľahšie ovplyvniteľní sugesciou. Každá liečba je účinnejšia, ak jej klient verí a je k nej motivovaný. Facilitátori kineziológie uvádzajú, že pri ich práci je veľmi dôležitá dôvera klienta. Klient musí mať pocit, že mu kineziológia pomôže, musí o to skutočne stáť a chcieť svoju situáciu zmeniť. Klienti vidia často vo facilitátorovi poslednú nádej na vyliečenie. Väčšina osôb je teda objektívne „pripravená“ na sugestívne ovplyvnenie. Jednotlivec, ktorý a priori nemá k terapeutovi a metóde dôveru, nemôže byť priaznivo ovplyvnený – nedôvera vedie k opaku,

k tzv. nocebo efektu. Okrem toho, rola klienta vyžaduje určité predpísané správanie. „Dobry“ klient je ten, ktorého stav sa zlepšil; zlepšenie stavu vyvoláva záujem facilitátora o klienta.

Mnohé korekcie rôznych problémov navyše v kineziológii pôsobia tajomne a na naše kultúrne podmienky nezvyčajne – napríklad: „prepláchnite meridián rýchlym pohybom svojej ruky smerom nahor a dolu po dráhe toku meridiánu niekoľkokrát“. Je známe, že nezvyčajnosť diagnostických a liečebných postupov zvyšuje celkový sugestívny náboj.

Osobnosť facilitátora

Efekt sugescie zosilňuje sebavedomie terapeuta, ktorý bezvýhradne dôveruje svojej metóde. Bezvýhradnú dôveru ku kineziológii môžeme pozorovať u väčšiny facilitátorov tejto metódy. Terapeuti, ktorí sú pre klientov autoritami, ich môžu ľahko ovplyvniť a presvedčiť, že dôjde k pozitívnym zmenám ich zdravotného alebo psychického stavu. Osoba poskytujúca liečbu môže tiež zámerne alebo aj bez zámeru hovoriť o očakávaných účinkoch liečby. Očakávanie klienta, že sa jeho stav zlepšil a silná túžba, aby k zlepšeniu došlo, sú podstatnými zložkami nádeje. A nádej môže mať silný vplyv na emócie a telesné procesy. Niektorí bádatelia sa domnievajú, že tento vplyv môže byť sprostredkovaný endorfínmi. Endorfíny ovplyvňujú náladu a subjektívny zážitok bolesti a môžu tiež hrať dôležitú úlohu v placebo efekte.

Pozitíva a riziká kineziológie

Jednou z pozitívnych vecí, ktorú by sme mohli na kineziológii nájsť je, že zdôrazňuje stres ako základnú príčinu vzniku mnohých chorôb a porúch a tiež to, že pracuje s uvedením si traumatickej udalosti. Tieto poznatky však nie sú vôbec nové a psychologom sú známe už desiatky rokov. Dávno pred vznikom kineziológie, na konci 19. storočia, videl P. M. F. Janet cieľ psychoterapie v uvedení si traumatických spomienok, čím sa malo odstrániť ich pôsobenie a J. M. Charcot zdôraznil pôsobenie negatívnych emócií na činnosť endokrinného systému. V päťdesiatych rokoch 20. storočia sa v odbore psychosomatika zdôraznilo, že určité konflikty spôsobujú jednotlivé somatické ochorenia.

Na druhej strane rizikom kineziológie, tak ako napokon každej metódy alternatívnej medicíny, však môže byť:

1. Nedostatočné vzdelanie

T. Kasprzyková uvádza, že „kineziológia nie je liečiteľstvo, psychológia ani relaxácia, ale výchovný systém, ktorý vedie k sebapoznaniu a k tomu, aby ste si vedeli sami pomôcť v nepríjemných situáciách.“ Pracovať s metódou kineziológie môže každý, kto absolvuje dané výcviky, bez ohľadu na vzdelanie. Nevie si predstaviť napríklad elektromechanika, ktorému chýbajú základy pedagogiky, psychológie, medicíny či neurológie, ako rieši fobie alebo depresie. Už spomínaná facilitátorka dokonca uvádza, že facilitátormi sú aj jej 9 a 13-roční synovia, ktorým umožnila štúdium kineziológie a toto vzdelanie majú ukončené...

2. Diagnostikovanie nesprávnych príčin porúch a chorôb

Facilitátor sa ponúka ako ten, čo vám môže pomôcť pri hľadaní a identifikovaní príčin problému. Z kazuistik od viacerých facilitátorov tejto metódy, ktoré sme mali možnosť čítať, máme ale skôr pocit, že ide o povrchné a generalizované vysvetlenia vzniku jednotlivých porúch. Napríklad pri príčinách vzniku problémov s písaním je často uvádzaný zážitok z detstva, pri ktorom dieťa zažilo výsmech kamarátov alebo dospelých z toho, že nenakreslilo alebo nenapísalo niečo dokonale. Keďže nechcelo tento nepríjemný pocit zažiť znovu, naučilo sa, ako nevedieť narábať s ceruzkou alebo perom.

3. Vychovávanie k iracionalite

Okrem už spomenutých energetických dráh - meridiánov - pracuje bez vedeckého podkladu kineziológia aj s mnohými ďalšími pojmami z oblasti alternatívnej medicíny, ktorých existencia alebo účinnosť nebola vedecky dokázaná (tretie oko, mimozmyslové vnímanie, vibrácie pacienta, energetické pole). Napríklad pojem *glabella* (čistinka) vymedzuje ako „hladký povrch čelovej kosti medzi obočím, alebo aj miesto „tretieho oka“. Pri korekciách sa využíva okrem masáže akupresúrnych bodov aj podávanie Bachových esencií, ktoré tiež patria do oblasti alternatívnej medicíny. Pri podávaní Bachových esencií ide o liečbu esenciami z kvetín, ktoré podľa zástancov tejto metódy „zvyšujú vibrácie pacienta, otvárajú cestu pre posolstvo nášho duchovného ega a priťahujú duševnú silu.“ Účinnosť liekov objavoval Bach vkladaním rúk nad rastliny, pričom údajne pociťoval ich vlastnosti.

4. Požadovanie vysokých čiastok za liečbu

Podľa dostupných informácií stojí jedno sedenie s kineziológom okolo 500 Sk. Päťsto korún určite nie je veľa pre človeka, ktorý zúfalo hľadá pomoc a dokáže za svoje zdravie, prípadne za zdravie svojho dieťaťa obetovať aj to posledné. Aj keď väčšina facilitátorov uvádza ako svoju motiváciu práce pomáhať ľuďom, kineziológia v porovnaní s platmi učiteľov alebo zamestnancov psychologických poradní prináša celkom slušný zárobok. Stačí, keď budete mať dvoch klientov denne...

Záver

Ak po použití akejkoľvek metódy môžeme pozorovať zlepšenie, aj keď je spôsobené iba prostredníctvom placebo efektu, mali by sme ju akceptovať. Zastávame však názor, že treba použiť nie akúkoľvek, ale najúčinnjšiu metódu, takú, ktorá má objektívne preukázaný pozitívny účinok. Netvrdíme, že po použití metódy kineziológie nemôže nastať určité subjektívne zlepšenie stavu klienta, hodnotíme ho však predovšetkým ako psychogénne navodené, bez objektívne merateľného trvalého účinku.

IVANA ŠKODOVÁ, ZUZANA ŠKODOVÁ

Foto: J. KOTRČ

Mgr. Ivana Škodová (* 1953) - pracuje ako metodička Krajskej pedagogicko-psychologickej poradne v Banskej Bystrici. Profesionálne sa venuje primárnej prevencii pred pôsobením zhubných kultov a siekt so zameraním na študentov a pedagógov stredných škôl.

Mgr. Zuzana Škodová (* 1977) - pracuje ako psychologička v Centre drogovej prevencie a krízovej pomoci v Kladne. Dlhodobejšie sa venuje problematike zhubných kultov a siekt. V roku 1999 bola na študijnom pobyte v jednom z centier medzinárodnej známej organizácie Dialog Center International v dánskom meste Aarhus. Je absolventkou Fakulty psychológie Trnavskej univerzity (2000), kde sa prezentovala diplomovou prácou na tému *Psychické problémy objavujúce sa v resocializačnom procese u bývalých členov siekt*.

REPORT

Zaregistrovaných 20 200 náboženských spoločenstiev

RUSKO - Ako informoval britský Inštitút pre východnú Európu Keston College v Oxforde, v súčasnosti je v Rusku zaregistrovaných 20 200 náboženských spoločenstiev. Tieto údaje získal na ruskom ministerstve spravodlivosti. Asi 1500 organizácií premeškalo termín zaregistrovania (31. 12. 2000), a preto sú ilegálne. To však neznamená, že ich násilne rozpustia. „Všetky dôsledky sa vyvodzujú prísne v súlade so zákonom“ - cituje Keston College hovorca ministerstva. Zo zaregistrovaných spoločenstiev je presne 11 000 ruských pravoslávnych, 3000 islamských a 258 rímskokatolíckych. Medzi protestantskými cirkevnými spoločenstvami sú okrem iných luteráni, turčiči, baptisti a evanjelikáli. Najväčší nárast zaznamenali v ostatných piatich rokoch domáce ruské sekty. Ich počet vzrástol sedemnásobne. Animistické organizácie sa rozrástli šesťnásobne a nárast napríklad u mormónov bol okolo 155 %. Naproti tomu Katolícka cirkev zvýšila počet svojich spoločenstiev iba o 41 %.

KIPA/TK KBS

3,2 milióna moslimov

NEMECKO - Počet moslimov žijúcich v Nemecku sa zvýšil na 3,2 milióna. Z toho je 81 % sunitov a 17 % šiitov z najrôznejších mysliteľských škôl. Vyplýva to z ankety centrálného inštitútu Islamský archív Nemecka. Už 520 000 moslimov, z ktorých je 11 200 nemeckého pôvodu, vlastní nemecký pas. Počet moslimských detí a mládeže v Nemecku je asi 840 000, z nich 7 % navštevuje kurzy Koránu pri mešitách. V Nemecku existuje v súčasnosti 70 klasickej mešit, 32 ďalších sa buduje. Okrem toho je tu 2204 modlitební. Otázku, či sa Korán zhoduje s nemeckou Ústavou potvrdilo 52 %, minulý rok to bolo 36 % opýtaných.

KIPA/TK KBS

USCIFR požaduje zvýšiť iniciatívu

USA – Ostrejšie zásahy vlády prezidenta Georga Busha proti porušovaniu náboženskej slobody v početných krajinách sveta žiadala národná Komisia pre náboženskú slobodu USCIFR. „Najmä v Indii, vo Vietname, v Rusku a v Sudáne sú ľudia pre svoju vieru dikriminovaní, mučení, alebo dokonca zabíjaní“ – zdôrazňuje USCIFR v správe uverejnenej vo Washingtone. „Vláda USA musí boj proti obmedzovaniu náboženskej slobody formulovať ako jasný cieľ svojej zahraničnej politiky.“ Podľa údajov komisie ohrozujú hinduistickí fanatici v Indii kresťanov i moslimov. Vzniknutý problém musí vláda pri svojich kontaktoch s touto krajinou opakovane nastolovať. Takisto v Pakistane nie sú náboženské menšiny dostatočne chránené. Vzhľadom na Rusko musí Washington podľa USCIFR bdiť nad tým, ako štátne orgány zaobchádzajú s neregistrovanými náboženskými spoločenstvami. Komisiu pre náboženskú slobodu založil roku 1998 kongres USA, aby vláde radil, ako čo najlepšie napomáhať náboženskú slobodu. KP/TK KBS

Varovanie pred počítačovou hrou

Protestantskí odborníci varovali v Holandsku pred satanistickými vplyvmi novej počítačovej hry. „Hra ponúkaná v dvoch verziách *Black and White* umožňuje hrať sa na všemocného boha“ – napísali holandské noviny v júni t. r. Kliknutím myšou je možné život vytvoriť alebo zničiť a napríklad beztriestne zabíjať ľudí. Z tejto hry predali za mesiac vyše 50 000 exemplárov, čo je viac, ako dosiahne väčšina hier v celkovom odbyte. Holandské noviny *Trouw* citujú holandského evanjelického odborníka, ktorý hru označil za blasfemickú. Povedal, že deti si takto neosvoja želiteľný systém noriem a hodnôt. KIPA/TK KBS

Rozporuplné názory v čase vrcholného stredoveku (2)

Z heretických hnutí, ktoré sa prejavovali v období vrcholného stredoveku, sa udržala predovšetkým skupina *valdenských*. Ich najradikálnejšia odnož – *lombardská* – mala v 14. storočí prívržencov v Nemecku, vo Švajčiarsku, v Čechách, ale aj v Rakúsku, Uhorsku a v Poľsku. Názory tohto hnutia boli najrozšírenejšie medzi ľudovými vrstvami. Existovali v podobe tajného združenia, aby tak unikli inkvizícii. Zúčastňovali sa, aby nevzbudili podozrenie, aj na katolíckych bohoslužbách. Valdenski misionári mali kontakt s jednotlivými skupinami, konali tam bohoslužby a svedkali svojich veriach. Začiatkom 15. storočia boli rozšírení aj v Prahe, niektoré názory v tomto duchu sa objavili i na Karlovej univerzite. Jedným z ich predstaviteľov bol Mikuláš z Drážďan.

Dobrovoľné združenia nábožných panien a vdov (*bekyne*) a mužov (*begardi*), ktorí žili mníšsky život, avšak bez rehoľných sľubov, prežívali v tomto období krízu. Hoci mnoho ich členov sa usilovalo o nasledovanie Krista, zvlášť v Nemecku sa objavili jednotlivci i skupiny ovplyvnené spiritualistickými predstavami *fraticellov* (extrémneho krídla minoritov), ktorí odmietali cirkevnú hierarchiu. Odsúdil ich Viennenský koncil (1312) bulou *Exivi de paradiso*. Proti neposlušníkovi použil pápež Klement V. exkomunikáciu.

Otázka extrémnej chudoby často zamestnávala rozličných reformátorov ako spôsob dokonalého nasledovania „Krista chudobného a poníženého“. S touto otázkou sa musel vážne zaoberať aj pápež Ján XXII. v súvislosti s frakciou extrémistických františkánov, ktorí sa oddelili od rádu – *spirituálov*. Štyria z tejto skupiny boli odsúdení inkvizíciou na trest smrti roku 1318 v Marseille.

Ján XXII. sa v polemike o Kristovej chudobe dostal aj neskoršie do sporu s rehoľou františkánov. Kapitula rádu zídenná v Perugii roku 1322 slávnostne vyhlásila za správnu náuku, že Kristus a apoštoli nemali ani individuálny ani spoločný majetok, a že tento príklad chcú nasledovať aj ako ideál dokonalosti minoriti. Pápež bulou *Cum inter nonnullos* (1323) zavrhol toto vyhlásenie ako heretické. To rozdelilo rehoľu a generál rádu Michal di Cessena, Wiliam Occam a bratia Bonagrazia z Bergama prešli (aj z iných príčin) na stranu cisára Ľudovíta Bavorského a vo svojich dieľach ním podporovaní útočili na pápeža, ktorého vyhlásili za heretika. Dokonca bol nomi-

novaný aj protipápež pochádzajúci z františkánov pod menom Mikuláš V. (1328-1330). Definitívny spor vo františkánskej reholi o otázke chudoby bol vyriešený za pontifikátu Leva X. roku 1517 bulou *Ite vos in vineam* – z toho vzišli dve vetvy, prísnejší *observanti* a miernejší *konventuáli*. Podobný problém v tomto období jestvoval aj v reholi karmelitánov, ktorí sa postupne tiež rozdelili na dve vetvy, tak ako je to dodnes.

Skupina, ktorá sa hlásila k *bratom a sestram slobodného ducha*, sa vyjadrovala o človeku v extrémnych predstavách ako o bytosti neschopnej hriechu, ktorá nepotrebuje na spásu Cirkev a sviatosti. Neuznávali reálnu prítomnosť Ježiša Krista v Eucharistii a pokladali ju len za obraznú. Nepovažovali preto za potrebné prejavovať jej primeranú úctu, alebo dokonca ju prijímať, lebo sú s Bohom dokonale spojení; úplne s ním splynuli. Niektorí dokazovali tieto tvrdenia náboženskou pravdou, že Boh je všadeprítomný, nielen v Eucharistii. Možno tu vidieť panteistické a kvietistické názory, objavujúce sa aj o pár storočí neskoršie.

Za oveľa nebezpečnejšie než ľudové herézy sa pokladali nesprávne intelektuálne názory. Jedným z predstaviteľov tohto smeru je anglický majster John Wiclef. Pomery v Anglicku boli v 14. storočí veľmi neurovnané. Prehnané finančné nároky pápežskej kúrie, bohatstvo a privilegované postavenie kléru budili proticirkevnú náladu; sociálne postavenie ľudu, preťaženého prácou, bolo neprimerané. Wiclef, pôsobiaci na univerzite v Oxforde, pred širšou verejnosťou vystúpil, keď sa parlament uzniesol, že sa už pápežovi nebude odvádzať lénny poplatok. Wiclef to obhajoval a hlásal, že svetská moc má právo odobrať kléru svetské statky, ak ich zneužíva. Potom pokročil ďalej a od roku 1376 horlil proti pápežskému zdaňovaniu a obsadzovaniu anglických benefícií; vyberanie annátov a peňazí pri príležitosti udelenia odpustkov označil za simóniu a žiadal, aby sa kléru odbrali svetské majetky a kňazom sa tak umožnilo žiť v apoštolskej chudobe a venovať sa len dušpastierskym povinnostiam. Pápež Gregor XI. sa opätovne dožadoval, aby sa proti Wiclefovi zakročilo. Wiclef však mal mocných ochrancov na dvore medzi lordmi. Keď roku 1378 vypukla pápežská schizma, Wiclef v nej videl zrelý plod „skazenosti Cirkvi“ a začal proti nej zbrojiť zásadne z pozície filozofického realizmu, ktorý zastával.

VILIAM JUDÁK

(Pokračovanie v ďalšom čísle)

REPORT

Scientológovia pod dohľadom

NEMECKO - Úrad pre ochranu ústavy pozoruje scientológov v Saarlande. V Nemecku má povolenie pozorovať Scientologickú cirkev (SC) Nemecká metódami spravodajskej služby. Ako informovalo ministerstvo vnútra v Saarbruckene, žalobu SC proti tomuto rozhodnutiu miestny súd odmietol. Ministerstvo zdôraznilo, že rozsudok má právoplatnosť v celom Nemecku, lebo v ostatných spolkových krajinách sa tiež očakávajú takéto žaloby SC. Podľa údajov z ministerstva saarlandský Úrad pre ochranu ústavy vidí v tomto rozsudku potvrdenie svojich argumentov, že vyhlasované ciele SC nie sú v súlade s ústavou Spolkovej republiky Nemecko. KIPA/TK KBS

Scientologická cirkev pred súdom

FRANCÚZSKO - Francúzsky vyšetrovateľ podal žalobu proti Scientologickej cirkvi regiónu Ile-de France pre zavádzajúce reklamy a pokusy o podvod. „Tým je po prvý raz postavená pred súd vo Francúzsku celá organizácia“ - povedal zástupca žalobcov Zväzu organizácie rodín Olivier Morice. Doteraz sa žaloby podávali len proti jej jednotlivým členom. KIPA/TK KBS

Proces s M. Tabachnikom

FRANCÚZSKO - V Grenobli sa 17. 4. 2001 začal súdny proces s členom sekty Rád Chrámu Slnka, ktorej 74 členov prišlo o život pri záhadných samovraždách v rokoch 1994 - 1997 vo Švajčiarsku, v Kanade a vo Francúzsku. Michael Tabachnik je obvinený z členstva v zločineckom združení. Tento 58-ročný skladateľ a dirigent žijúci vo Švajčiarsku bol podľa žaloby treťou najvyššou osobou sekty. Údajne práve on vypracoval a šíril dogmatické učenie, ktorého cieľom bolo ovplyvniť vybrané osoby a „vytvoriť vražednú dynamiku“. Ide o prvý proces s členmi tejto sekty. Denník SME

GRZEGORZ FELS:

Dva oblicza Hare Kriszna, Niepokalanów 1997

Táto recenzia je trochu atypická. Vlastne to ani nie je recenzia, ale predstavenie mojej publikácie, v ktorej chcem ukázať druhú, určite menej známu tvár hnutia Hare Krišna. V čase, keď sa táto sekta v Poľsku (a zrejme i v celej strednej a východnej Európe) teší sympatiám najmä mladej časti populácie (jej členovia nepijú alkohol, nefajčia, propagujú tzv. zdravý štýl života), na Západe sa vníma už oveľa kritickejšie. Prečo? Vysvetľuje to množstvo faktov, ktorým sa publikácia venuje. Pokúsím sa v krátkosti opísať niekoľko z jej hlavných kapitol:

Pouličný predaj - Pri pouličnom predaji si krišnovci často pomáhajú výslovným klamstvom, pre ktoré majú „náboženské“ zdôvodnenie. Najčastejšie sa vydávajú za anketárov sledujúcich ekologickú problematiku, zaujímajú sa o život v súlade s prírodou či o vegetariánstvo. Ponúkajú svoje údajne „bezplatné“ knižky (neinformujú pritom o ich náboženskom obsahu) zároveň však prosia o príspevok na nejakú vymyslenú charitatívnu inštitúciu - detskú nemocnicu alebo napríklad na útulok pre zvieratá. Náhodný chodec, spravidla zaskočený a zaviazaný milým a nečakaným darom, jednoducho povedané... zaplatí. Odkiaľ teda čerpá Hare Krišna hnutie peniaze na svoje aktivity? Celkom určite časť ziskov pochádza aj z takéhoto pouličného predaja. A zvyšok? O tom sa dočítate v kapitole nazvanej *Financie*.

V súvislosti so sektami sa často skloňuje slovné spojenie „vymývanie mozgu“. Témou sa zaoberá kapitola podložená konkrétnymi príkladmi a faktami. Veľa spoločného s ňou má i problematika tzv. deprogramovania. Metóda je založená na (doslovnom) únose člena zo sekty a jeho odvoze na neznáme, odľahlé miesto. Zo psychiky mladého človeka sa potom deprogramátori pokúšajú „vytriasť“ to, čo mu do nej natlačila sekta. V kapitole možno nájsť argumenty „za“ i „proti“ deprogramovaniu.

Početné zneužitia - Ako sa môžeme dočítať v jednej z publikácií tohto hnutia „...skutočný duchovný učiteľ je načisto oslobodený od hriechnych skutkov.“ V kapitole sa čitateľ dozvie, že s „úplným oslobodením od hriechnych skutkov“ to bývalo v histórii sekty rôzne. Možno sa tu dočítať o obchode so zbraňami, drogách, sexuálnom zneužívaní neploletých, dokonca aj

o vraždách spáchaných jej poprednými členmi.

Odsúdený na reinkarnáciu? - Podľa viery, ktorú sekta hlása, je človek dušou uväznenou v tele. Po smrti jeho duša prechádza do iného, často i do nižšieho tela. Podľa tejto teórie sa ľudská forma nadobúda až po miliónoch vtelení v nižších druhoch života. I tu je skrytá určitá pasca. Podľa výkladu sekty ten, kto nám môže pomôcť vymaniť sa z tohto nekonečného reťazca cyklu reinkarnácií, je jedine guru. A rodičia? „Živá bytosť je večná a nemá žiaden zväzok s tzv. otcom a matkou. Mylné sa považuje za ich syna či dcéru a správa sa k nim s láskou a náklonnosťou.“ Z citovaných slov jasne vyplýva, že guru je pre člena tohto hnutia dôležitejšou osobou než „takzvaní rodičia“. Prijatie takéhoto „učenia“ výrazne pretrháva rodinné zväzky. Nakoniec i názory týkajúce sa teórie reinkarnácie - napriek tvrdeniam členov sekty - sú protirečivé celému učeniu Svätého písma.

Zo stručných dejín kultu Krišnu sa minimálne dozvieme, že Krišna a Kristus nie je ani náhodou jedna a tá istá osoba, ako sa nám to snažia krišnovci nahovoriť počas pouličnej agitácie. Krišna zabíjal, kradol, zvädzal, a teda porovnávanie tejto fiktívnej postavy z historickým Kristom je z ich strany hrubým zneužitím. V knihe sa možno dočítať o rozvoji kultu Krišnu, ktorého meno sa však nespomína ani v najstarších sakrálnych indických textoch, Védach. Prvé zmienky o Krišnovi sa nachádzajú až v takzvaných trubadúrskejších piesňach zo 4. storočia pred n. l.

Za čo hnutie Hare Krišna vďačí skupine Beatles? Za veľa! Nebyť tejto populárnej hudobnej skupiny, asi málokto by sa dozvedel, že sekta vôbec existuje. Pokojne môžeme tvrdiť, že to boli práve Beatles, ktorí ju preslávili. Hoci sa nakoniec ich cesty rozišli, obrovská reklama v médiách urobila svoje.

Aspoň v skratke som uviedol prehľad niektorých kapitol mojej knihy, ktorá na záver obsahuje tri dodatky: *Správu o stave bezpečnosti štátu* vypracovanú (poľským) Úradom pre národnú bezpečnosť (kapitola Sekty a bezpečnosť štátu); *Správu Európskeho parlamentu* - tzv. Cottrellova správa z 2. apríla 1984 a adresy niektorých (poľských) centier pomoci v oblasti škodlivého pôsobenia siekt. GRZEGORZ FELS

Preložil: FILIP HOCHEL